

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

CZK/EUR ↗
24,410 +0,29 %

CZK/USD ↗
22,378 +1,41 %

PX ↘
1388,53 -0,67 %

FTSE ↗
7648,98 +1,33 %

DAX ↘
16752,23 -0,08 %

BTC/USD ↘
42700 -0,50 %

Rekordně drahé potraviny?

Kupní síla Čechů se stále zlepšuje, netratí ani důchodci, zjistily HN. Podle ministra zemědělství ale existují kartely.

Strany 3, 8 a 9

System sociálních dávek přitvrdí

Kdo se nesnaží, ať nemá dávky, kdo se snaží, ať o ně ze dne na den nepřijde. Podporu prověří i majetkový test.

Strana 4

Víkend

Magazín
Hospodářských novin

Nová etapa
Libora Boučka.
Jak by měla vypadat?

Speciální příloha
Hospodářských novin

Inzerce

HN062955

IMAP

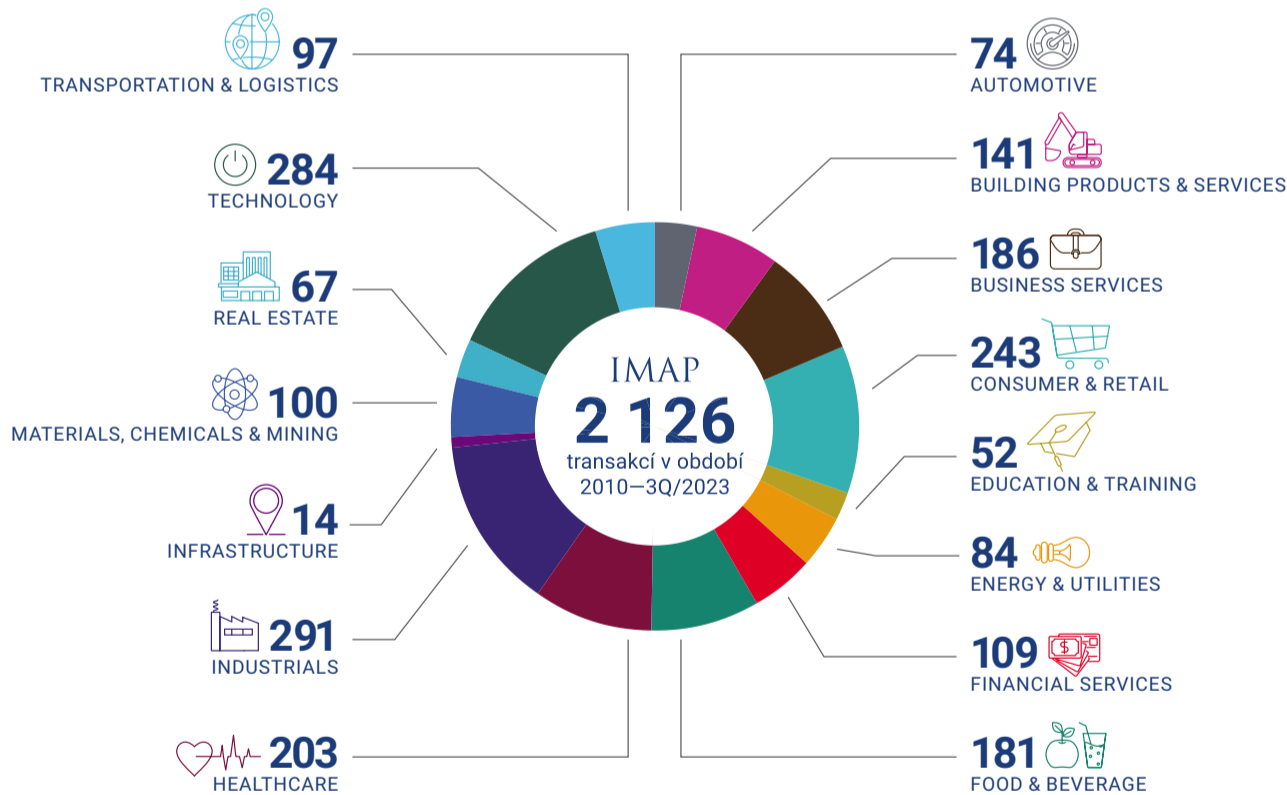
50TH

ANNIVERSARY

Slavíme půlstoletí na světovém trhu a nabízíme bohaté zkušenosti v oblasti

PORADENSTVÍ PŘI PRODEJI A NÁKUPU FIREM

IMAP má 63 kanceláří
ve 49 zemích světa, ve kterých spolupracuje 450+ M&A profesionálů
s primárním cílem úspěšné realizace transakcí.

Od roku 2010 jsme úspěšně uzavřeli
127
transakcí.

IMAP

REDBAENK

Podle počtu transakcí patříme v ČR mezi
TOP 3
M&A poradce.

WWW.REDBAENK.CZ

Kovářů 24, 150 00 Praha 5
tel.: +420 225 067 850
e-mail: office@redbaenk.cz

WWW.REDBAENK.CZ

Moravské náměstí 14, 602 00 Brno
tel.: +420 545 218 91
e-mail: office@redbaenk.cz

AARHUS | ACCRA | AMSTERDAM | ASUNCIÓN | BANGKOK | BOGOTA | BOSTON | BRNO | BRUSSELS | BUENOS AIRES | BUDAPEST | BUCHAREST | CAIRO | CASABLANCA | CHICAGO | DALLAS | DAKAR
DENVER | DETROIT | DOHA | DOUALA | DUBAI | DUBLIN | EBÈNE | FRANKFURT | GOTHENBURG | GREENVILLE | HALMSTAD | HAMBURG | HARARE | HELSINKI | IRVINE | JOHANNESBURG | KAMPALA
KINSHASA | COPENHAGEN | LIMA | LISBON | LONDON | MADRID | MANNHEIM | MILAN | MUNICH | MONTREAL | MUMBAI | MUSCAT | NAPLES | NEW YORK | NEW DELHI | PARIS | PRAGUE
ROTTERDAM | ROME | SANTIAGO DE CHILE | SAO PAULO | SHANGHAI | STOCKHOLM | TAMPA | TOKYO | TORONTO | WARSAW | VANCOUVER | ZAGREB

Fúze a akvizice

Prodej Becherovky jde do finále. Zájemci jsou z Česka a Polska

Prodej proslulé karlovarské likérky Jan Becher – Karlovarská Becherovka (JBKB) jde rychle dopředu. Její majitel, světová nápojářská dvojka – francouzská firma Pernod Ricard –, začal zvažovat možnost prodeje na začátku října. Od té doby se už vynořila řada možných zájemců.

Ve hře mohou být nejen čeští uchazeči, ale zejména nápojářské skupiny z Polska. Půjde přitom o jednu z největších transakcí na českém trhu v letošním roce. Zdroje agentury Bloomberg odhadují cenu likérky na 300 milionů dolarů (téměř 6,7 miliardy korun). „Bude to výrazně méně,“ říká Petr Kymlička, partner poradenské skupiny Moore Czech Republic. Cenu odhaduje na částku okolo pěti miliard korun. „Doba na prodej není ideální,“ vysvětluje.

Mezi zájemci je podle tří zdrojů informační platformy Mergermarket, která se zabývá fúzemi a akvizicemi, polská potravinářská a nápojářská skupina Maspex Group. Další zdroj blízký polské společnosti uvedl, že Maspex má zájem o expanzi v sektoru likérů a dívá se na možné akvizice v německých mluvčích zemích, ale rovněž ve středoevropském regionu. Zájem o Becherovku ale nepotvrdil. Společnost by podle něj ráda získala jednu nebo více značek likérů a přidala je do portfolia, které loni koupila od skupiny Roust Corporation.

Od ní získala skupinu Maspex společnost CEDC International a její dceřinou firmu B2B Wine & Spirits. V rámci transakce získala práva ke značkám, jako je Zubrówka, Soplca nebo například Absolwent či džusy Relax. Chce ovšem získat větší společnost, jejíž tržby budou nejméně 100 milionů polských zlotých (567 milionů korun). Na dotazy HN společnost nereagovala.

Karlovarská likérka měla ve fiskálním roce, který končil 30. června 2022, tržby přes miliardu korun. Čistý zisk byl pak zhruba 137 milionů.

Zájem polské společnosti kromě zprávy Mergermarketu potvrdil HN dobře informovaný zdroj. Mezi případnými kupci jsou podle něj rovněž firma Rudolf Jelínek a Stock Spirits Group, která mimo jiné vlastní likérku Stock Plzeň-Božkov. Zájem producenta proslulé slivovice Rudolfa Jelínka potvrdil i další zdroj HN z trhu, který je blízko celé transakci. Samotná firma celou věc nekomentovala. Zmíněný zdroj tvrdí, že Rudolf Jelínek není jediným českým zájemcem. „Jsou tam dva hráči z Česka,“ dodává. Jeden ze zdrojů Mergermarketu jmenoval jako možné uchazeče výrobce minerálních vod z Karlových Varů: Mattoni 1873. Ve hře má být rovněž nejmenovaný český miliardář.

Jednotlivé firmy nechtějí probíhající transakci jakkoliv komentovat. „K tomu se nebudeme vůbec vyjadřovat,“ uvádí Lutfia Volfová, mluvčí karlovarské společnosti. Podobně odpovídá i firma, která je jako možný zájemce zmiňována. „Stock Spirits Group nedávno dokončila čtyři mezinárodní akvizice a zaměřuje se na jejich hladké začlenění do skupiny. Ze zásady nekomentujeme jakoukoliv investiční příležitost, která se na trhu čas od času objeví,“ řekla mluvčí skupiny Beata Ptaszyńska-Jedynak. Právě Stock Spirits ale zmiňují experti z trhu fúzí a akvizic jako možné zájemce.

Rozhodnutí o prodeji Becherovky může podle informací HN padnout do konce letošního roku. Pernod Ricard zvažuje, že kromě karlovarské společnosti prodá i další značky. Zjišťuje možnost prodeje portfolia značek vín z Austrálie Jacob's Creek a ST Hugo a novozélandského Stoneleigh. Uzavřela pak dohodu o možném prodeji značky whisky Clan Campbell právě do rukou Stock Spirits.

Vladan Gallist, Jaroslav Mašek

Krátce

Kalousek nebude na kandidátce Spolu do europarlamentu

Na kandidátce koalice Spolu (ODS, KDU-ČSL, TOP 09) pro volby do Evropského parlamentu ho chtělo ještě před pár týdny vidět 12 ze 14 krajských organizací TOP 09. Přesto na ní zakladatel strany a její bývalý předseda Miroslav Kalousek nebude. Více než tříhodinové jednání širšího vedení TOP 09 ve čtvrtek v podvečer v centru Prahy skončilo hlasováním, ve kterém by za jiných okolností nebylo co řešit. Teď však zhruba čtyři desítky představitelů TOP 09 čelily takovému tlaku na to, aby Kalouska na kandidátku neumístily, že se rozhodly v zájmu udržení těžce vyjednané kandidátky Spolu pro červnové volby radši svou významnou tvář obětovat.

„Překvapen nejsem, velké iluze jsem si nedělal. Rozhodnutí přijímám. Proces, který k němu vedl, byl navíc zdrojem řady informací zajímavých jak pro mě, tak pro veřejnost,“ komentoval to Kalousek na sociální síti X. A spolustraníčkům, kteří se na kandidátku dostali, popřál hodně úspěchů.

Jedničkou TOP 09 pro volby má být europoslanec Luděk Niedermayer, celkově pak na kandidátce Spolu číslo tři. O dalších místech se však ve čtvrtek vedla debata. A právě v té bylo hlavní téma Kalousek. Ten úmysl kandidovat do europarlamentu oznámil letos zkraje listopadu, poté co byly dojednány hlavní obrysy společné kandidátky.

A mimo jiné i podmínka, že strany by se neměly snažit vzájemně trumfovat tím, jaká známá jména a případně „skokany“ nasadí na nižší pozice.

Kalousek by přitom podle interního průzkumu TOP 09 měl šanci získat nejen více hlasů než zmíněný Niedermayer, ale dost možná i než většina kandidátů ostatních stran.

Evropské politice se přitom nikdy výrazněji nevěnoval. Do toho vystupuje jako častý kritik současné vlády. Proti Kalouskově nominaci se tak brzy postavily obě další strany koalice Spolu. Včetně premiéra a předsedy té nejsilnější – ODS – Petra Fialy. Ten říkal, že si jeho účast na kandidátce neumí představit.

Jasně pak výhrady vůči Kalouskovi formuloval i europoslanec ODS Alexandr Vondra, který má společnou kandidátku tří stran do europarlamentu vést.

Tento týden v deníku Právo popisoval, jak každá ze stran v zájmu společné dohody musela ustoupit. Byť mohla nasadit známé jméno, které by nepochybně v voličích mělo ohlas.

„Jan Zahradil sám oznámil, že kandidovat nebude. Byl červeným hadrem pro TOP 09. Lidovci také splnili svůj úkol. Pavel Fischer mi volal před uzavřením kandidátky,

že svou kandidaturu stahuje, protože byl potenciálním skokanem. Teď musí splnit domácí úkol TOP 09, pokud ho nesplní, nedodrží dohodu a to bude mít své důsledky,“ vzkázal Vondra.

Spor o nominaci Kalouska měl přitom více rovin. V případě Vondry i jednu historickou, ještě z dob vlády Petra Nečase, ve které spolu oba politici zasedali. Když v roce 2011 vyšly na povrch informace o kauze Promopro, což byl název firmy, která dostala od vlády bez výběrového řízení zakázku na poskytování ozvučení během českého předsednictví EU, Kalousek se Vondry nezastal. Naopak, politika, který byl za přípravu českého předsednictví v mnoha ohledech zodpovědný, vyzval k odstoupení. Vondra podle některých hlasů z ODS Kalouskovi nikdy to, jak proti němu tehdy vystupoval, nezapomněl.

Ondřej Leinert

EU: Velké firmy budou muset dbát na ekologii a lidská práva

Velké firmy působící v Evropské unii budou muset dbát na to, aby nedovázely zboží, jehož výroba je spojená s dětskou prací nebo poškozují životní prostředí. Vyjednávající členských států a Evropského parlamentu se ve čtvrtek nad rámem shodli na směrnicích o odpovědnosti firem, které mají více než 500 zaměstnanců. Pokud velké společnosti zjistí, že nějaká firma v jejich dodavatelském řetězci tyto principy porušuje, budou muset zjednat nápravu.

Evropská komise loni přišla s návrhem závazných pravidel ve snaze ukončit praxi, při které často nadnárodní korporace ve snaze o levnou výrobu v Africe, Asii či Latinské Americe přehlížejí využívání nucené práce nebo devastaci deštných pralesů. Nová povinnost se bude vztahovat na všechna odvětví. V činnostech označených jako zvláště rizikové, například výrobě a dovozu oblečení, těžbě či potravinářství, bude prahem již 250 zaměstnanců. Výjimku budou mít firmy z finančního sektoru.

Směrnice se bude týkat firem, jejichž roční celosvětový obrat přesáhne 150 milionů eur (3,7 miliardy korun), u rizikových sektorů 40 milionů eur. Zasáhnout by podle odhadů měla na 13 000 firem v unii. Vztahovat se však bude i na společnosti sídlící mimo EU, které jsou součástí dodavatelských řetězců vedoucích do unijních zemí. Ty budou spadat do její působnosti, pokud obrat z podnikání souvisejícího s EU přesáhne 300 milionů eur.

Čtvrteční dohodu musí formálně potvrdit ministři členských zemí a plénum europarlamentu. Pravidla by měla začít platit v průběhu příštího roku. ČTK

Ukrajina má otevřené dveře do EU, rozhodl unijní summit

Summit EU rozhodl o zahájení přístupových rozhovorů s Ukrajinou a Moldavskem, oznámil na sociální síti X předseda Evropské rady Charles Michel. Prezidenti a premiéři zemí EU také podpořili udělení kandidátského statusu Gruzii. Maďarský premiér Viktor Orbán při rozhodování o přístupových rozhovorech s Ukrajinou podle diplomatických zdrojů odešel z jednacího sálu, odchod byl podle nich předem domluvený. Orbán před začátkem jednání otevření přístupových rozhovorů se zemí, která se brání ozbrojené ruské agresi, odmítal.

„Evropská rada rozhodla o zahájení přístupových rozhovorů s Ukrajinou a Moldavskem. Rada udělila kandidátský status Gruzii. A EU otevře vyjednávání s Bosnou a Hercegovinou, jakmile bude dosaženo potřebného stupně plnění kritérií pro členství, a vyzvala komisi, aby do března předložila zprávu s cílem přijmout takové rozhodnutí,“ napsal Michel. Jak dodal, jde o „jasný signál naděje“ pro tamní obyvatele a celou Evropu.

Orbánův odchod z místnosti byl podle diplomatických zdrojů předem domluvený. Agentura Reuters s odvoláním na diplomaty uvedla, že maďarský premiér nebyl v místnosti, ale věděl, že ostatní lídři budou rozhodovat o Ukrajině v jeho nepřítomnosti, a souhlasil s tím. To potvrdil také irský premiér Leo Varadkar. „Nesouhlasí s tím rozhodnutím, nemění svůj názor, ale v zásadě se rozhodl nevyužít svého práva veta,“ řekl Varadkar podle Reuters v Bruselu novinářům.

„Postoj Maďarska je jasný: Ukrajina není připravena na start vyjednávání o členství v EU. Je zcela nesmyslné, iracionální a nesprávné rozhodnutí začínat za těchto okolností rozhovory s Ukrajinou a Maďarsko svou pozici nezmění,“ uvedl ve videu na sociální síti X Orbán. Ostatních 26 členských států ale podle něj trvalo na tom, aby bylo rozhodnutí přijato, Maďarsko se rozhodlo jít svou vlastní cestou. „Maďarsko se nechce podílet na tomto špatném rozhodnutí, a proto se čtvrtečního rozhodnutí neúčastnilo,“ řekl maďarský premiér. Jednání o úpravách víceletého unijního rozpočtu podle něj pokračují.

EU udělila Ukrajině postavení kandidátské země čtyři měsíce po ruské invazi. Pro zahájení přístupových jednání EU stanovila sedm podmínek, mezi nimiž je reforma soudnictví či omezení korupce. Ty Kyjev podle listopadového hodnocení Evropské komise všechny nesplnil. EK tehdy Ukrajinu vyzvala, aby v reformách pokračovala. Některé potřebné zákony Ukrajinci nicméně schválili v uplynulých dnech. ČTK

■ Ceny potravin

Rekordně drahé jídlo? Zapomeňte, kupní síla Čechů roste, netratí ani důchodci, zjistily HN

Jan Brož,
Tomáš Lysoněk
autori@hn.cz

Brambory a další druhy zeleniny, čokoláda, čaj nebo pivo – to jsou potraviny, které oproti loňsku nakupujeme draž. Značně ale přibýlo těch, jejichž ceny naopak zamířily výrazně dolů. O desítky procent zlevnilo například máslo, cukr či vejce. HN proto s využitím dostupných dat statistického úřadu porovnávaly, jak se v posledních letech změnila kupní síla Čechů u potravin, a to jak pracujících, tak důchodců.

Právě „potravinová drahota“ je v Česku velkým tématem, a to zvláště před Vánocemi, kdy za jídlo lidé utrácejí nejvíc z celého roku. „Nad těmito pálkami z obchodních regálů zůstává rozum stát,“ zní titulík článku jednoho z bulvárních webů, který situaci

dokumentuje fotografiemi z obchodů od čtenářů a ze sociálních sítí.

Ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) podezřívá obchodníky i výrobce potravin z toho, že se na cenách domlouvají. „Pokud se podíváte na cenové strategie jednotlivých řetězců, tak jsem přesvědčen, že tady kartelové dohody existují. Všechny řetězce před Vánocemi prodávají smetanu za 19,90 koruny,“ řekl Výborný v rozhovoru pro HN. Ministr nyní tlačí na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, aby byl v šetření nezákonných praktik razantnější.

Faktem ale je, že potraviny v předchozích letech zdražovaly v celé Evropě a Česko v tempu růstu cen nijak nevyčnívá. „Pokud srovnáme vývoj cen od konce roku 2019 do současnosti napříč zeměmi EU, tak 35procentní nárůst v Česku je jen mírně nad průměrem unie,“ upozornu-

je hlavní ekonom České bankovní asociace Jakub Seidler. Rychlejší růst cen potravin zaznamenal Eurostat v Polsku i na Slovensku, v Maďarsku za stejné období zdražilo jídlo o více než 70 procent.

Ze srovnání cen potravin s vývojem průměrné čisté mzdy (u bezdětného jednotlivce) a průměrného důchodu, které provedly HN, pak vyplývá, že se meziročně zvýšila kupní síla u naprosté většiny položek. Příkladem může být třeba máslo, jež loni velmi věrně kopírovalo vývoj cen ostatních potravin. Pokud by někdo hypoteticky utratil veškerý příjem za tento tuk, tak loni si mohl za průměrnou mzdu dopřát 576 čtvrtkilových kostek másla, letos už 828. V přepočtu na máslo jsme dokonce „nejbohatší“ v historii Česka – a to platí jak pro zaměstnance, tak pro důchodce.

U řady dalších položek se pak nejvyšší kupní síle opět blížíme. Na vr-

cholu jsme byli v roce 2021, kdy ale situaci ovlivnilo skokové zvýšení čistých příjmů díky zrušení superhrubé mzdy. Také proto přepočítáváme kupní sílu na čistou mzdu u bezdětného zaměstnance.

Od roku 2019 také v Česku rostou reálné důchody rychleji než reálné mzdy, a to i zásluhou mimořádných valorizací. U některých potravin tak dochází k tomu, že zatímco kupní síla přepočtená na mzdy klesá, za průměrný důchod jich lze koupit víc. A nejedná se jen o jídlo – takovým příkladem je třeba i lahvové pivo.

Pomyslným „luxusem“ pro všechny se naopak stávají některé druhy zeleniny, včetně brambor. Těch si v průběhu let mohou dovolit čím dál méně nakupovat úplně všichni bez ohledu na to, zda je vyplácí zaměstnavatel, nebo správa sociálního zabezpečení. Pokud si průměrný Čech mohl v roce 2021 za měsíční mzdu

pořídit 2649 kilogramů brambor, loni to bylo už jen 2100 a letos 1738 kil. Brambory ovšem zdražují kvůli neúrodě v celé Evropě a není to něco, co by se týkalo výhradně Česka. „V Nizozemsku, Belgii a severní Francii jsou pole pod vodou. Jde o objemy stovek tisíc tun brambor,“ řekl HN předseda Českého bramborářského svazu Josef Králíček.

Diskusi o drahých potravinách v Česku v prosinci zintenzivnilo prohlášení šefa Svazu obchodu a cestovního ruchu Tomáše Prouzy o tom, že obchodníci v příštím roce zdraží o pět až 10 procent navzdory snížení DPH. Mnoho spotřebitelů také vnímá ceny potravin v obchodech v zahraničí, které jsou častokrát výrazně nižší než v Česku. K tomu přispěl i premiér Petr Fiala, který vyrazil do Německa nakupovat levnější Nuttella, jakkoliv po výsledku této akce už jeho PR tým opakovaně neplánuje.

Na webu HN.cz najdete velký přehled, jak se reálně změnila cena téměř stovky potravin.

Potravinová drahota? Oproti loňsku jsme zbohatli, kupní síla roste i dlouhodobě

Meziroční růst cen potravin dosáhl v listopadu 0,7 procenta, ve srovnání se začátkem roku jejich ceny dokonce klesly. Porovnali jsme proto, jak se vyvíjí ceny potravin ve srovnání s celkovou inflací i vzhledem ke kupní síle průměrné mzdy a průměrného důchodu.

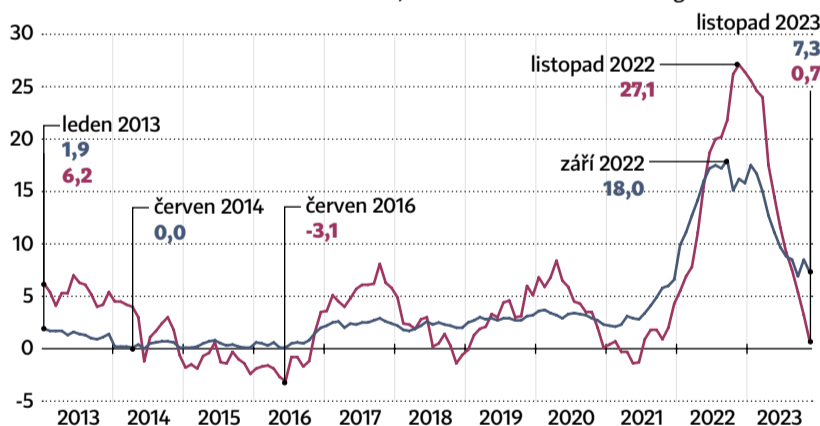
Celková inflace a inflace u potravin (meziroční, v procentech)

inflace:

Dvouprocentního cíle ČNB se inflace naposled držela v roce 2018, od té doby růst cen zrychloval až ke svému vrcholu v loňském roce.

inflace u potravin:

Zdražení potravin za posledních 10 let téměř kopíruje celkový vývoj inflace. Jejich ceny ale začaly růst později, loňský skok byl prudší, zároveň však tempo růstu cen zpomalilo výrazněji než celková inflace, kterou aktuálně táhnou energie.

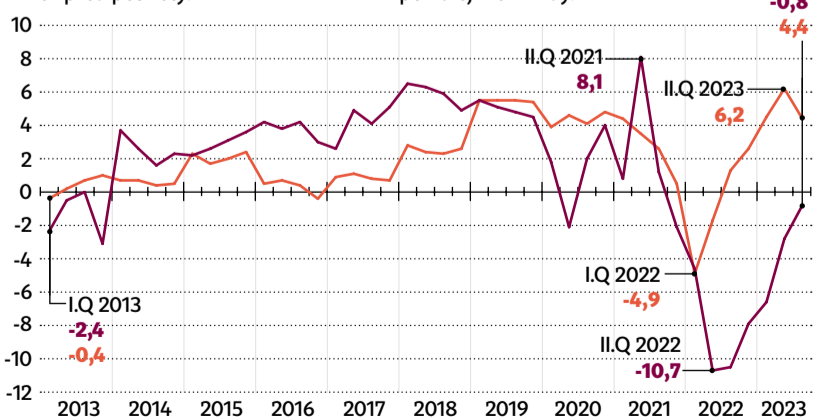
Vývoj reálných mezd a reálných důchodů (meziroční, v procentech)

reálné mzdy:

Kvůli inflaci reálná mzda klesá už osm čtvrtletí v řadě a kupní síla se vrátila na úroveň roku 2018. To ale platí pouze o hrubé mzdě – díky snížení daně z příjmů v roce 2021 a zvyšování slev na poplatníka je skutečná kupní síla citelně vyšší než před pěti lety.

reálné důchody:

Zatímco mzdy zaměstnanců v souboji s inflací poslední dva roky prohrávají, o starobních důchodech to neplatí. S výjimkou první poloviny roku 2022 rostla průměrná penze vždy rychleji než ceny. Zároveň ale platí, že do roku 2018 se důchody zvyšovaly pomaleji než mzdy.

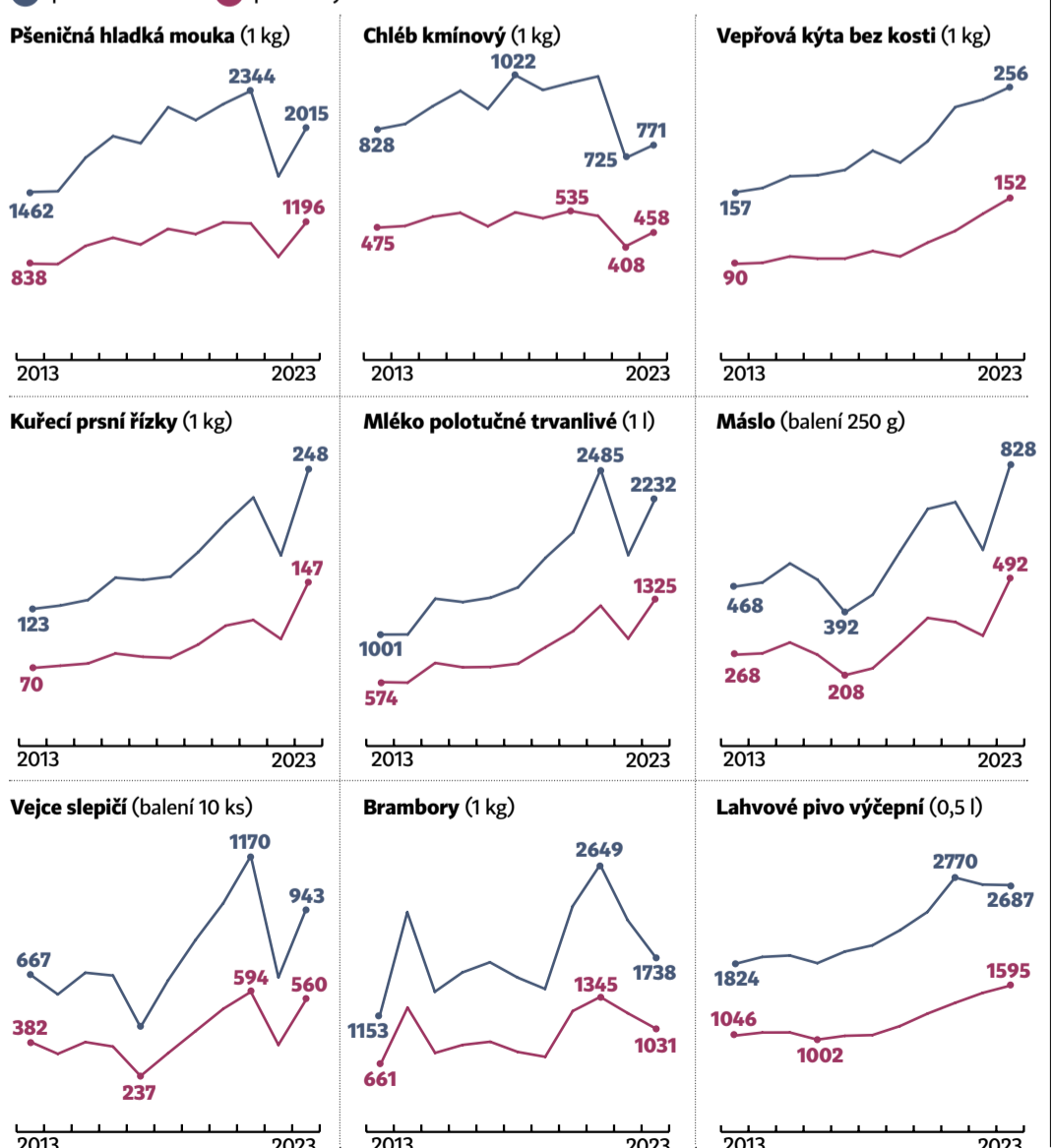

Zdroj: ČSÚ, ČSSZ Pozn.: Údaje jsou vždy pro listopad každého roku.

Jsou potraviny vůči mzdě a důchodu dražší, nebo ne?

Dlouhodobě platí, že ceny potravin rostou v Česku pomaleji než důchody a mzdy. Rok 2022 představoval výrazný zlom, na konci letošního roku už ale „potravinová“ kupní síla opět roste, byť zůstává pod rekordní úroveň roku 2021. Následující srovnání ukazuje, jaké množství 10 vybraných základních potravin, jejichž ceny Český statistický úřad dlouhodobě sleduje, bylo možné teoreticky koupit za průměrnou čistou mzdu (u bezdětného zaměstnance) a průměrný starobní důchod.

● průměrná mzda ● průměrný důchod

■ Sociální systém

System sociálních dávek přitvrdí: kdo nehledá práci, peníze nedostane. Podporu prověří i majetkový test

Jitka Vlková
jitka.vlkova@hn.cz

System sociálních dávek se má za rok radikálně proměnit a zjednodušit. Podle představ ministerstva práce a sociálních věcí má zejména více motivovat k práci – ti, kteří se snaží přivydělávat, o dávku kvůli vyššímu příjmu nepřijdou, a naopak nezaměstnaní, kteří se ani nesnaží místo najít, by nárok na některé příspěvky ztratili.

Zkoumat se ale bude plošně také majetek žadatelů nebo to, zda jejich děti chodí do školy. Žádost o dávky by se mohla nově posuzovat s ohledem na pracovní úsilí celé domácnosti. Počítá s tím návrh reformy, která má podle resortu vedeného Marianem Jurečkou (KDU-ČSL) platit od roku 2025. Základní teze „dávkové revoluce“ mají HN k dispozici.

Reforma, které ministerstvo říká „redesign“, na první pohled spočívá hlavně ve sloučení čtyř dávek do jedné. Příspěvek a doplatek na bydlení, přídavek na dítě a příspěvek na živobytí nahradí nová „dávka státní sociální pomoci“. Změna podle ministerského dokumentu „maximálně odráží princip, že podporu má mít jen ten, kdo pracuje nebo se o to snaží“. Právě to má nový systém vyžadovat u všech relevantních členů domácnosti.

Úprava tak může pro některé příjemce znamenat, že o dávky přijdou. Například u těch nejchudších, kteří dnes pobírají dávku na živobytí, se bude nově přihlížet k tomu, zda plní takzvaný aktivizační plán.

To přitom nemá spočívat jen v tom, jestli si hledají práci, ale také jestli se snaží začlenit do společnosti. „Plán

budou muset naplňovat v doprovodu sociálního pracovníka ve všech oblastech života – nejen při hledání vhodného bydlení a přivýdělku, ale budou muset dodržovat i docházku dětí do školy. To na jednu stranu vypadá velmi dobře, ale pro některé mohou být takové podmínky obtížně dosažitelné,“ soudí ředitel vládní Agentury pro sociální začleňování Martin Šimáček, který je součástí ministerské pracovní skupiny k reformě dávek. Problém by podle něj mohl být také nedostatek sociálních pracovníků, kteří by se začleňováním pomáhali.

„Základní sociální ochrana v podobě dávky na živobytí by spíš měla být bezpodmínečná, zejména u domácností s dětmi, aktivizace by neměla být tak úzce vázaná na výplatu dávek,“ myslí si Šimáček.

Součástí žádosti o „multidávku“ má být i majetkový test. V jeho rámci by měl žadatel dávat úřadu souhlas zjistiť si u banky zůstatky na jeho účtech. „Nejde o žádné prolomování bankovního tajemství. Už dnes zákon žadatelům u dávek v hmotné nouzi ukládá doložit zůstatek na bankovním účtu,“ vysvětlil na dotaz HN Jurečka.

Prověřovat se budou účty všech osob v domácnosti, a pokud na nich v součtu bude více než trojnásobek peněz na měsíční potřeby rodiny, nedosáhnou její členové například na podporu pro chudé. Přesná výše limitu zatím ale není jasná. System se také sám bude automaticky „dívat“ do katastru nemovitostí a prověřovat majetek žadatele. Zmíněný majetkový test by se nově mohl tý-

Dávková revoluce Sociální dávky už v budoucnu nemají být „pro každého“. Kromě aktuálních příjmů rodiny se má hodnotit i snaha pracovat, ale i posílání dětí do školy nebo výše úspor. **Ilustrační foto: Shutterstock**

kat i aktuálního příspěvku na bydlení. Na ten dnes dosáhnou i středně příjmové domácnosti – využívá ho 270 tisíc rodin.

Už v první polovině roku mluvil Jurečka o tom, že by na podporu nemuseli mít nárok ti, kteří mají sice aktuálně nízké příjmy, ale zároveň mají například vlastní úspory. V aktuálním dokumentu to ale konkrétně uvedené není. Zda to ministerstvo navrhne, není jasné, ministr nechtěl věc komentovat.

Zpřísnění se týká také podpory vázané na děti – na ni bude mít sice nárok širší skupina lidí (rodiny s příjmem do čtyřnásobku životního minima místo dnešního 3,4 násobku), ale

pokud je v rodině někdo, kdo nepracuje a práci si nehledá, rodina o nárok přijde. Na tři měsíce mají pak úřady zastavit podporu rodiny, když nebude posílat děti do školy.

Dávka se nově odstupňuje právě podle celkové výše příjmů rodiny. „Je zajímavé, že podpora už nebude vázaná na dítě, což úřadu umožní ji snižovat či odebrat, pokud některý z členů domácnosti neplní své povinnosti. Také to dává možnost zvyšovat částku podle přivýdělku,“ všimá si Marie Bilková, bývalá ředitelka Úřadu práce ČR a poradkyně v oblasti sociální politiky.

Zavést by se totiž měl také nový princip výpočtu, jehož cílem je, aby

lidé o dávku nepřišli v okamžiku, kdy překročí zákonem stanovenou výši příjmu.

Do „multidávky“ se za tímto účelem přidává individuálně vypočítávaný pracovní bonus. Celková dávka tak bude ve výsledku s výší příjmu klesat postupně, aby lidé nebyli odrazováni od práce.

„Tohle odstraňování bodů zlomu velmi vítám, protože lidé tak nebudou trestáni ztrátou dávky za to, že jsou schopni si přivydělávat,“ kvituje to Šimáček. Reformu dávek chce ministerstvo představit poslancům a znovu probrat na pracovní skupině. Může tak doznat některých změn.

■ Praha

Večírek si radnice v Letňanech objednala u místostarosty

Marek Pokorný
marek.pokorny@hn.cz

Radnice v pražských Letňanech se rozhodla uspořádat ve čtvrtek 14. prosince od 14.30 hodin vánoční večírek pro své zaměstnance. Oslava pro 130 lidí stojí 130 tisíc korun – tedy 1000 korun na hlavu. To nijak nevybočuje z běžných cen, zajímavé je ale to, u koho si městská část organizaci večírků objednala. Je to firma Gastro Sten, kterou vlastní letňanský místostarosta Stanislav Nekolný (ANO).

Sám Nekolný tvrdí, že uzavření smlouvy s radnicí šlo mimo něj. A nevidí ani žádný střet zájmů v tom, že městská část dává zakázku jeho firmě. Tu Nekolný stoprocentně vlastní a je i jejím jediným jednatelem, podle jeho

vyjádření pro HN ale ztrátovou společnost řídí ve skutečnosti jeho dcera: „To není moje podnikání.“

Místní opozice však tento argument považuje za lichý. „Je to naprosto viditelný střet zájmů. Je jediným vlastníkem, že to momentálně řídí někdo jiný, není relevantní,“ říká pirátský zastupitel Prahy 18 Tadeáš Štěpka. „Nevadí nám, že úředníci chtějí mít večírek. Ale když ho radnice oslovila, tak pan Nekolný měl říct ne, jsem ve střetu zájmů,“ dodává lídr sdružení Zdravé Letňany Zbyněk Walter.

Ten poukazuje na etický kodex zastupitele, který Praha 18 schválila před čtyřmi lety. A ten výslovně říká, že zastupitelé by se měli vyhýbat situacím, které mohou vyvolat podezření ze střetu zájmů. A také uzavírání smluv, jež v souvislosti s funkcí vedou k majetkovému prospěchu.

Podle Šárky Zvěřina Trunkátové ze sdružení Oživení není vyloučené, že Nekolného nabídka opravdu mohla být nejvýhodnější, v době svého aktivního působení na radnici by se ale neměl u úřadu o žádnou zakázku ucházet. A to proto, aby nevznikaly pochybnosti, zda si ji sám nepřihrá. „Každý si pak řekne: Když se děje toto, co se asi děje u zakázek za miliony a miliardy. Je to úplně zbytečné,“

~
Mluví radnice Lucie Pajerová v přidělení zakázky Nekolného firmě problém nevidí.

říká šéfkyně organizace, která usiluje o transparentní veřejnou správu. Podle ní podobné věci podkopávají důvěru veřejnosti v politiky.

V čele radnice stojí Nekolného stranický kolega Zdeněk Kučera. Ten ale na otázky odmítl odpovědět. „Obraťte se na tiskovou mluvčí,“ reagoval starosta.

Mluví radnice Lucie Pajerová v přidělení zakázky Nekolného firmě problém nevidí. Na zakázku do 200 tisíc korun podle ní nemusí být výběrové řízení, přesto prý oslovili několik firem. „Vybraná nabídka byla v řádech desítek procent levnější než ostatní, které jsme obdrželi,“ dodala.

Stanislav Nekolný se hájí i tím, že není sám – podobně se koná každoročně městský ples v prostorách Výstaviště Letňany, které vlastní bývalý starosta Pavel Sehnal (Krásné Letňany).

A ani v tomto případě v tom radnice nespátuje střet zájmů.

Podle Waltera jde ale o jinou situaci. Plesy se na výstavišti konaly mnoho let předtím, než Sehnal vstoupil do politiky. A nyní už opět v radě ani zastupitelstvu není. „Je to navíc asi jediné místo, kde se tady ty plesy daly dělat,“ poukazuje Walter. „Taky to v době, kdy byl Sehnal v radě, nebylo šťastné. Ale určitě je snadnější hledat prostory či catering pro vánoční večírek než pro ples,“ dodává Štěpka.

Akce v Nekolného restauraci Srdcovka Skleník byla shodou okolností naplánována na den, kdy on sám slaví 49. narozeniny. Ani to však podle něj s večírkem nesouvisí. „Já tam ani nebudu, protože je jednání zastupitelstva hlavního města,“ argumentuje Nekolný, který je již druhé volební období zároveň pražským zastupitelem.

■ Zdravotnictví

Část lékařů i po dohodě s vládou odmítá sloužit přesčas

Martin Ťopek

martin.topek@hn.cz

Dohoda vlády s lékaři o navýšení prostředků na platy jejich protesty neukončila. Část doktorů nadále odmítá nastoupit na přesčasové služby. Nemocnice, které oslovily HN, počítají s návratem do normálu nejpozději po Novém roce. I kdyby ale od ledna na přesčasové služby nenastoupili všichni lékaři, nemocnice o slíbené peníze nepřijdou.

Lékaři z nemocnic si výpověďmi z přesčasové práce vymohli navýšení odměn o pět až patnáct tisíc korun měsíčně. Ostatním nemocničním zaměstnancům příjmy stoupnou o pět procent. Peníze půjdou z pokladny Všeobecné zdravotní pojišťovny.

Přesto se v řadě nemocnic protestuje dál. „Některé nemocnice mohou mít pocit, že získaly málo, a je tu otázka, jestli dohoda povede k nějakým změnám,“ řekl mluvčí lékařské komory Michal Sojka pro HN. Podle něj nejsou změny v přesčasové práci, které byly jedním z důvodů protestů, proveditelné hned, a nelze proto předpokládat, že „se někde vyrojí armáda doktorů“.

Podobně to vidí i předseda lékařských odborů Martin Engel. Podle něj ve vzpouře pokračují také lékaři, kteří už mají odsloužený předepsaný počet přesčasových hodin a nechtějí se vrátit na nelegální půdu tím, že tento limit překročí. „Už mají odslouženo 416 hodin a chtějí dodržovat zákon,“ řekl lékařský odborář pro HN. Zmíněný počet hodin je roční limit přesčasů, na kterém se může lékař dohodnout se zaměstnavatelem. Pokračující výpovědi podle Engela rozhodně nejsou udržováním nátlaku na vládu. „Ta už s tím nemá nic společného,“ uvedl.

Je pravda, že už nejde o organizovaný protest, ale o různé přístupy v jednotlivých nemocnicích. Například v ostravské fakultní nemocnici vzalo výpovědi zpět 42 lékařů z celkové počtu 233, kteří vstoupili do protestu.

Podobně v pražské Všeobecné fakultní nemocnici výpovědi stáhlo 70 lékařů z 319. „Je nutné uvést, že u nás pracuje přes 1250 lékařů v rámci 44 klinik a ústavů. Výpovědi z přesčasů se týkaly patnácti z nich, což znamená, že 29 klinik fungovalo úplně normálně,“ doplnila pro HN mluvčí nemocnice Marie Heřmánková.

Zároveň nemocnice předpokládá, že doktorů, kteří se vrátí do běžného režimu a vezmou zpět své výpovědi, bude v dalších dnech přibývat. „Důvody, proč je někdo rychlejší a někdo pomalejší, nezjišťujeme. Jde o dobrovolný akt,“ dodala Heřmánková.

Stejně tak očekávají návrat do normálu během několika dnů ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové. Přesčas tady od prosince vypovědělo 400 z 900 lékařů. Vedení nemocnice předpokládá, že od začátku roku už budou všichni lékaři normálně sloužit. Důvodem, proč neukončili své protesty po dohodě s ministerstvem zdravotnictví, je údajně to, že služby na prosinec byly naplánované a rozepsané už v listopadu, tedy před dohodou lékařů a vlády. „Nemocnice proto plánuje obnovit běžný provoz od 1. ledna 2024,“ uvedl mluvčí Jan Špelda. Nemocnice přitom kvůli protestům musela zavést opatření k zajištění akutní a onkologické péče a provozu specializovaných center, což znamenalo i omezení některých neakutních operací a provozu části ambulancí.

Ve Fakultní nemocnici v Plzni podalo výpovědi 87 lékařů z celkové tisícovky, která tu pracuje. Zatím je stáhli tři. „Vedení nemocnice stále jedná se všemi pracovišti a zatím nemáme

informace, zda lékaři budou výpovědi stahovat,“ uvedla mluvčí Gabriela Levorová.

Stažení všech výpovědí hlásí například nemocnice Motol.

Přes odlišnou situaci v různých nemocnicích ministerstvo zdravotnictví očekává plné stažení výpovědí přesčasů. „Komunikace se zástupci České lékařské komory a zdravotnických odborů bude samozřejmě nadále probíhat, jak plyne z dohody podepsané v pátek

8. prosince,“ uvedl pro HN mluvčí resortu Ondřej Jakob. Doplnil, že přijdou na řadu také jednání s jednotlivými nemocnicemi, pokud někde budou stále pokračovat v protestech v rozporu s dohodou.

Lékaři z nemocnic, ve kterých někteří jejich kolegové budou dál odmítat sloužit dobrovolně přesčas, se podle resortu nemusí bát o navýšení svých platů. „Nemocnice úhradový dodatek dostanou. Nelze vyloučit, že někte-

ré nemocnice ještě stále vyjednávají lokálně specifická témata, nicméně závazek ministerstva zdravotnictví pro navýšení platů platí,“ dodal Jakob.

Lékaři si protesty vymohli 9,8 miliardy korun navíc. Ty jim slíbil premiér Petra Fiala (ODS) poté, co selhala jednání s ministrem zdravotnictví Vlastimilem Válkem (TOP 09) s nabídkou 8,5 miliardy korun na zvýšení platů a mezd zdravotníků.

Inzerce
HN062872-2

Stabilita, úcta a zelená transformace.

TY JSI EVROPA.

■ USA

Bidenovi zatápí „úderka“ vlastní strany. Podporou Izraele štve muslimy, potřebuje ale i židovské voliče

Tomáš Nidr
autori@hn.cz

Aktuální konflikt v Gaze a tvrdý postup Izraele dopadá i na vnitrostátní politiku Spojených států. Současný prezident USA Joe Biden totiž kvůli podpoře židovského státu ztrácí podporu uvnitř vlastní Demokratické strany.

Kongresmanka Rashida Tlaibová v listopadu zveřejnila na síti X drastické záběry z Gazy, které se střídají s nahrávkami protiizraelských demonstrací z amerických měst. Video doprovází tvrzení, že Biden podpořil genocidu palestinského lidu. „Bude se si to pamatovat v roce 2024,“ říká pak ve videu tato sedmačtyřicetiletá americká politička.

Rodačka z michiganského Detroitu, která je nejstarším ze 14 potomků palestinských imigrantů, prezidentovi hrozí vypovězením podpory jménem amerických muslimů. A nejen jich. Pro Bidena, který bude podle všeho i přes pokročilý věk za rok obhajovat mandát, je horší, že Tlaibová reprezentuje právě i levicové křídlo demokratů. A bez něj volby může vyhrát jen těžko.

Biden po vraždě útoku Hamásu postupoval automaticky jako všichni pováleční prezidenti. Na diplomatickém i vojenském poli plně podpořil Izrael, který se do odvety pustil naplno a jeho bombardování hustě osídleného území Gazy usmrtilo tisíce lidí. Palestinské úřady tvrdí, že až 18 tisíc.

Angažovanost na straně židovského státu dlouhé dekady americká společnost brala jako něco, nad čím se nepochybuje. Pro republikány to dosud pevně platí, jenže na levici se

časy změnil. Bidenova slova o tom, že Spojené státy nikdy nepřestanou Izrael podporovat, pro její příslušníky znějí jako provokace.

Ostatně ihned po útocích se na stranu Palestinců postavily mnohé studentské organizace i na těch nejprestižnějších univerzitách včetně proslulého Harvardu, které vraždění židovských civilistů berou jako nevyhnutelný důsledek izraelské okupace arabských teritorií.

Je to v souladu s jejich „woke“ (bdělou) logikou, která se zvýšenou citlivostí odsuzuje historické diskriminace menšin všeho druhu. V tomto případě vidí Izrael jako utlačovatelskou koloniální velmoc a Palestince jako ty, kteří se proti agresorovi mohou bránit všemi prostředky. Mladí do 34 let jsou jedinou věkovou skupinou Američanů, jež nesouhlasí s tím, že USA pomáhají Izraeli dodávkami zbraní.

V rámci stranických struktur má Biden ve své zahraniční politice stále podporu. Proti se staví jen menšina, zato velice hlasitá. Soustředí se v Kongresu kolem pozvolna se rozšiřující skupiny zvané Squad. Původně tuto „Úderku“ tvořily čtyři etnické minoritní a věkově mladší političky včetně Tlaibové, které během svého mandátu nemohly vystát Donald Trump. Nyní ale zatápějí i jeho nástupci, ač je z jejich vlastní strany.

Biden v minulých volbách progresivistům takzvaně zbyl, když bylo jasné, že favorit levicového křídla – vermontský senátor Bernie Sanders – v primárkách neuspěje. Ač Bidena považovali jen za „učesanou“ tvář zkaženého systému, podpořili ho, protože

Trump se jim zdál ještě větším zlem. Jejich účast u voleb byla pro triumf současného prezidenta zásadní.

Nyní však Bidenovi ústy Tlaibové vzkazují, že s nimi už počítat nemůže, pokud nebude tlačit Izrael k vyhlášení příměří. Že by podpořili jeho republikánského protikandidáta, nehrozí, nemusí ale k urnám vůbec přijít.

A to může být vzhledem k očekávané vyrovnanosti souboje pro demokraty fatální. Zvláště když v pěti klíčových kolísavých státech podle průzkumů Biden v hypotetickém duelu s Trumpem výrazně zaostává.

Jedním z nich je industriální Michigan na jižním břehu Velkých jezer.

V desetimilionovém státu přitom žije 2,5 procenta muslimů. V praxi to znamená zhruba 200 tisíc voličů. Právě díky nim přitom před třemi lety v Michiganu Biden vyhrál o pouhých 155 tisíc hlasů.

Kdyby se tedy souvěrci zachovali podle názorů Tlaibové, která se v listopadu 2018 stala první muslimkou zvolenou do Sněmovny reprezentantů, může to pro Bidena znamenat krach nejen v Michiganu, ale i v celonárodním měřítku.

Řada muslimských organizací Bidena mezitím vyzvala, aby na Blízkém východě v jednostranné politice nepokračoval. Výzkumy Institutu

amerických Arabů ukazují, že mezi muslimy, kteří tvoří jedno procento obyvatel USA, klesla podpora Bílého domu z nedávných nadprůměrných výšin na pouhých 17 procent.

Biden tak bude muset v otázce Gazy složitě balancovat. Jednou z jeho dlouhodobých opor jsou totiž židovští voliči. A kdyby začal Izrael tlačit do zastavení válečných operací, mohl by pro změnu přijít o ně. Ukazuje se tak, že síla volebního sjednocení menšin za jedním kandidátem se může snadno stát zásadní slabostí, pokud se dvě z těchto minorit do sebe pustí. I když na opačné straně planety.

■ Izraelem na věčné časy? Joe Biden přijel krátce po útocích Hamásu podpořit Izrael a tamního premiéra Benjaminu Netanjahuu přímo do Tel Avivu. Doma mu ale těsné vazby na židovský stát dělají problémy. Foto: Profimedia

■ Mezinárodní vztahy

Zásadní obrat v Paříži. Francie chce Ukrajinu v EU i v NATO

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Bezprostředně poté, co se v roce 2017 stal francouzským prezidentem, se Emmanuel Macron pokusil navázat blízké vztahy s Českem a Slovenskem. Pro předchozí šéfy Elysejského paláce přitom byla střední a východní Evropa okrajovou záležitostí. „Macron má jasnou představu o Evropě. A v zájmu jejího uskutečnění samozřejmě potřebuje spojence. Vedle Česka a Slovenska se pro něj staly prioritou i pobaltské státy,“ vysvětluje to v rozhovoru s HN David Cadier, francouzský odborník na střední a východní Evropu.

Další zásadní změna nastala ve francouzské politice poté, co Rusko loni v únoru napadlo Ukrajinu. Že

by tato země někdy vstoupila do EU nebo do Severoatlantické aliance, Paříž do té doby odmítala. Po invazi se to ale změnilo a nyní je Macron jednoznačným zastáncem členství Kyjeva v obou organizacích. A souhlasí s tím i francouzské veřejné mínění – podle průzkumů je například nadpoloviční většina Francouzů pro to, aby se Ukrajina stala členem unie. Naopak většina Čechů to odmítá.

„Pro Francii je rozšíření EU na východ geopolitickým projektem. Důvodem je snaha, aby byla Evropa stabilní, aby v ní nebyly žádné šedé zóny, protože, jak jsme viděli, ty vedou k nestabilitě a ke konfliktům,“ říká Cadier, který přednáší o mezinárodních vztazích na Univerzitě v Groningenu nebo na pařížské Sciences Po.

Podle něj tak ve francouzské zahraniční politice nastala zásadní

změna oproti minulosti. České zahraničněpolitické elity, které byly k Francii tradičně odtažitě, to podle Cadiera vzaly na vědomí. To pro HN mimo záznam potvrdil i vysoce postavený zdroj z prostředí české zahraniční politiky: „Žádná francouzská administrativa nebyla více pro rozšíření, než je tato. Macron zcela jasně podporuje nejen Ukrajinu, ale třeba i Moldavsko a další státy.“

~
Nadpoloviční většina Francouzů je pro to, aby se Ukrajina stala členem unie.

Dokladem toho, že pro Paříž je spolupráce se střední a východní Evropou mnohem důležitější než dřív, může být i fakt, že dosavadní francouzský velvyslanec v Česku Alexis Dutertre se v lednu přesune do Paříže do Macronovy bezprostřední blízkosti – stane se jeho poradcem pro EU, tedy takzvaným šerpou, který pro prezidenta vyjednáva nejdůležitější záležitosti týkající se unie. V Česku tuto funkci u premiéra Petra Fialy (ODS) zastává Tomáš Pojar. Na špičkovou pozici to dotáhl Roland Galhague, který Francii v Praze zastupoval před Dutertrem – nyní je velvyslancem EU v Moskvě.

Ve Francii o zahraniční politice rozhoduje z velké části osobně prezident. Poté, co Macron v úřadu v roce 2027 skončí, se tedy může francouzský přístup zásadně změnit. David Cadier ale

neočekává, že by se to týkalo francouzské podpory toho, aby se Ukrajina stala členem EU. „Evropa se změnila, to bude muset vzít v úvahu kterýkoliv další francouzský prezident. Když se podíváte na veřejnou debatu ve Francii, na to, jak se vyjadřují experti na zahraniční politiku, tak je to v souladu se současnou francouzskou linií. Takže jde o skutečně hlubokou změnu postoje.“ Tomu podle něj nasvědčuje i fakt, že lidryně krajní pravice Marine Le Penová, která teď vede v průzkumech veřejného mínění, zásadně upravila svoji dřívější vstřícnou politiku vůči Rusku.

Cadier upozorňuje, že podle Paříže nebo Berlína by mělo být budoucí rozšíření EU doprovázeno změnami ve fungování unie, jako je například omezení práva veta. Většina českých politických stran to odmítá.

Čerstvé DÁNSKÉ JEDLE...

...a více než 1 200 druhů OZDOB A DEKORACÍ

V prodejnách i na e-shopu najdete:

více než 180 druhů SVÍČEK,
přes 70 druhů LED ŘETĚZŮ,
přes 90 druhů LED DEKORACÍ,
více než 90 druhů závěsných KOULÍ,
přes 40 provedení VĚNCŮ,
přes 50 druhů PLYŠÁKŮ,
přes 70 typů KERAMICKÝCH DEKORACÍ
a mnoho dalšího...

**Slevy
30-60%
na všechny**

Ke STROMKU
navíc
VOUCHER
na vánoční ozdoby a dekorace!

Set od českých sklářů

- Ruční výroba na Valašsku
- České sklo
- 4 ks

700 Kč
459 Kč

Set ozdob

- 12 ks
- Ø 6 cm

180 Kč
119 Kč

Špička
od českých sklářů

- Ruční výroba na Valašsku
- České sklo
- Různé motivy

360 Kč
249 Kč

Závěsné
dekorace

- Keramické
- Cena za 1 ks
- Výška 6 cm

119 Kč
79 Kč

Keramický
domeček

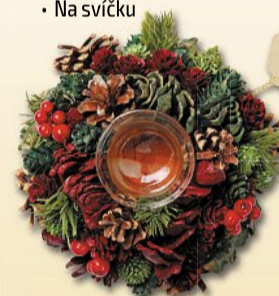
- Na svíčku
- Výška 10 cm

245 Kč
165 Kč

Vánoční svícen

- 18 cm
- Na svíčku

275 Kč
185 Kč

Vonná svíčka

- Ve skle s kovovým víčkem
- 226 g
- Různé vůně

260 Kč
179 Kč

Sedící myška

- Výška 33 cm
- Různé druhy

590 Kč
389 Kč

Domečky

- Kovové
- Šířka 44 cm

330 Kč
219 Kč

Světelný řetěz

- Délka 10 m
- 200 LED žárovek

590 Kč
399 Kč

Dekorační kuličky

- Délka 2 m
- 20 LED žárovek

185 Kč
125 Kč

Stromy na plantáži
vybírám tým odborníků
a vybraných
vedoucích prodejen
pod dohledem
českého dendrologa.

Označuje jen ty kusy,
které splňují naše
nejpřísnější kritéria.

A přesně ty pak
dodáváme do Vašich
domácností.

VÝŠKA	TYP	CENA
100-150 cm	Premium	399 Kč
150-200 cm	Standard	599 Kč
	Premium	749 Kč
200-250 cm	Premium	999 Kč
	Exclusive	1499 Kč

Ořez stromku ZDARMA!

- ▶ Prvotřídní výběrová kvalita
- ▶ Garance čerstvosti
- ▶ Dokonalý vzhled, bohatá pravidelná koruna
- ▶ Nejoblíbenější stromky na trhu
- ▶ Až 3 cm dlouhé jehličí, tmavozelené a husté
- ▶ Jedle z Dánska mají širší kmene, proto udrží více živin a déle vydrží

E-SHOP

Nakupovat můžete i na www.mountfield.cz

otevřeno i v neděli

Mountfield

Jan Brož, Jitka Vlková
autori@hn.cz

Kartelové dohody tu existují. Není náhoda, že smetana stojí všude 19,90

Musíme postihnout nepřiměřeně vysoké ceny potravin, říká ministr zemědělství Marek Výborný, který by rád rozpořkoval antimonopolní úřad. V rozhovoru pro HN také připouští změny v dotacích pro zemědělce a vysvětluje, proč ve vládě stále není shoda na spotřební dani na víno.

Ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) je ve funkci teprve půl roku. Od prvního dne podle svých slov řeší, proč antimonopolní úřad nepostupuje razantněji proti kartelovým dohodám na potravinovém trhu. Ty podle ministra existují mezi řetězci i výrobci potravin. Po úřadu proto požaduje aktivnější přístup a návrh opatření, která povedou ke větší konkurenci a poklesu cen. „Některí obchodníci mají přírůstek ne 100, ale i přes 200 procent. A my bychom měli hledat nástroje, jak to postihnout,“ říká Výborný v rozhovoru pro HN.

Kvůli drahým potravinám jste se sešel s předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) Petrem Mlsnou. Podle něj by úřad měl přijít s návrhem opatření, která oligopolní postavení hráčů na potravinovém trhu budou řešit. Co se tedy přesně chystá?

Po panu Mlsnovi jsem za prvé chtěl, aby antimonopolní úřad byl aktivnější a iniciativnější. Máme mezery v dodržování pravidel hospodářské soutěže, což není jen názor ministra zemědělství, ale tvrdí to i analýzy ekonomů. Zcela konkrétně jsem po něm požadoval více sektorových šetření, která musí být rychlejší a musí mít jasné dopady. Máme zákon o významné tržní síle, šetření o jeho dodržování začnou přitom teprve příští rok. Nerozumím, proč tak pozdě, ale zaplaťpánbůh aspoň za to. A za druhé, pokud antimonopolní úřad nemá dostatečné nástroje na vymáhání pravidel hospodářské soutěže, tak jsme připraveni mu je poskytnout. Požádal jsem proto pana předsedu, aby mi do 15. ledna přinesl podněty k legislativním i nelegislativním krokům. Konkrétně jsme vedli debatu o možnosti iniciativněji zahajovat šetření antimonopolního úřadu. Určitě se budeme bavit o úpravách pravidel pro fúze.

Jaké úpravy to budou?

Jsme na úplném začátku. Nebudu ovšem jen čekat na podněty antimonopolního úřadu. Současně vytvářím tým právníků a expertů na soutěžní právo a také s nimi budeme hledat možná řešení. Hovořil jsem o tom i s ministrem financí a jsme na tom v naprosté shodě.

Nebavíte se se Zbyňkem Stanjurou o tom, že i finanční úřady by měly cíleněji kontrolovat řetězce třeba v tom, zda neskrývají část zisků?

To je správná úvaha. Jako ministerstvo zemědělství kontrolujeme kvalitu a bezpečnost potravin. Zákon o cenách je však v gesci specializovaného finančního úřadu. V zákoně je přitom stanoveno, že cena nesmí být nepřiměřeně nízká, tedy dumpingová. Je tak otázka, zda

cena nemůže být i nepřiměřeně vysoká. Někteří obchodníci mají přírůstek ne 100, ale i přes 200 procent, a to je ukázkou opaku dumpingu. A my bychom měli hledat nástroje, jak to postihnout. Pokud je máme, tak musíme konat, což je právě výzva směrem ke specializovanému finančnímu úřadu. A stejně tak musí být dodržována pravidla obchodu v modelování slevových akcí, což zase směřuje na kolegu Jozefa Síkelu na ministerstvu průmyslu a obchodu a Českou obchodní inspekci.

Máte na mysli umělé zdražení zboží a následné zlevnění prezentované jako vysoká sleva? Máme zákon na ochranu spotřebitele, který spadá pod ministerstvo průmyslu a obchodu. A ten jasně říká, jakým způsobem se vypočítávají slevové akce. A na to musí být kontrola.

Musíme udělat vše pro to, abychom tu za pár let neměli několik velkých zemědělských koncernů a nesnížili tím konkurenci v rámci zemědělského sektoru. Jeden Agrofert nám stačí.

A ta podle vás není?

Nevím, jakým způsobem je Česká obchodní inspekce aktivní. Budu se na to Jozefa Síkelu ptát.

Kdo by určoval, co je nepřiměřeně vysoká cena?

Není cestou stanovit arbitrárně nějaké číslo. Nemáme ani arbitrárně stanovený dumping. Obchodní přírůstek v řádu nižších desítek procent je přiměřený. Jsem dalek toho, abych někomu záviděl zisk, který je dosažený cenovou politikou. Pokud je obchodní přírůstek 40 procent, tak s tím nemám problém. Pokud je 80, 120, a dokonce 261 procent, tak je něco špatně.

Existuje nějaký předobraz v zahraničí?

K tomu informaci nemám. Hovořil jsem o tom ale s kolegy na radě ministrů zemědělství a rybolovu a v řadě zemí tento problém nemají, protože u nich je soutěžní právo dodržováno. Ale hlavně pravidla férového obchodu tam prodejci a potravináři dodržují zcela automaticky a nediskutují o tom. Tady se vytvořilo prostředí, kde respekt k právu chybí. To je čas-

tečně chyba minulé politické reprezentace, ale i poměrně vlažného, alibistického přístupu antimonopolního úřadu.

Proč není ÚOHS aktivnější?

To je otázka na pana předsedu Mlsnu. Ministrem jsem půl roku a tomuto tématu se věnuji od prvního dne. Snažím se ÚOHS rozpořkovat, jakkoliv to není orgán podřízený mně nebo vládě. Chceme, aby tady byla větší konkurence, a to jak v oblasti obchodu, tak v oblasti potravinářství. Znaky oligopolu tady jsou a mně nestačí konstatování ÚOHS, že to tak je. Chci, abychom s tím začali něco dělat.

Velkých řetězců přitom v relativně malém Česku působí osm. Tak velký počet hráčů jinde není a z tohoto pohledu je zde konkurence velká. Znamená to tedy, že se mezi sebou na cenách domlouvají?

To je problém s důkazním břemenem. Ale pokud se podíváte na cenové strategie jednotlivých řetězců, tak jsem přesvědčen, že tady kartelové dohody existují. Všechny řetězce před Vánoci prodávají smetanu za 19,90 koruny. Od antimonopolního úřadu jsem slyšel odpověď, že to je regulérní cenové následování. Já tvrdím, že není, že to je normální kartelová dohoda, kterou je potřeba postihnout. Ceny některých potravin, ovoce a zeleniny jsou přímo u malých producentů ve venkovských obchodech často výhodnější než u velkých řetězců. Člověk by přitom očekával pravý opak.

Existuje problém i u výrobců potravin?

Bezesporu. Prezidentem Svazu obchodu a cestovního ruchu Tomášem Prouzou mi bývá podšouváno, že jsem se zaměřil na obchodníky. Oligopol je však i v části potravinářského sektoru. Pokud chci někoho bránit, tak to jsou malé venkovské pekárny, mlékárny, které jsou v nerovném postavení vůči firmám jako Olma, Madeta nebo Penam.

V jaké části potravinářství k tomu dochází? Obchodníci i potravináři měli loni různé výsledky, zarazilo mě ale například, že ziskovost výrazně stoupla třeba zpracovatelům drůbeže.

Vzrostla obrovským způsobem a je třeba se ptát, zda to není na úkor těch, kteří drůbež chovají. Vodňanská drůbež je zpracovatel, nikoliv chovatel. Chovatelé trátí nejvíce a vydělávají ti, kteří mají fakticky monopol na trhu. Odmítám přitom brát v potaz rok 2022, který byl extrémně ziskový pro všechny a všichni vydělali, zemědělci počínaje, obchodníky konče.

Všichni ne. Lidlu zisk klesl, Tesku taky, a to poměrně výrazně.

Nicméně je to pořád v řádu miliard korun. Máme tady osm řetězců, které vykázaly zisk 10 až 12 miliard. A máme tady zhruba 28 tisíc zemědělců a jejich zisk v tom úspěšném roce byl 28 miliard. Přepočteno je to 900 tisíc na jeden podnik. A dneska fakticky u mléka, masa, potravinářské pšenice i krmného obilí jsme na nákladových cenách, nebo i pod nimi. Právě s ohledem na tento vývoj jsme pro letošní i příští rok škrtili provozní dotace potravinářským podnikům. Jde o často zmiňovaný program 13 v rámci národních dotací. Ten není letos ani v příštím roce.

Jde o program, který kritizoval i Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ)?

Přesně tak. Šlo v zásadě o provozní dotace velkým potravinářským subjektům, jako byla Olma nebo Madeta. Tyto společnosti vykázaly zisky od 15 do 225 milionů korun. Mají tedy dostatečné prostředky, aby je investovaly do vlastního rozvoje, inovací a moderních technologií.

Proč jste ho škrtil jen na dva roky?

Máme portfolio dotačních titulů a je otázka, zda ho úplně nezrevidovat. Je tam řada kolonek, které jsou nulové. Máme třeba program pro podporu obnovy vodohospodářských staveb v případě povodní. Ten se aktivuje jen v okamžiku, kdy přijde povodeň.

NKÚ provozní dotace pro potravinářské podniky kritizoval už před několika lety. Proč se tedy škrtil až nyní?

Bylo by potřeba se vrátit do éry pana ministra Tomana a vlády Andreje Babiše. Nechci se vracet do historie, ale vláda Andreje Babiše hledala všechny cesty, jak pomoci zpřísněnému byznysu.

Zemědělské dotace od letošního roku výrazně zvýhodňují malé zemědělce. To však vede k tomu, že mnoho majitelů středních zemědělských podniků farmu prodává. Kupující jsou pak často mnohem větší zemědělské skupiny, které se tak dále zvětšují. Jak se podle vás reforma osvědčila a vidíte zde prostor pro úpravu?

Naše vláda přislíbila provést analýzu dopadů prvního roku společné zemědělské politiky. V tuto chvíli mám k dispozici první data. Je zjevné, že se nám nastavením redistributivní platby ve výši 23 procent na prvních 150 hektarů podařilo systém narovnat. Podpořili jsme ty nejmenší rodinné farmy do 480 hektarů, kde dochází k pozitivnímu nárůstu na platbách. Je však pravda, že nevíce poškozené jsou středně velké podniky od 800 do 2000 hektarů obdělávané půdy. Je nyní na debatě na politické úrovni i na úrovni s oborovými organizacemi, zda po tomto prvním roce nepřistoupit k nějakým úpravám, které by dopady zohlednily a narovnaly. Je třeba zdůraznit, že mluvím pouze o přímých platbách, a je tu i druhý, investiční pilíř. V druhém pilíři máme velmi štědré národní kofinancování až 60 procent a v tom jsme čtvrtí neštědřejší v rámci EU. Díky tomu do zemědělského sektoru ročně přiteče o čtyři miliardy korun více. Legitimní je debata o vnitřní struktuře, kam podpora zemědělského sektoru směřuje. Je otázka, jestli výsledek, kdy výrazně poškození nejsou největší, ale středně velké podniky, je to, co jsme chtěli.

Asi nechtěli...

Myslím, že ne. Po Novém roce mě čeká intenzivní debata na úrovni koalice. Uvidíme, jestli dospějeme k nějaké dohodě. Jsem připraven udělat vše pro to, abychom případnou úpravu dokázali notifikovat u Evropské komise.

Ta úprava by mohla spočívat například ve zvýšení limitu nad 150 hektarů?

To nedokážu říci, bude to předmětem debaty. Čekám na data. Zatím mám srovnání asi 16 zemědělských podniků od malých sedláků po velké podniky, ale musíme mít data validovaná i na základě proběhlých plateb a myslím, že to bude zkraje příštího roku. Musíme nicméně udělat vše pro to, abychom tu za pár let neměli několik velkých zemědělských koncernů a nesnížili tím konkurenci

První cíl je přispět k potírání alkoholismu. Také mě neteší, jak se v parcích popijí krabicové víno z dovozu za 30 i méně korun.

v rámci zemědělského sektoru. Jeden Agrofert nám stačí. Chci, aby zemědělství bylo co nejpestřejší. Máme tu úžasně fungující malé zemědělské farmy a vedle toho velká zemědělská družstva, kde dokážeme aplikovat moderní trendy v zemědělství, jako je precizní zemědělství a další. Na druhou stranu si však nemyslím, že dochází ke skupování zemědělských podniků v důsledku změny společné zemědělské politiky. Narážíme tu na zásadnější problémy, a to je nedostatek mladých lidí v agrárním sektoru. Velmi často je zemědělský podnik prodán, protože majitelé nemají následovníky. Buď si nikoho nedokázali vychovat, anebo z mladé generace nikdo není ochoten podniky převzít.

~
Pokud je obchodní přírůžka 40 procent, tak s tím nemám problém. Pokud je 80, 120, a dokonce 261 procent, tak je něco špatně.

jakýmkoliv způsobem ovlivňovat možnost kohokoliv nakládat se svým majetkem. Mé možnosti jsou minimální.

Na druhou stranu chcete regulovat ceny potravin...

Nechci regulovat ceny potravin. Bavíme se o přiměřenosti obchodních přírůžek, ale nikoliv o regulaci cen. Je na svobodném rozhodnutí obchodníka, jakou cenovou strategii zvolí.

Kdy bude další schůzka k tichému vínu se Svazem vinařů a dalšími zástupci koaličních stran?

Po Novém roce. Z minulého jednání jsme odešli s pěti různými variantami řešení. Z toho jsou

KDU-ČSL byla přitom pomyslnou brzdou, tedy tím, kdo spotřební daň na tiché víno nechtěl. Ke které variantě se přikloníte nyní?

Poctivě říkám, že nemám žádnou preferenci. K tomu rozhodování je důležité, abychom věděli, jaká by byla administrativní i technická zátěž pro malé moravské i české vinaře při vytváření daňových skladů a jak by celní správa přistupovala ke kontrolám. Máme tu základní přehled z minulého jednání od celní správy. Je namístě nějakým způsobem regulovat sektor tichého vína. Byl bych velmi rád, abychom se dohodli na sektorové i politické úrovni na řešení, které příští rok představíme. Vnímám jasná slova vinařů, že i pro ně je současná situace nepříznivá a má to dopady na spotřebu

Přibývá také případů pokusů o nepřátelské převzetí podniků ze strany takzvaných nájezdníků. Vy jste z Pardubicka, kde se také objevil jeden takový případ.

Znám ten příběh docela podrobně (jde o případ Zemědělského družstva Dolní Újezd, o jehož ovládnutí usilují společníci miliardáře Jaromíra Tesaře. Přes nesouhlas představenstva vykoupí podíly od jednotlivých družstevníků – pozn. red.). Považuji to za velké nebezpečí, velmi negativně nám to ovlivňuje vztahy na venkově. Byl jsem požádán zástupci místního zemědělského družstva, jestli bych jim nebyl schopen pomoci. Potkal jsem se s oběma stranami, povedlo se mi je dostat k jednomu stolu a přimět k jednání o společném konsenzu. To je však všechno, co mohu udělat. Pohybujeme se ve svobodném tržním prostředí. Stát nemůže

Marek Výborný (47) je ministrem zemědělství ve vládě Petra Fialy od letošního června. A jak říká, od prvního dne ve funkci ho zaměstnává problematika cen potravin. Přiznává také, že změny v dotacích, které měly nejvíce dopadnout na největší zemědělské podniky, nakonec odnesly hlavně ty středně velké. To podle něj není úplně to, co vláda zamýšlela. „Po Novém roce mě o tom čeká intenzivní debata na úrovni koalice,“ říká Výborný.

Foto: HN – Lukáš Bíba

čtyři varianty spotřební daně na tiché víno, které představilo ministerstvo financí. Začíná to analogicky k šumivému vínu na 23,40 koruny za litr a potom se to po čtvrtinách snižuje dolů. Pak tu máme variantu, kterou představil Svaz vinařů a další zástupci vinařského sektoru, a sice stanovení minimální ceny za obsah etanolu v alkoholu včetně tichého vína. To byla úplně nová věc, proto jsem požádal ministerstvo financí o analýzu a o vypočítání finančních dopadů.

Takže vyberete jednu z těch variant?

Závěr nedokážu říci, je to pracovní skupina, kterou jsem založil na základě rozhodnutí předsedů koaličních stran a kterou vedu. S těmito pěti návrhy půjdu na koaliční jednání, tam se musíme dohodnout.

vína, snižuje se plocha vinohradů a i oni jasně deklarovali, že ten problém se nějak řešit musí.

Jaký problém teď máte na mysli?

První cíl je přispět k potírání alkoholismu. Také mě netěší, jak se v parcích popíjí krabíkové víno z dovozu za 30 i méně korun. Až druhá věc je otázka příjmového benefitu na příjmové straně, tedy jestli by to byly čtyři nebo 1,5 miliardy. Pravda bude asi někde uprostřed. Třetí důležitá věc je, že na evropské úrovni žádné společné řešení nebude a my bychom měli hledat cestu, jak podpořit v tomto smyslu naše malé a střední vinaře na Moravě a v Čechách. Na Slovensku, v Itálii, v Rakousku a v Německu je totiž spotřební daň nulová. Pokud bychom k ní v Česku přistoupili, musíme systém nastavit tak, abychom to znevýhodnění vyvážili.

■ Reality

Objem peněz mířících do nemovitostí je ve střední a východní Evropě nejvyšší od roku 2009

Adam Kotrbatý, Adam Mašek
autori@hn.cz

Tuzemské banky se potýkají nejen s propadem hypoték, významnou krizí si prochází i trh s komerčními nemovitostmi. Mezi ty patří kanceláře, sklady nebo obchodní centra. Nejnovější data ukazují, že letošní rok bude z pohledu investic do realit vůbec nejhorší za posledních čtrnáct let – a to nejen v Česku, ale i celém regionu střední a východní Evropy. Důvodem jsou primárně vysoké úrokové sazby. Na jedné straně prodávají financování, na druhé ztrácejí jiný druh investic, než jsou ty nemovitostní. Dobrou zprávou naopak je, že stále neroste podíl problémových úvěrů a i velcí institucionální investoři nadále splácí poctivě.

Tato a další zjištění vyplývají z nové studie poradenské společnosti KPMG, kterou mají HN k dispozici. Firma průzkum prováděla formou online dotazování a setkání s experty 48 bank z celkem deseti zemí: Česka, Slovenska, Polska, Maďarska, Slovinska, Chorvatska, Srbska, Severní Makedonie, Bulharska a Rumunska. Sběr dat probíhal v průběhu listopadu.

Celkový objem investic do realitního trhu ve střední a východní Evropě v prvních třech čtvrtletích letošního roku činil 3,2 miliardy eur. To představuje pouze necelou třetinu celkových investic během všech loňských dvanácti měsíců. V Česku zamířilo do nemovitostí ve stejné době asi 860 milionů eur, asi polovina toho co za celý loňský rok. V posledním čtvrtletí se situace už moc nezlepší: předpovědi bank jsou takové, že letošek bude z hlediska transakcí nejhorší od roku

2009. Tedy od doby, kdy trh zasáhla poslední ekonomická krize.

„Vysoké úrokové sazby zlepšily výnos jiných než nemovitostních investic. Pozorujeme také významný rozdíl mezi cenovými představami prodávajících a kupujících,“ říká Pavel Kliment, partner české KPMG odpovědný za nemovitostní sektor.

Výnosy realit se liší v závislosti na jejich typu. V Česku se podle dat KPMG pohybují u kanceláří, obchodních center a průmyslových nemovitostí mezi pěti a 5,5 procenta za rok. Takový výnos dostanou s menším rizikem a starostmi investoři například na termínovaných vkladech bank. Oblíbené byly v poslední době i dlouhopisy a fondy peněžního trhu. Příští rok by se to ale mohlo změnit. Nemovitosti zlevnily, díky čemuž jejich výnosy rostou. A úroky na termínovaných vkladech zřejmě začnou klesat.

Zajímavý je pohled na původ investičního kapitálu. Ze všech sledovaných zemí zastupují v regionu střední a východní Evropy největší podíl právě čeští investoři, a to s bezmála třetinovým podílem. Růst podílu českého kapitálu byl však dán primárně významným poklesem konkurence z ostatních států. Tedy zatímco čeští investoři zůstali na stabilní úrovni, ostatní svou aktivitu buď utlumili, nebo přesunuli jinde.

Převahu českého kapitálu potvrzuje i Petr Plocek, mluvčí UniCredit Bank, předního poskytovatele financování realitních projektů v Česku. „Letos dominují téměř výhradně pouze čeští investoři, zahraniční byli aktivní jen velmi málo.“ V České spoři-

telně tvoří domácí investoři takřka tři čtvrtiny celkového objemu proinvestovaných zdrojů z pohledu akvizic, v ČSOB je to více než polovina.

Banky nejčastěji financují výstavbu kancelářských budov, retailových parků či obchodních center a také logistických a průmyslových hal. Nejnověji úvěr oznámila například investiční skupina Accolade, která získala 140 milionů eur, v přepočtu asi 3,4 miliardy korun, od České spořitelny a ČSOB. Využije je na stavbu haly v průmyslovém parku Cheb. Tu má podle informací HN z realitního trhu obsadit módní řetězec H&M.

Nejméně peněz naopak jde do rezidenčních nemovitostí či hotelů. V případě rezidenční výstavby

na pronájem je problém na straně poptávky ze strany investorů. Rezidence vynášejí méně než ostatní typy realit, a tak se v době vysokých úrokových sazeb jejich výstavba příliš nevyplácí. Část developerů své projekty proto raději odkládá. Ti, kdo se do stavby pustí, pak zpravidla volí jiné zdroje než banky, například využijí volné peníze nebo příjem z prodeje části svého portfolia.

Financování hotelů je zase tabu spíše z pohledu finančních domů samotných. Od covidu jej řada z nich považuje za příliš rizikové a některé za úplně vyloučené.

„ČSOB hotely dlouhodobě nefinancuje,“ říká mluvčí banky Michela Průchová.

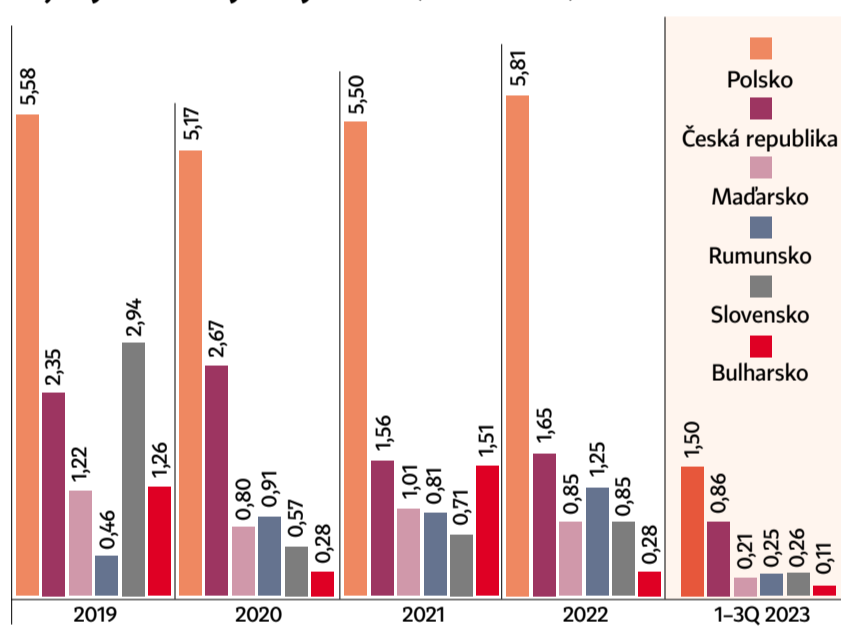
Stále větší váhu při poskytování úvěrů pak hraje ESG. Banky si kvůli evropským pravidlům musí hlídat, aby jejich portfolio bylo dostatečně zelené, tedy aby investovaly do udržitelných projektů s nízkou uhlíkovou stopou a ideálně i pozitivním dopadem na společnost.

Nájemci budov si kvůli tomu častěji než dříve vybírají reality s ekologickými certifikacemi a majitelé nemovitostí tak musí přemýšlet, jak své prostory vylepšit, aby odpovídaly poptávce. „Investujeme například do fotovoltaiky nebo zastínění budov. Sledujeme data o spotřebě a snažíme se šetřit energiemi,“ říká Marek Herold, portfolio manažer realitních fondů společnosti Wood & Company.

Investice bank do komerčních realit

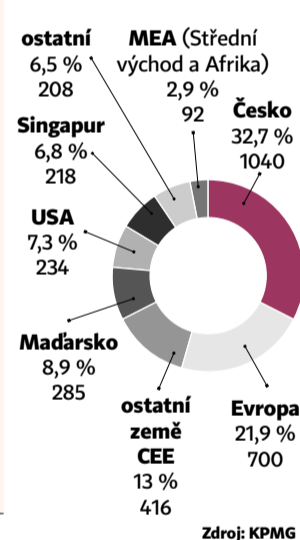
Průzkum zahrnuje data 48 bank z deseti zemí střední a východní Evropy (CEE)

Objemy investic vybraných zemí (v miliardách eur)

Původ kapitálu v regionu CEE

podíl v procentech a v milionech eur

■ Automobilový průmysl

Audi má problém. Výnosy z elektroaut se výrazně zpozdí

Ondřej Charvát
ondrej.charvat@hn.cz

Jako by v německém koncernu Volkswagen už neměli dost starostí s hlavní značkou, jejíž elektroauta se letos neprodávají tolik, jak její manažeři doufali. V ústředí společnosti ve Wolfsburgu řeší i to, co udělat s tápající ingolstadtskou Audi. Značce klesá provozní zisk a její nový šéf hlásí, že v elektromobilitě firma zaostává a tučné výnosy z elektroaut přijdou mnohem později, než koncern očekával.

Gernot Döllner vede Audi od začátku září, kdy vystřídal Markuse Duesmanna. Ten skončil kvůli roztržce s představenstvem Audi, kterému se nelíbilo, že značka ztrácí v přímé konkurenci dalších německých

premiových výrobců BMW a Mercedes-Benz. Vlak jí ujíždí především v elektromobilitě.

V rozhovoru pro německý deník Handelsblatt Döllner řekl, že bude trvat mnohem déle, než Audi vygeneruje stejné výnosy u elektromobilů jako u spalovacích motorů. „Původně jsme předpokládali, že toho u Audi dosáhneme do poloviny dekády. To se nyní velmi pravděpodobně opozdí.“ Jako jeden z důvodů uvedl, že Audi trápí vysoké náklady na výrobu baterií a pořízení surovin pro elektromobily, zvláště vzácných kovů. To se přitom výhledově jen tak nezmění.

Značka se teď zároveň opět rozhodla odložit uvedení elektrických modelů Q6 e-tron a A6 e-tron. Na trhu už přitom měly být před dvěma lety, podle posledního oznámení

by to mělo být v létě 2024. Společně s drahými vstupy se do zpoždění propisují i problémy s vývojem softwaru a prvků autonomního řízení. Za ty jsou odpovědné jak vývojové týmy Audi, tak inženýři z další koncernové firmy Cariad.

Audi tak prozatím nabízí tři modely elektrických aut, a to e-tron GT, Q4 e-tron a Q8 e-tron. Šéfa Audi nemůže těšit ani pohled do statistik prodá-

ných elektrických aut na domácím trhu. Letos se od ledna do listopadu v Německu prodalo 27 tisíc elektrických audin. Konkurenční BMW udalo e-aut 32 tisíc, Mercedes dokonce 34 tisíc. Jen Tesla však v Německu prodala skoro 60 tisíc elektrických vozů.

Firmu z Ingolstadtu zatím živí prodej aut jezdících na benzin a naftu, od roku 2023 chce ale prodávat pouze elektromobily. Automobilka letos dodala zákazníkům za tři čtvrtletí celkem 1,39 milionu aut, což je bezmála o 200 tisíc více než loni. Problém však je, že skupině vysokomazových vozů, kam vedle Audi patří ještě Bentley a Lamborghini, klesl za devět měsíců roku provozní zisk mezitím o 26 procent na 4,5 miliardy eur (110 miliard korun). O více než pětinu se propadlo i provozní

cash flow. Přesto automobilka spolu s Porsche zůstává výkonným strojem koncernu na peníze. Provozní marže hlavní značky VW dosahuje pouze tři procent, u Audi je to devět.

Šéf Audi ale připouští, že rok 2024 bude pro automobilku ještě složitější a může dojít k poklesu poptávky. Döllner má přitom před sebou velký úkol, ve střednědobém horizontu má stoupnout marže Audi až na 13 procent. Ve Wolfsburgu se podle Handelsblattu říká, že šéf VW chce konečně vidět od Audi pořádné výsledky.

„Učiníme proto rychlá a robustní opatření,“ uvedl Döllner. Změnit nyní hodlá především výrobní postupy a zefektivnit celý proces vývoje – od platformy aut po software. Zároveň slibuje, že nové elektrické modely budou mít o 30 procent nižší spotřebu než ty současné.

~
Audi klesá provozní zisk. Automobilku trápí hlavně vysoké náklady na výrobu baterií do e-aut.

Zdroj: KPMG

■ Týden s technologiemi

Apple i Google se dostávají pod tlak kvůli poplatkům v online obchodech s aplikacemi

Otakar Schön
otakar.schon@hn.cz

S naha omezit vliv a zisky největších technologických firem se stupňuje. V USA prohrál Google spor s herním vydavatelstvím Epic Games, porota uznala, že firma zneužívá své dominantní postavení v oblasti distribuce aplikací pro Android. Apple nyní podle úniku informací čeká zásadní rozhodnutí Evropské komise, které umožní tvůrcům aplikací odvést platící uživatele mimo platební systém Applu.

Omezení kompletní vlády nad obchody s aplikacemi na Androidu a iOS bude mít velké finanční dopady. Technologické firmy se snaží oddálit revoluční změny odvoláváním k soudům, zkouší ale také jinou taktiku: jít regulačním orgánům zdánlivě vstříc a ovlivňovat jejich rozhodnutí pro sebe výhodnějším směrem.

Ústupky streamovacím službám

Agentura Bloomberg přišla se zprávou, podle níž Evropská komise počátkem příštího roku donutí Apple změnit pravidla pro fungování obchodu App Store. Apple podle zatím neveřejných informací bude muset povolit provozovatelům hudebních streamovacích služeb zpracování plateb mimo systém Apple Pay. Apple i Google si za zpracování transakcí berou až třicet procent z celkové částky. Rozhodnutí Evropské komise doprovodí hrozba sankcí ve výši až 10 procent z ročních tržeb firmy.

Rozhodnutí Evropské unie je výsledkem čtyřletého vyšetřování, které zahájila stížnost švédské společnosti Spotify, jež provozuje největší hudební streamovací službu. Součástí stížnosti je skutečnost, že Apple provozuje stejnou službu, ale vysoký poplatek za každé předplatné se ho netýká a ekonomika provozu služby Apple Music je tak mnohem výhodnější.

Apple podle současných podmínek neumožňuje autorům aplikací, aby uživatele před platbou informovali o možnosti pořídit si virtuální předměty nebo předplatné mimo ekosystém Applu. Provozovatelé online služeb tak často nabízí dvojí ceny – standardní na webu a navýšené v mobilních aplikacích, aby jejich marže byly stejné jako bez poplatku za zprostředkování platby.

Podle zprávy Bloombergu se nové pravidlo bude týkat pouze streamovacích služeb, jako je Spotify, Deezer, YouTube Music nebo Tidal.

Tlak na Apple kvůli monopolu na prodej aplikací pro iPhone a iPad ale pokračuje. Apple až na jeden bod obžaloby v Kalifornii uspěl v soudním sporu se společností Epic, která se rozhodla obejít jeho platební systémy a Apple poté smazal herní platformu Fortnite ze svého online obchodu.

Soudní spor s Epicem ale přiměl Apple ke změně podmínek v něko-

lika zemích. V roce 2021 rozhodl korejský parlament o povinnosti Applu a Googlu otevřít své online obchody jiným zpracovatelům plateb. Apple i Google ale toto rozhodnutí obešly zavedením nových poplatků. Nyní v Koreji chystají pro obě firmy pokuty za obcházení nové povinnosti – jejich navrhovaná úroveň je ale velmi nízká – 35 milionů dolarů pro Google a 15 milionů pro Apple.

Google mezitím svůj spor se společností Epic prohrál – v tomto případě o porušení pravidel hospodářské soutěže nerozhodovala samosoudkyně, ale porota. Googlu přitížilo, že smazal důkazy v této kauze a že vydával stovky milionů dolarů na udržení dominantního postavení svého obchodu Google Play. Firma se proti rozhodnutí soudu plánuje dovolat. I přes snahu Googlu a Applu oddalovat ztrátu monopolu na svých platformách je tlak regulátorů i veřejnosti silný a přináší alespoň menší ústupky.

Obě firmy už po zahájení soudních sporů zavedly nižší taxy pro menší vývojáře i snížené poplatky za prodej obsahu. Stále jsou ale mnohonásobně vyšší než ceny zpracování online kartových transakcí standardní cestou. Apple i Google přitom argumentují tím, že vývojářům i uživatelům poskytují mnohem více služeb než pouhé zpracování platby – zajišťují distribuci aplikací či jejich bezpečnostní kontroly. Zároveň varují, že uvolnění prostoru pro alternativní obchody s aplikacemi představuje pro uživatele bezpečnostní hrozbu.

Apple tento týden ustoupil v dalším sporu s Evropskou komisí ohledně zneužívání monopolu na mobilní platby prostřednictvím iPhone. Nabídl, že poskytne svým konkurentům přístup k bezkontaktním platbám a umožní uživatelům, aby k platbám mohli používat i jiné řešení než systém Apple Pay.

Brusel nyní podle agentury Reuters zjišťuje, jak se k takové nabídce staví poskytovatelé konkurenčních platebních služeb – až na základě jejich reakcí nápravnou akci Applu přijme, nebo odmítne. Apple k ústupu donutila hrozba vysokých pokut, které v rámci Evropské unie mohou dosáhnout výše až deseti procent ročního obrátu firmy. Apple zároveň může spoléhat na neochotu uživatelů měnit výchozí nastavení svých zařízení.

V novém uskupení Apple chybí

Apple a Google postupují ve vztahu k regulačním orgánům v podstatě podobně a v některých oblastech spolupracují, jako v případě internetového vyhledávače. Přesto mezi oběma technologickými obry panuje rivalita, která se nyní projevila i ustanovením nového oborového sdruže-

Apple App Store čelí podobně jako Google Play kritice kvůli predátorským praktikám a neúměrně vysokým poplatkům. Foto: Shutterstock

ní Coalition for Open Digital Ecosystems (CODE), ve kterém Apple chybí.

Zakládajícími členy organizace jsou Google, Meta (Facebook), Lenovo a jeho dceřiná společnost Motorola, Opera, Qualcomm, Lynx, Nothing, Wire a Honor. Nové uskupení definovalo své cíle v tiskové zprávě. Chce „ve spolupráci s akademiky, politiky a ekosystémovými firmami poskytovat na faktech založené názory na oblast digitální otevřenosti a na to, jak jí lze dosáhnout v Evropě prostřednictvím legislativy DMA a dalších regulací ze strany Evropské unie“.

V překladu se bude organizace snažit ovlivňovat rozhodování regulátorů a bojovat za co nejmenší dopady na ekonomické výsledky firem, které zastupuje. V uskupení jsou pouze dvě firmy, které musí splňovat podmínky podle zmíněného DMA (digital markets act – akt o digitálních trzích) – Google a Meta Platforms. Meta jako dominantní provozovatel sociálních sítí (Facebook, Instagram) v Evropě přitom dál pracuje na posílení své pozice. Tento týden spustila v Evropě svou novou sociální síť Threads, která má přímo konkurovat síti X Elona Muska.

Bývalý Twitter patří mezi menší sociální sítě, ale měl velký dopad na utváření veřejného mínění. Tato pozice se umenšuje s nárůstem kontroverzí kolem Elona Muska, který například obnovil účet odsouzeného šířitele konspiračních teorií Alexe Jonese, jenž veřejně popíral existenci střelby na základní škole v Sandy Hook, kde dvacetiletý vrah zastřelil dvacet dětí a šest učitelů. Excesy Elona Muska vedly k odlivu inzerentů na síti X. Podle dat společnosti Sensor Tower na ní přestalo inzerovat 51 ze stovky největších inzerentů.

Inzerce

Krásné Vánoce a hodně zdraví
v novém roce přejeme všem
naším kolegům a zákazníkům.

Váš Dr. Max

Dr. Max+

VŽDY NABLÍZKU

HN062968

■ Rozhovor

Bud' zateplíme budovy, nebo si lidé nakoupí klimatizace, které ohřejí ulice o tři stupně

Petr Zenkner
petr.zenkner@hn.cz

Francouzský Saint-Gobain je významným světovým výrobcem stavebních hmot. Za posledních pět let skupina s obratem, který se velikostí blíží ročním výdajům české vlády, zásadně obměnila svůj byznys a začala investovat mimo západní Evropu. „Asi 70 procent našich kapitálových investic šlo do Severní Ameriky, Asie a východní Evropy. A bude to takto pokračovat,“ řekl v rozhovoru pro HN Benoit Bazin, generální ředitel Saint-Gobainu. Bazin je zastáncem pasivních domů a zeleného přechodu ve stavebnictví. Pro Evropu je podle něj klíčové, jak bude probíhat renovace budov. „Připadá na ně 40 procent emisí oxidu uhličitého. Při správném postupu se dají opravdu výrazně snížit emise, v dopravě nebo průmyslu to tak masivně nedokážeme,“ říká Bazin.

Stavební průmysl v Česku, stejně jako jinde ve světě, zpomalil. Jaký to má vliv na výsledky Saint-Gobainu?

V posledních několika letech jsme trh i konkurenci vždycky překonali, což platilo také pro letošní první pololetí. Je pravda, že nová výstavba je teď nižší, ale v Evropě i USA už se začíná situace stabilizovat. Třeba stavebnictví v Indii je naopak na vzestupu. Pro nás jsou hodně důležité renovace, které se drží a představují pro Saint-Gobain polovinu tržeb. V Evropě téměř 70 procent obratu. Těžíme teď z toho, že je trendem energetická účinnost.

Jste tedy spokojeni?

Ano, výsledky za první tři čtvrtletí byly dobré, byť ne vše hraje v náš prospěch a někde máme pokles.

Jaký tedy bude letošní rok?

Bude pro Saint-Gobain úspěšný. A to i díky reorganizaci, která probíhala od roku 2018. Prodali jsme podniky s nižší výkonností nebo v zemích, jež nebyly profitabilní. Na druhou stranu jsme ale investovali na dlouhodobě rostoucích trzích, což je i Česká republika. Dokončili jsme několik akvizic v USA a Kanadě (za firmy GCP Applied Technologies, Kaycan a Building Products of Canada vydal francouzský koncern asi čtyři miliardy eur - pozn. red.). Posílili jsme svou pozici v Asii. Za pět let jsme obměnili třetinu portfolia skupiny a jsme tak mnohem stabilnější.

Jaký je podíl Evropy na celkovém výsledku Saint-Gobainu? Bude se to v příštích letech měnit?

Evropa se na provozním zisku podílí 38 procenty. Před pěti lety to bylo téměř 60 procent. To neodráží poměr Evropy ve světové ekonomice a ani v počtu obyvatel. Za pět let jsme zcela změnila geografickou rovnováhu a využili jsme také vyšší poptávky ve Spojených státech, Latinské Americe a Asii.

Odpovídá tomu struktura investic Saint-Gobainu?

BENOIT BAZIN (54)

- Od července 2021 řídí globální skupinu Saint-Gobain.
- Ve skupině kotované na pařížské burze, jejíž celosvětový obrat byl loni přes 51 miliard eur, působí od roku 1999.
- Absolvent pařížské École polytechnique předtím působil na francouzském ministerstvu financí.
- Je také ředitelem pařížského centra odborné architektury (Cité de l'Architecture et du Patrimoine).

Věříte tedy v růst renovací?

Aby se naplnil balíček Fit for 55 (klimatická strategie EU pro uhlíkovou neutralitu - pozn. red.), je v Evropě potřeba počet renovací domů navýšit třikrát. Na budovy připadá 40 procent emisí oxidu uhličitého. Při správném postupu se dají opravdu výrazně snížit emise, v dopravě nebo průmyslu to tak masivně nedokážeme. Pasivní domy také mohou lidem snížit účty za energii o 60 až 70 procent. Renovace budovy se tak vrátí ne za 10 let, ale klidně za čtyři roky. Jsme na klimatické křižovatce. Potřebujeme, aby lidé bydleli v dobrých a cenově dostupných domech. Vlády by to měly podporovat. Hodně lidí s nižšími příjmy žije v domech se špatnou energetickou účinností, zároveň si ale renovaci nemohou dovolit. Ve Francii připadají skoro tři čtvrtiny emisí na budovy v nejnižších energetických kategoriích.

V Česku máme nový dotační program Oprav dům po babičce, který se renovacemi zabývá. Jak je to ve Francii?

Prosazoval jsem něco jako Marshallův plán na renovaci budov. Dotace se posunula z jedné miliardy na čtyři miliardy eur. Pokud to neuděláme, jen tím prohloubíme krizi bydlení. Změny budou trvat 10 až 15 let, ale potřebujeme tento druh investic. Stejně to platí i pro veřejné budovy. Je důležité, aby byly školy, nemocnice, tělocvičny, bazény a vlastně cokoliv veřejného příkladem v energetické účinnosti.

Náklady na energii jsou v Česku vysoké. U elektřiny a plynu je to problém celé Evropy. Toho se nebojíte?

Každá společnost velikosti Saint-Gobainu umí při určitém rozsahu snižovat výrobní náklady. Teď jsou tyto materiály o něco dražší, ale postupně se to mění. Dám vám příklad u sádkartonových desk. Tradičně se budovy staví z cihel, betonových tvárnic a cementu, což je velká zátěž na stěny. Může to být ale jinak, stavby mohou být lehčí. Třeba u dřevostaveb, které jsou běžné v USA, Norsku, Japonsku, je zatížení jen v rámu, který může být dřevěný, betonový, ocelový. A mezi něj se vloží sádkarton, izolace a sklo. Všechny výrobky se také snadno recyklují. Uvedli jsme ve Francii na trh novou produktovou řadu sádkartonových desk, kde využíváme 50 procent recyklátu. Takové stavby jsou pak nejen rychlejší, ale i levnější.

Změní se materiály pro stavby ve městech, kde je potřeba stavět „zelené“ největší? Co může být trendem řekneme za 10 let?

Již nyní jsou například nová skla, která zvládnou během několika minut přepnout z neprůhledného na průhledné. Přelomovou inovací ve stavebnictví ale teď není technické řešení. Spíše využití a propojení těch nejlepších technologií, jež máme k dispozici. Pasivní dům jde dobře udělat ze současných materiálů a je jedno, zda stojí v Praze, Madridu, nebo Manchesteru. Hlavní změna je v přístupu architektů, dodavatelů a stavebních firem, aby takto dovedli uvažovat. Proto školíme tisíce lidí. Proto jsme zapojeni do profesních sdružení, abychom dosáhli změn. S ohledem na globální oteplování se také musí přehodnotit plánování rozvoje měst.

Benoit Bazin. Generální ředitel skupiny Saint-Gobain (uprostřed) při návštěvě závodu na výrobu izolací Isover v Častolovicích.

Foto: Saint-Gobain

Ve zbytku světa jsme v posledních letech investovali více. Asi 70 procent našich kapitálových investic šlo do Severní Ameriky, Asie a východní Evropy. A bude to takto pokračovat. Česko z toho ale těží. Za posledních pět let jsme zde investovali přes 300 milionů eur, tedy téměř třetinu našeho ročního obratu v Česku. Vedle toho jsme posílili v Polsku, rozšířili výrobu sádkartonových desek v Rumunsku nebo investovali do nové pece v Litvě.

Bude nějaká další investice i v Česku, nebo už to není potřeba?

Připravujeme investici do nového závodu na izolace v Častolovicích (značka Isover - pozn. red.). Abychom snížili emise a byli lídři v udržitelnosti.

Podarilo se nám částečně zafixovat ceny energií. Zároveň u stavebních materiálů platí, že je vyrábíme a také prodáváme lokálně. Platí to pro 85 procent naší produkce, dovozy z druhého konce světa nedávají kvůli nákladům na dopravu smysl. Izolace, které v Česku prodáváme, nejsou z Číny. Jsou přímo odtud nebo z Rumunska. Jsme proto schopni čelit vyšším cenám energií a udržet si marži. Naším zákazníkům zároveň poskytujeme kompletní sadu produktů. Některé výrobky ale cestují, což je příklad sklolaminátu skelného vlákna. Tady je potřeba chránit Evropu a její podniky proti dumpingu, který může přijít z Číny.

Vraťme se ještě ke stavebním materiálům, které jsou pořád docela drahé. To je přece překážka pro jejich rozvoj.

Jak?

Uvedu jako příklad jeden extrém. Ve velkých městech jsme v létě opět trpěli rekordními vedry. Pokud nebudou domy v Praze do deseti let dobře zatepleny, lidé budou hromadně nakupovat klimatizace. Ty ale povedou do ulic a budou je tím ohřívát. Klidně to může být o tři až čtyři stupně. Vedle toho se musí podpořit zelené střechy a co nejvíce zelených ploch ve městě.

Stejně tak se můžeme zamyslet nad modularitou budov. Třeba škola má zahradu, která je ale o víkend zavřená. Proč, když se tam v tuto dobu neučí? Řešíme tohle další uplatnění budov třeba u olympijské vesnice v Paříži, na jejíž stavbě se Saint-Gobain také podílí. Budovy jsou vymyšleny tak, aby se pak daly přeměnit na kanceláře a bydlení.

■ Akciové trhy

Léky na hubnutí nadchly investory. A v Dánsku se rodí další farmaceutická hvězda

Teodor Kolář

teodor.kolar@economia.cz

Neuvěřitelná poptávka po lécích na hubnutí hnala v letošním roce akcie farmaceutických společností prudce vzhůru. Léky Ozempic a Wegovy udělaly z dánského výrobce léčiv Novo Nordisk dokonce nejhodnotnější firmu Evropy. Její akcie přidaly od počátku roku už přes 40 procent. Novo Nordisk ale není jedinou dánskou farmaceutickou společností, které se letos na akciovém trhu dařilo.

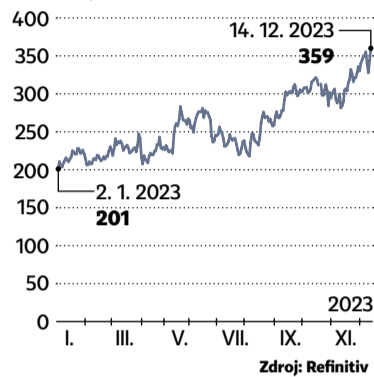
Pouze pár kilometrů od centrály evropského gigantu sídlí mnohem menší Zealand Pharma. Akcie společnosti, jež se také zabývá vývojem léků na hubnutí, vzrostly v letošním roce téměř o 80 procent a analytici očekávají, že souseda Novo Nordisk na burze porazí i příští rok.

Zealand Pharma se na léky pomáhající v boji s přebytečnými kilogramy začala specializovat na začátku loňského roku. Celkově zveřejnila výrobu a v současnosti má čtyři produkty, z nichž nejbližší ke schválení

je lék Survoditude. Jedním z důvodů, proč se akciím Zealandu v letošním roce dařilo, je podle analytičky Suzanne van Voorthuizenové ze společnosti Van Lanschot Kempen nižší tržní kapitalizace. „Je to jediná malá až středně velká evropská společnost, která se obezitou zabývá,“ řekla analytička pro agenturu Bloomberg. Zealand má tržní kapitalizaci přibližně 19 miliard dánských korun, pro porovnání tržní kapitalizace Novo Nordisk činí téměř tři biliony dánských korun (433 miliard dolarů).

Dalším rozdílem mezi firmou Zealand a velkými farmaceutickými společnostmi je způsob, jak jejich léky fungují. Látky obsažené v lécích typu Wegovy od společnosti Novo Nordisk napodobují hormon GLP-1, jehož produkce signalizuje mozku, že je člověk najedený. Lidé se tak po požití léku cítí plní a nemají potřebu dál jíst. Novo Nordisk má na trhu také lék Ozempic, který je, podobně jako Mounjaro od společnosti Eli Lilly, schválený primárně pro lidi s cukrovkou druhého typu. Nevýhodou léků založených na hormonu GLP-1 jsou nepříjemné vedlejší účinky. Uži-

Akcie Zealand Pharma
(v dánských korunách za akcii)

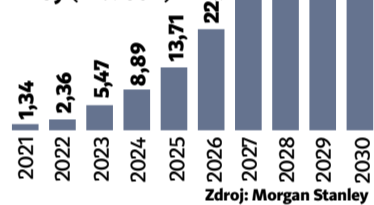

Zdroj: Refinitiv

Byznys s léky na hubnutí poroste

Morgan Stanley předpokládá, že do roku 2030 mohou dosáhnout tržby celého sektoru 54 miliard dolarů.

Tržby (mld. USD)

Zdroj: Morgan Stanley

vatelé nejčastěji trpí zácpou, průjmou nebo bolestmi žaludku.

S řešením přišla právě Zealand Pharma, která dva ze svých léků postavila na napodobení hormonu amylin. Ten tělo vylučuje společně s inzulinem. Léčba cílená na hormon amylin by měla být bezpečnější a s menšími vedlejšími účinky než v případě GLP-1.

Přestože jsou oba dva léky stále ještě ve fázi testování, zájem investorů vyhnal akcie společnosti vzhůru. „Analog amylinu by pro společnost Zealand mohl být významnou příležitostí, jedná se o unikátní lék v boji s obezitou a společnost k němu stále drží veškerá práva,“ řekla Voorthuizenová.

Akcii dánské společnosti také pomohlo oznámení o zařazení do akciového indexu Stoxx Europe 600. Zároveň se akcie Zealand Pharma probojovaly také do hlavního dánského indexu OMX Copenhagen. K zařazení do obou indexů dojde 18. prosince.

Samotný trh s léky na hubnutí dosáhl v letošním roce podle investiční banky Goldman Sachs šesti miliard dolarů. Přesto je podle analyti-

ka společnosti Chrise Shibutaniho stále v plenkách. Z výzkumu Světové federace pro obezitu vyplývá, že při současném trendu bude nadváhou trpět do roku 2035 více než polovina světové populace. V roce 2020 to bylo 38 procent. Podle Shibutaniho tak má trh s léky na hubnutí stále dostatek prostoru k solidnímu růstu.

Z výhledu investiční banky Morgan Stanley vyplývá, že může globální trh s tímto druhem léků dosáhnout do roku 2030 hodnoty 54 miliard dolarů. Přičemž většina příjmů by měla plynout ze Spojených států, kde obezitou, tedy těžší formou nadváhy, trpí přes 40 procent obyvatel. Postupem času se také pravděpodobně zvedne počet lidí, kteří své problémy s nadváhou řeší s lékařem. V současnosti je to pouze 10 procent.

Trh pak podle analytiků Morgan Stanley ovládnou velké farmaceutické společnosti Eli Lilly a Novo Nordisk. Každá z nich by měla v budoucnu ukořistit přibližně 40 procent trhu. Na stále větším trhu ale bude dostatek místa také pro menší společnosti, jako je právě Zealand Pharma.

Inzerce

HN062930

HOST

Nový román čtyřnásobné držitelky ceny Magnesia Litera

Radka Denemarková konfrontuje v krátkých epizodách životy Johna D. Rockefellera, George Sandové a Boženy Němcové, ne kvůli nim a historii, ale kvůli tématům, která se od té doby v různých podobách stále opakují — svoboda žen, bezohledná moc peněz a neviditelnost chudoby, velikost světa a malost jednoho národa... a neporazitelná síla umění!

hostbrno.cz

Od autorky bestselleru *Hodiny z olova*

■ **Vláda**Petr Honzejek
petr.honzejek@hn.cz

Kritika kritiky. Nejpodstatnější věci dělá Fialova vláda dobře

V tradičním kritickém Česku se usídlil narativ, že vláda dělá v podstatě všechno špatně. Fialův kabinet trhá rekordy v nepopularitě, lidé se smějí komunikaci premiéra, preference většiny vládních stran jdou ostře dolů. Jenže není to přehnaná reakce? Když se totiž na kritiku vlády podíváme kriticky, zjistíme, že toho, co dělá vláda dobře, je překvapivě hodně.

Těžko popřít, že nejdůležitější úlohou státu je zajistit bezpečnost vlastních občanů. A vláda se o to opravdu snaží. Výdaje na obranu rostou, konečně jsme na dvou procentech HDP, což je závazek vůči NATO. Objednáváme moderní zbraňové systémy, nejmodernější stíhačky. Vláda i díky ministru obrany Janě Černochové pochopila, že trvalý mír je opravdu iluze a že není možné vystačit si s armádou, která by byla schopna ubránit maximálně jeden kraj.

Řadu lidí vysoké armádní výdaje samozřejmě dráždí, raději by viděli peníze na obranu rozpuštěné v různých podporách, například v dotacích na ceny energií. Jenže marná sláva, k čemu nám bude o pár korun levnější teplo, když přiletí raketa Iskander a ustrělí nám kus domu nebo fabriky?

Podobně je to s energetickou bezpečností. I v této oblasti si kabinet vede zodpovědně. Dokázal v minulé sezoně zajistit dostatek plynu, v krátké době ukončil závislost na dodávkách z agresivního a nevyočitatelného Ruska. Fialova vláda také spolu s dalšími zeměmi prosadila v EU myšlenku, že jaderná energetika musí v rámci Green Dealu dál patřit mezi preferované technologie. Dělá i kroky směřující k tomu, že stát bude mít kontrolu nad klíčovými energetickými kapacitami. Jistě, energie nebude už nikdy levná. Ale podstatné je, že se snad už nemusíme bát, že bychom mohli být skrze zdroje energie lehce vydíratelní nepřáteli.

Další věcí je snaha o reformu důchodů. Vláda vnímá demografický vývoj, mluví o něm a snaží se přijít s aspoň nějakým řešením. To jistě není ideální a zatím ani dotažené, ale v každém případě jde o nesrovnatelně lepší přístup než bohorovné tvrzení populistů, že zatím je to dobré, takže klidně můžeme nedělat vůbec nic.

Podobně je to se snahou vylepšit hospodaření státu. Tisíc a jedna oprávněná výhrada ke konsolidačnímu balíčku, ať

už přichází zleva, nebo zprava, nevyvážá to nejpodstatnější. Tedy skutečnost, že tady konečně nějaká snaha o konsolidaci rozpočtu je.

Pak je tu modernizace státu. Konečně se, částečně i díky vládě, začínáme aspoň trochu posouvat vpřed. Ministerstvo pro místní rozvoj spustí v polovině roku digitalizované stavební řízení, čímž se konečně vymaníme v pozici země, v níž je povolování staveb takřka nejpomalejší na světě. Od Nového roku se nebudeme muset pokaždé, když sedneme za volant nebo za říditka, děsit, jestli jsme nezapomněli řidičák. Občanka nebude muset rozdírat peněženky, bude stačit v mobilu. Infrastruktura: V příštím roce bude otevřeno 113,7 kilometru nových dálnic, což je rekord od roku 1971, kdy se dálnice na území dnešního Česka začaly stavět.

Bylo by samozřejmě možné říci, že příprava na budoucnost v podání tohoto kabinetu v mnoha ohledech kulhá. Vládě můžeme vyčítat škrtení prostředků na vzdělání nebo skutečnost, že místo potřebné reformy zdravotnictví do systému jen lije další a další peníze. Ale ve většině případů je problém spíše v tom, že kabinet sice dokáže strategicky uvažovat, ale neumí své úvahy strategicky komunikovat.

Nebudeme to dělat za něj. Jen konstatujeme, že na politiku se můžeme dívat buď jako na každodenní finanční uspokojování co největšího množství lidí, nebo jako na snahu o vytváření stabilních podmínek pro privátní aktivity a ochranu společnosti před riziky. V tom prvním vláda skutečně dobrá není, a proto prohrává v popularitě s populisty. V tom druhém ale Fialova sestava opravdu patří k tomu lepšímu, co jsme kdy v Česku měli.

~
Problém je v tom, že kabinet sice dokáže strategicky uvažovat, ale neumí své úvahy strategicky komunikovat.

■ **Hotovost**Luděk Vainert
ludek.vainert@hn.cz

Bankovka v hodnotě jednoho platu je přežitek. Kdo vlastně dnes potřebuje pětitisícovku?

Když Češi poprvé dostali do ruky pětitisícovou bankovku – bylo to právě před 30 lety –, představovala pro většinu z nich větší obnos, než jaký dostávali ve výplatním sáčku za měsíc práce. Ovšem tehdy se hotovostí platily i milionové částky, a tak největší bankovka svoje opodstatnění měla. Ale dnes? Víte, že není legální, když jich vezmete 55 a zaplatíte jimi jeden nákup?

Už skoro 20 let totiž platí, že prakticky všechny platby nad 270 tisíc je nutné uhradit bezhotovostně. Cokoliv do zákonného limitu by přitom dvoutisícovky spolehlivě zvládly. Jestli se přepočítává padesátka pětitisícovek nebo něco přes 100 bankovek s portrétem Emy Destinnové, to není při výjimečných transakcích podstatné. Rozdíl ve váze je pak vysloveně zanedbatelný. Pětitisícovku by možná oplakal organizovaný zločin. Právě kvůli tomu, jak si různé mafie oblíbily 500eurové bankovky, je Evropská centrální banka před čtyřmi lety přestala vydávat. Naše pětitisícovka je při současném kurzu hodnotnější než dvouseurovka a stolarovku poráží s přehledem po celou dobu své existence. A skladnost má pro ty, kdo nechtějí, aby se o jejich penězích vědělo, svou hodnotu. I David Rath s komplici úplatky inkasoval v modročerných bankovkách s portrétem TGM. Kdyby neexistovaly, musel by „lahví vína“ nosit až podezřele moc.

Co střadatelé? Z banky si v hotovosti mohou vyzvednout, kolik chtějí, to zákon neomezuje. Kdo v ní chce mít celoživotní úspory, tomu se pětitisícovka hodit může. Hodnotné a skladnější bankovky mají tu výhodu, že na ně stačí menší sejf. Ale tím to končí.

Nic proti osobním preferencím, ovšem z hlediska ekonomické racionality sázku na hotovost doporučit nelze. Kdyby se stát, čistě teoreticky, utřhl z řetězu a spáchal měnovou reformu, je hotovost doma na nic. Jako obrana před zápornými úroky by sice fungovala, ale ty v Česku nikdy nebyly a nejspíš ani nebudou. Kdo bazíruje na soukromí, má tu kryptoměny. A že by balík pětitisícovek sloužil jako uchovatel hodnoty? Znovuoživená inflace ukázala, jaká je to iluze. Poslední dva tři roky úspory ve slavníku zdevastovaly skoro tak, jako by je objevily myši.

■ **Ekonomika**

Ta naše Bohemie. Děláme dobře revoluce, ale špatně reformy

Tomáš Sedláček
autori@hn.cz

Až se jednou dějiny budou ptát, tak vězme, že ani jedna z našich reform, které jsme si tu za dvacet let sami udělali, nevstoupí do dějin. Ani do českých, a už vůbec ne do světových.

A ani tato poslední vládní, penzijní ne. Nevejde do učebnic, není zajímavá ani ekonomicky, ani obecně akademicky, ani politicky, a už vůbec ne mediálně. Je to taková nuda, šedá průměrnost a nezajímavost mezinárodních rozměrů. Jedná se vskutku o udržovací reformu. Takový malý úklid v baráku, kterému hoří střecha. Malá česká udržovací reforma. Hlavně udržet (voliche), hlavně udržet ekonomiku (tak, jak je) a nic výrazného neměnit.

Kdyby se nechumelilo, nic by se nedělo, ale tato reforma byla spáchána za tak příznivé politické konstelace, že její preventivní bezzubost přímo křičí do očí. Ono totiž, kdo ví, možná je to na dlouhou dobu poslední reforma. Zejména pokud příští volby vyhraje sou-

časná opozice. A i kdyby nějakým zázrakem u vlády zůstala vláda současná, jsem zvědav, jak by svou reformu vylepšila či prohloubila. Navíc nelze každé volební období a každý rok dělat reformy, že?

Obecně řečeno – a to se netýká jen vlády současné – nám reformy moc nejdu. Nepovedla se reforma ani školství, ani důchodů, ani zdravotnictví, ani udržitelných veřejných financí, ani reforma byrokracie, reforma pošty skončila rušením poboček, říkájí mi stavaři, že je stavební zákon v mnohém složitější (a zbytečně), než byl. Naše ekonomika je zastaralá závislá na energiích. Navíc dodnes nemáme euro.

Ovšem naše revoluce děláme na úrovni světové špičky. Ty do dějin vstoupí zcela jistě. Jsou zajímavé, originální, nápadité – a přitom vesměs všechny skutečně revoluční kroky v našich zemích dopadly extrémně dobře.

Sametová revoluce je dodnes světový unikát, o sametovém rozvodu nemluvě. Dodnes je celosvětově vymetení Rusů, Sovětů a komunismu ze střední a východní Evropy spojováno spíše s Václavem Havlem než s Lechem Wale-sou či jinými vůdci v jiných zemích, jejichž

jména si dnes nevybaví ani našinec. V tomto smyslu jsme jediný region světa, kam se podařil (re)export nejen kapitalismu (ten se ujal víceméně všude, včetně komunistické Číny), ale i demokracie. To se nepodařilo ani v Číně, ani v Hongkongu, ani v Rusku, ani v Sýrii, ani v Africe, ani při arabském jaru. Zde panuje politická totalita, kombinovaná s mnohdy ještě extrémnější verzí kapitalismu, než známe od nás.

Podobně je na tom sametový rozvod Československa. Málokdy se stává, i mezi vyspělými národy, že se státy rozpadnou či rozvedou takto pokojně. Bez jediného úmrtí, bez jediné rakety, bez facky či zlé krve. Těž náš vstup do EU v první možné vlně rozšíření byl historický. Není možné, aby nevstoupil – a to v pozitivním smyslu – do sebestručnějších dějin Evropy. To samé lze říci o NATO.

Skoro to začíná vypadat, že kromě velkých reformem z 90. let a vstupu do EU v roce 2004 jako by u nás skončily dějiny reformem. Je to v naší nátuře, že jsme od té doby nedokončili jedinou pořádnou reformu, natož udělali nějakou vzorovou a světovou. Je to naší náturou,

že se nám centrum Prahy rozpadá a vylidňuje a stává se z něj kulisa bez ducha?

Naše ekonomika na tom nebyla špatně. Ještě před rokem to ve statistikách Světové banky vypadalo, že tento rok předběhneme Itálii v HDP na hlavu. Těsně jsme předběhli Japonsko a Izrael. Byli jsme první mezi postkomunistickými zeměmi. Ukazuje se ale, že to bylo jen na chvíli.

Pokud dál budeme spát na vavřínech z uhlí, pokud budeme dál krmit bývalou modelku tučným vepřovým kosmetických udržovacích reformem bez jediné pořádné změny, budeme jako jezdcí na parním stroji, kteří jsou nadšení z toho, že nejsou kozáci na koních.

Je to v naší nátuře, že bereme věci vážně, jen pokud musíme. Ale když jen můžeme, ležíme na krovkách a děláme údržbu, když přitom potřebujeme generální přestavbu. Pokud je to v naší nátuře, měli bychom tedy i reformy začít brát vážně. Jako by se jednalo o revoluci. Protože revoluce to být měla.

Autor je ekonom a lektor
Metropolitní univerzity Praha

■ Maďarsko

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Viktor Orbán je ostuda své země i Evropy, kterou právě pomáhá rozložit

Na maďarského premiéra Viktora Orbána míří tento týden evropské reflektory kvůli tomu, že se stal prakticky nástrojem ruského prezidenta Vladimíra Putina k rozložení evropské jednoty. Ve hře je budoucí pomoc Ukrajině a tím přenesení i budoucnost celé Evropy.

Mezitím jsme trochu zapomněli na to, co se děje v Maďarsku samotném. V zemi, kterou si Orbán a jeho věrní v zásadě zprivatizovali pro sebe. Připomněl mi to e-mail od mého známého, šéfredaktora jednoho z posledních nezávislých médií, který mě upozornil, že v úterý maďarský parlament schválil zákon na ochranu národní suverenity. Vláda to doprovodila velkou kampaní, v níž útočila na šéfkou Evropské komise Ursulu von der Leyenovou a Alexe Sorose, syna známého miliardáře. Zákon má být klackem na opozici a kritiky v kampani před volbami do Evropského parlamentu.

Jako v každém autoritářském režimu i v Maďarsku budou moci na základě takového zákona „v národním zájmu“ potírat nezávislé organizace včetně médií. „Je to tak trochu lehčí verze putinistické legislativy, jasná hrozba demokracii,“ píše mi onen známý.

Co nový zákon bude znamenat pro média, shrnuje například mezinárodní novinářská organizace IPI. Nový úřad, který na základě zákona vznikne, bude moci třeba novináře, který dostane grant mezinárodní organizace (například z EU), označit za „zahraničního agenta“. Je pak na představitosti každého, aby si dokázal uvědomit, co to může znamenat v zemi, kterou ovládá propaganda řízená nenávistí vůči všemu „nemaďarskému“.

V zásadě je to ostuda nás všech v EU, že jsme to v Maďarsku nechali zajít tak daleko. Nikoli že bychom měli ovlivňovat zahraniční politiku suverénní země. Tato země je ale ještě stále členem klubu demokratických států, a dokonce – jak vidíme v posledním týdnu – dokáže naprosto zásadně ovládat rozhodování tohoto klubu v čase, kdy je v sázce mír v celé Evropě.

Ustoupit dnes Orbánovi znamená ustoupit Putinovi. Oba tvoří sehraný tandem, který oslabuje evropskou jednotu. A co to znamená ustoupit Putinovi, ověřují osobně za nás Ukrajinci vývojem po roce 2014.

Jak moc je situace v Maďarsku za hranou myslitelného, jsem si uvědomil, když jsem moderoval debatu na konferenci Prague European Summit v půlce listopadu. Tehdy nám opoziční poslankyně Anna Oroszová vlastně jen naznačovala, čemu všemu musí ve své zemi čelit a jak obtížné je dělat politickou práci, hlavně mimo Budapešť, která ještě tak trochu vzbuzuje zdání politické normálnosti. Zbytek země má ale Orbán a jeho strana v totálním područí.

~
Co můžeme od EU čekat v otázce obrany proti Rusku, když si nedokážeme udělat pořádek ani ve svém vlastním klubu.

„Připadám si tu jako na terapeutické seanci spíš než jako na politické debatě,“ řekla v závěru diskuse, když jsme se slovenským sociologem Michalem Vašečkou teoretizovali nad tím, jak moc se začne Orbánovi a jeho metodám podobat tehdy nastupující čtvrtá vláda slovenského premiéra Roberta Fica. Proti ní nyní začali Slovinci demonstrovat v ulicích.

Fico se Orbánem v řadě svých kroků přímo inspiruje. Domácí záležitosti Maďarska ohledně demontáže demokracie nebo svobody médií tedy nemohou být jen věci, která zůstane uvnitř maďarských hranic. Maďarsko se jako člen Evropské unie a Severoatlantické aliance zavázalo k dodržování určitých pravidel. Jejich porušování by mělo mít následky, jako je například zmrazení u jiných fondů.

Jenže Orbán svým obratným manévrováním na hranici vydírání dokáže zbytek Evropy přimět k tomu, že mu nakonec peníze pošle. A ještě u toho budou mít evropští demokraté špatný pocit, že si vůbec vůči Budapešti něco dovolili. Co ale potom můžeme od EU – tedy od sebe sama – čekat v otázce obrany proti Rusku, když si nedokážeme udělat pořádek ani ve svém vlastním klubu a nedokážeme najít páky na někoho, jako je Viktor Orbán?

Komentátorka francouzského deníku Le Monde Sylvie Kauffmannová napsala, že v kleštích mezi Trumpem a Putinem kráčí Evropa ke katastrofě podobně, jako do ní „náměsíčně“ vplula v roce 1914. A tím, kdo na první pohled poněkud odevzdané evropské stádo do pastí vede, je právě Viktor Orbán inspirovaný a ponoukaný vládcem z Kremle a neomezovaný svými oficiálními spojenci a partnery.

■ Fotokomentář

Ruský lid se ptá, Putin odpovídá. „Víme, že se všechno stane tak, jak řeknete. Řekněte tedy, co se stane?“ Poprvé od invaze na Ukrajinu odpovídal ruský prezident Vladimír Putin v několikahodinovém televizním přenosu na otázky novinářů a lidu. Bylo to (ne)pěkně zinscenované divadlo a jeho hlavní rolí bylo ujistit národ, že se zemi vede pod Putinem výborně a že Západ je zlý, ne Rusko. Putin například tvrdil, že se postavení ruských invazních sil téměř na všech úsecích fronty zlepšuje. Prohlásil, že mír na Ukrajině bude, až tam Rusko dosáhne „denacifikace a demilitarizace“. A uvedl také, že ví, že v USA a v Evropě roste „geometrickou řadou“ počet lidí, kteří jsou na straně Putinova Ruska. Snad ho nezmátly volební preference některých českých politiků.

Foto: Profimedia

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

REDAKCE: 233 071 111
REDAKCE@HN.CZ
PŘEDPLATNÉ: 217 777 888
ADRESA:
PERNEROVA 673/47,
186 00 PRAHA 8

Vydává Economia, a.s.,
IČO 28191226

• **Šéfredaktor**
Hospodářských novin
Jaroslav Mašek

• **Zástupci šéfredaktora**
Milan Mikulka, Petr Honzejk,
Michaela Ryšavá

• **Manažer redakce**
Martin Denemark

• **Názory** Petr Honzejk

• **Analytik HN** Martin Ehl

• **Domácí** Michaela Ryšavá

• **Zahraničí** Tomáš Procházka

• **Ekonomika** Milan Mikulka

• **Víkend** Tomáš Procházka

• **Pročte** Gabriela Marešová

• **Vedoucí vizuálního oddělení** Matej Slávik

• **Zlom** Zdeněk Fried

• **Autor layoutu HN**
Jan Vyhnánek

• **E-MAILY:**
jmeno.prijmeni@hn.cz

• **PŘEDPLATNÉ**
tel.: 217 777 888,
predplatne@economia.cz

• **INZERCE:**
inzerce@economia.cz

• **MARKETING:**
Eva Došková,
eva.doskova@economia.cz

• **PŘÍJEM INZERCE**
tel.: 233 073 169

Hospodářské noviny používají

zpravodajství agentur

ČTK a Thomson Reuters.

Tiskne: Czech Print Center –

tiskárna Praha a Ostrava

Četnost vydání:

pondělí až pátek,

místo vydání Praha

Autorská práva vykonává

vydavatel. Jakékoli užití

části nebo celku, zejména

rozmnožování a šíření

jakýmkoli způsobem

(mechanickým nebo

elektronickým) i v jiném

než českém jazyce

bez písemného svolení

vydavatele je zakázáno

Jednotlivé složky HN jsou

samostatně neprodejné.

© 2023 Economia, a.s.

Ročník LXVII

Nevyžádané příspěvky

se nevracejí

MK ČR E 4689

Audit nákladů: ABC ČR.

Hospodářské noviny

ISSN 0862-9587 (Print)

Hospodářské noviny

ISSN 2787-950X (Online)

Internet www.hn.cz

**POWER EXCHANGE
CENTRAL EUROPE**
13. PROSINCE 2023

Název kontraktu	Závěrečný kurz (EUR)	Změna %
BL LEDEN 2024	92.19	2.88
BL 1Q 2024	93.71	2.11
BL ROK 2024	94.54	1.23
PL LEDEN 2024	116.18	1.02
PL 1Q 2024	115.81	0.06
PL ROK 2024	112.80	-0.01

Vysvětlivky k energetické burze
Praha: BL - Base load, PL - Peak load

KURZOVNÍ LÍSTEK
**KURZY DEVIZOVÉHO TRHU
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY**

PLATNOST OD 14. PROSINCE 2023
POŘADOVÉ ČÍSLO: 241

ZEMĚ	MNOŽSTVÍ	KÓD	KURZ
AUSTRÁLIE	1	AUD	14,993
BRAZÍLIE	1	BRL	4,576
BULHARSKO	1	BGN	12,482
ČÍNA	1	CNY	3,138
DÁNSKO	1	DKK	3,273
EUROZÓNA	1	EUR	24,410
INDIE	100	INR	26,854
IZRAEL	1	ILS	6,067
JAPONSKO	100	JPY	15,779
KANADA	1	CAD	16,654
MAĎARSKO	100	HUF	6,434
MMF	1	XDR	29,713
NORSKO	1	NOK	2,122
POLSKO	1	PLN	5,661
RUMUNSKO	1	RON	4,910
ČNB přestala vyhlásovat kurz ruského rublu			
ŠVÉDSKO	1	SEK	2,183
ŠVÝCARSKO	1	CHF	25,729
THAJSKO	100	THB	64,068
TURECKO	1	TRY	0,772
USA	1	USD	22,378
V. BRITÁNIE	1	GBP	28,401

KURZOVNÍ LÍSTEK BCPP 14. PROSINCE 2023

AKCIE					
Název cenného papíru	Závěrečný kurz v Kč	Změna	Objem obchodů (ks)	Objem obchodů (tis. Kč)	1 Y změna v %
COLT CZ	520.00	-0.95%	35360	18402.60	-6.31%
ČEZ	955.00	1.06%	204023	193571.45	22.44%
ERSTE BANK STK	869.60	-3.15%	129596	115689.24	27.88%
KOFO LA	269.00	-0.37%	3678	993.10	10.70%
KOMERČNÍ BANKA	712.00	0.00%	100964	72025.13	8.21%
MONETA MONEY BANK	92.00	-0.11%	203495	18721.52	27.78%
PHILIP MORRIS	15700.00	0.77%	326	5137.52	-6.55%
VIENNA INSURANCE	635.00	-1.40%	2185	1397.71	19.36%

INDEX PX						
Název indexu	Závěrečný kurz	Denní změna %	Denní max.	Denní min.	1M změna %	6M změna %
PX	1388.53	-0.67	1404.84	1386.66	1.05	4.97

KOMODITNÍ TRHY 14. PROSINCE 2023

POTRAVINY			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch
CUKR ě. 11 (surový)	CSCE	USD/lb	
BŘEZEN	2194	2197	71257
KAKAO	CSCE	USD/t	
BŘEZEN	4274	4255	21924
KÁVA ROBUSTA	LIFFE	USD/t	
LEDEN	2812	2802	3453

ENERGIE			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch
ROPA LEHKÁ	NYMEX	USD/bar	
LEDEN	72.2	69.47	139724
ROPA BRENT	ICE	USD/bar	
ÚNOR	77.08	74.26	185090
TOPNÝ OLEJ	NYMEX	US\$/gal	
LEDEN	2.5984	2.5481	18062
MOTOROVÁ NAFTA	ICE	USD/t	
LEDEN	754	732.25	63252
ZEMNÍ PLYN	NYMEX	USD/MMBtu	
LEDEN	2.34	2.335	78364
POVOLENKY	ICE	EUR/mt	
PROSINEC 2023	66.8	68.9	23378

DRAHÉ KOVY			
Londýn	Dop fix	Odp fix	Volný trh 24H
Zlato	1981.55	1982.50	2037.99
Stříbro	23.99	24.1742	
Platina	931	923	960.82
Palladium	976	979	1106.33455

Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
ZLATO	COMEX	USD/tr.oz	
PROSINEC	2033	1982.3	182

Komentář
Nejisté výhledy amerických akcí

Timur Barotov, BH Securities

Wall Street již tradičně vydal své výhledy na rok 2024, kde hlavní analytici odhadují, na jaké úrovni skončí index S&P 500 na konci roku. Takové odhady mají samozřejmě blíže k alchymii než přesné metodice, neboť precizně odhadnout pohyby akciových trhů je takřka nemožné. Co může být přínosnější, je argumentace těchto analytiků, proč by se index měl pohybovat výše nebo níže. V průměru je Wall Street letos optimistický a očekává, že index S&P 500 zakončí rok 2024 na úrovni zhruba 4900 bodů, což představuje mírný růst oproti současným hodnotám. Výhled stejných hráčů Wall Street se na přelomu let 2022 a 2023 ukázal být příliš opatrný. Konsenzus očekával, že se index S&P 500 v roce 2023 nejprve dotkne spodní hranice 3300 bodů v důsledku recese a od té se následně ve druhé polovině roku odrazí na hranici 4000 až 4100 bodů. V současné době se pohybuje kolem 4700 bodů.

Letos hnalo trhy nahoru největších sedm amerických titulů, bez nich by S&P 500 téměř nevyrostl. Nejedná se tedy o známku zdravého býčího trhu, ale pokud se podaří zkrotit inflaci bez ekonomické recese v příštím roce, pak by mohly být tahounem ostatní, tedy středně velké a menší společnosti. Nicméně v tomto scénáři bych také očekával, že úrokové sazby nespádnou zpět na nulu, a tak malé nevýdělečné start-upy vypadají ještě pořád rizikově. V opačném scénáři může nastat recese a výraznější růst nezaměstnanosti v USA a to akciové trhy zpravidla padají.

V obdobích vyšších úrokových sazeb se vyplatí vybírat si vysoce kvalitní tituly se silným fundamentem. V závislosti na tom, který z těchto scénářů se odehraje, lze říct, že je index S&P 500 v současnosti buď správně oceněný, nebo nadhodnocený. V každém případě se americké akciové trhy kvůli obrovským vládním zásahům do ekonomiky nyní zdají být profesionálům výrazně nečitelnější.

Číselné údaje ze světových trhů převzaty ze servisu agentury

The Financial and Risk business of Thomson Reuters is now Refinitiv.

REFINITIV

Inzerce

A SPOTLIGHT

AKTUALNE.CZ/SPOTLIGHT

11.12.

Totalita byla na h***o. Bičujeme se zbytečně, mohly z nás být lopaty

Celý rozhovor

12.12.

O Hamásu nám uniká důležitá věc. Arabové ji veřejně říkají neradi, miní reportér

Celý rozhovor

14.12.

„Rus velmi dobře ví, jak to u nás vypadá.“ Šéf české armády popsal slabá místa Česka

Celý rozhovor

15.12.

Ekonom řekl, za co teď utrácet a kdy šetřit: „Lidé tohle podceňují, roli hraje věk“

Celý rozhovor

Celé rozhovory najdete na **Aktuálně.cz** nebo v podcastových aplikacích

Vladimír Ševela
vladimir.sevela@hn.cz

Víkend

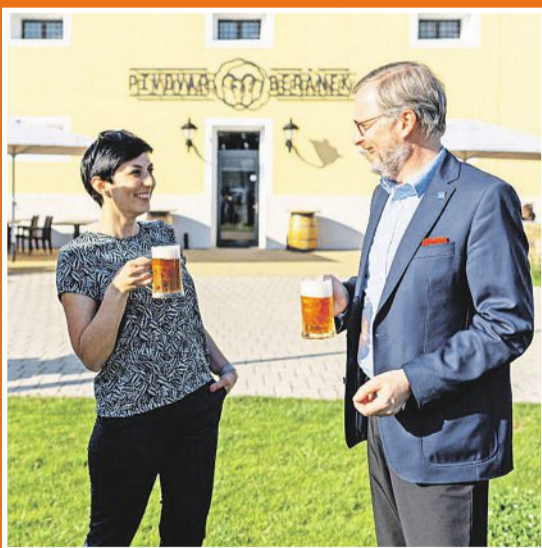
V

Nová etapa Libora Boučka

Nejhorší, co se může moderátorovi stát? Když si začne myslet, že na jeho názoru záleží, říká ve velkém rozhovoru.

Strany 20–21

Pískej konec. Česká pravice je prázdná

Jak by se měli čeští pravičáci změnit, aby skutečně hájili pravicové hodnoty? A v čem nepochopili svůj idol Margaret Thatcherovou?

Strana 24

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Zářezy české vědy

Archeolog odhaluje tajemství ománské pouště. Fyzik pracuje na zdokonalení AI. Neurovědkyně vrací citlivost tělu po poranění míchy. A jazykovědkyně zkoumá, proč děti (ne)baví číst. Česká věda v evropském srovnání skomírá, úspěchy z roku 2023 ji ale mohou posunout zpět mezi elitu.

Roman Garba je v archeologii ojedinelý samorost. Sedmapadesátiletý rodák z Frýdku-Místku se k ní dostal až po čtyřicítce. Díky tomu, že ještě jako amatér se zájmem o zmizelou civilizaci objevil v ománské poušti dva tisíce let staré opuštěné město. „Pro telekomunikační firmu, pro niž jsem tehdy pracoval, jsem přes satelit zaměřoval území na jihu Ománu a do očí mě udeřily hradby a zbytky staveb, které nebyly na žádných mapách,“ vzpomíná. Do Ománu se brzy vydal a místo zdokumentoval. „Měl jsem tu odvahu, že jsem coby laik svůj objev představil na archeologické konferenci ve Velké Británii. Myslel jsem, že se mi vysmějí, ale pochválili mě, což mě nadchlo a já jsem se dal na studia archeologie,“ vypráví Garba ve videorozhovoru z jižního Ománu. Jeho zaměstnavatelem je dnes Archeologický ústav AV ČR v Praze, druhý úvazek má u Ústavu jaderné fyziky, kde se věnuje určování stáří archeologických nálezů pomocí takzvaných kosmogenních nuklidů.

Jsou vědci, kteří neopouštějí svou laboratoř a největší dobrodružství se pro ně odehrává pod jejich mikroskopem. Pak existují badatelé ošlehaní větrem, kteří mají výzkum neodmyslitelně spojený s napínavými zážitky v terénu. Roman Garba očividně patří k těm druhým. V současnosti má jeho tým na kontě několik významných objevů v ománské poušti. Odhaluje tajemství tamních záhadných pouštních staveb trilitů. Na nečekaném místě mezi dunami našel pěstní klíny, které mohou být staré až milion let a používali je patrně první zástupci druhu Homo erectus putující přes Arabský poloostrov z Afriky do Evropy. A u pobřeží Indického oceánu objevil rozsáhlý komplex skalních rytin se stovkami obrazů a s dosud nerozluštěným písmem.

Je až neskutečné, co se dá ještě v Ománu objevit

V Ománu Garba koordinuje mezinárodní tým expertů například z USA, Británie, Itálie, Ukrajiny nebo Česka. Terénní výzkum kamenných nástrojů na jihu sultanátu vede třeba veličina v oboru, Američan Jeff Rose, jenž měl o prehistorii Arabského poloostrova pořady v BBC nebo na kanále National Geographic. Takové postavení českého výzkumníka je celkem mimořádné. „Roman si v Ománu mezi zahraničními archeology získal uznání a má dobré kontakty na ománské ministerstvo kultury,“ říká Dominik Chlachula z Archeologického ústavu AV v Brně, který se také podílí na výzkumu v této arabské zemi.

Garbu chválí i přední evropský archeolog, Ital Angelo Fossati: „Romanův přínos je velice důležitý. Psal například jako první o fenoménu zdejších trilitů, obřadních monumentů doby železné. Je zároveň výborný organizátor, který dal dohromady několik

týmů zabývajících se různými obory: archeologií, geologií, environmentalistikou a dalšími,“ píše v e-mailu Fossati, který nyní zkoumá zmíněné skalní rytiny objevené týmem Romana Garby. Ty představují lidské postavy, jednohožce, velbloudy, koně i mořské želvy. Výjevy je přes 500, nacházejí se v asi tři kilometry dlouhém a půl kilometru širokém pásu plochých skal na pobřeží ve středním Ománu u vesnice Nafun. „Je to naprosto unikátní obrazový příběh osídlení trvající šest tisíc let,“ říká Garba, který u Nafunu se svými kolegy z pražského Archeologického ústavu zkoumá také jedinečnou neolitickou hrobku. „Arabský poloostrov je velmi málo probádaný a pořád se tu dá spousta věcí objevovat, někdy mi to přijde až neskutečné,“ dodává.

Asi největší specialitou Romana Garby jsou zmíněné trility. Jde o záhadné kamenné stavby v poušti připomínající malé pyramidy o maximální výšce 70 centimetrů, sestavené ze tří plochých kamenů zaklesnutých do sebe. „Zatím nikdo nepřišel s jistotou na to, k čemu sloužily,“ říká Garba, který se svým týmem brázdí sultanát a objevuje stále nové tajuplné útvary, jež jsou staré kolem dvou tisíc let. Když začínal, bylo známých 61 míst s trility, dnes je těchto lokalit zaznamenáno přes tisíc.

Archeolog se nejdříve zaměřil na porovnání míst výskytu záhadných monumentů. Ukázalo se například, že se nacházely blíž k vodě a trasám karavan než k obydlím. Po zmapování míst s trility začal český badatel odebrat uhlíky z ohnišť poblíž těchto monumentů a pomocí radiouhlíkového datování nově potvrdil, že rituální monumenty byly poprvé používány o 500 let dříve, než se původně předpokládalo. První teorie o trilitách upřednostňovaly jejich náboženský účel nebo je považovaly za hroby, Garba ale má svou hypotézu, kterou chce představit až v monografii, jež má vyjít příští rok v Británii a Ománu.

„Využívám toho, co je mi blízké. Místo pročítání pozdějších historických záznamů s nejistou věrohodností dávám přednost exaktním datům.“ Časoprostorové analýzy rozmístění trilitů, které Garba dělal, umožňují studovat migrace tehdejších kmenů, jež monumenty využívaly. Podle dosavadních zjištění se ukazuje, že tato populace se rozšířila jihovýchodní Arábií z jihu na sever a pak se zase stáhla na jih.

Absolvent námořní akademie v Gdyni, který v 90. letech pět roků působil jako radiodůstojník na námořní lodi a pak pracoval například při tvorbě 4G a optických sítí ve firmě RadioMobil (dnešní T-Mobile), má nyní titul magistra archeologie z univerzity v britském Leicesteru a doktorát z asijských a afrických studií z univerzity v italské Neapoli. Ve výzkumu ale nezapře původní technické vzdělání a profesí. Se záplem zkouší novou metodu určování stáří – pomocí takzvaných kosmogenních nuklidů –, díky níž je možné datovat geologické procesy a archeologické vrstvy až pět milionů let do minulosti.

Svou profesionální archeologickou dráhu Garba začínal v italských expedicích. Jezdil s nimi do Uzbekistánu, Etiopie a právě do Ománu, který se mu stal osudem. „Pohybují se od té doby vždy v mezinárodních týmech. To je pro vědce přínosné, mimo jiné proto, že dochází k důležité výměně informací a know-how.“ Za svůj úspěch podle svých slov vděčí mimo jiné svému „nezmenšujícímu se nadšení“. „To se mě od chvíle, kdy jsem v poušti objevil přes satelit ztracené město, našťásti stále drží.“

Poslední dobou se Garba věnuje nejstaršímu období lidské historie, takzvanému starému paleolitu, kde může specializovanou datovací metodu plně využít. Jeho poslední objev, který zatím nechce komentovat, by podle něj měl být v nejbližší době zveřejněn v prestižním vědeckém časopise v zahraničí.

Mezinárodní úspěch ve vědě se často měří právě množstvím publikací a citací v předních světových odborných magazínech, například v časopisu Nature. A čeští badatelé v mezinárodním kontextu výrazně zaostávají. Za letošní rok měli podle americké databáze Clarivate Analytics ve špičkových časopisech pouze sedm citací. Vedou vědci působící v USA s 2669 citacemi. Ovšem i výzkumníci z institucí v Rakousku, které je obdobně lidnaté jako Česko, měli násobně lepší skóre než tuzemští vědci: 41 citací. Výzkumníci z jedenáctimilionové Belgie ještě dvakrát tolik a vědci z patnáctimilionového Nizozemska 195 citací.

Podobně neslavné z českého pohledu je to s prestižními granty, které uděluje Evropská výzkumná rada. Tuto podporu dostávají vědci jen za originální a průlomová řešení. Od roku 2007, kdy se dotace uděluje, dostalo grant ERC 60 tuzemských badatelů. Stejně jako v citovanosti vědců jsme ale za Evropou pozadu i tady. Do Rakouska putovalo už 400 grantů ERC, do Belgie o 100 víc, a do Nizozemska dokonce 1200.

Jak ale ukazuje příběh Romana Garby, i mezi Čechy jsou vynikající výzkumníci, kteří se prosazují i v mezinárodním srovnání a mají obdivuhodné projekty a objevy. Vybrali jsme mezi nimi další dva zástupce Akademie věd a jednu reprezentantku Univerzity Karlovy.

V tandemu s profesorem z Cambridge

Pražská rodačka Pavla Jendelová od dětství nechtěla dělat nic jiného než vědu. „Měla jsem to dané geneticky, protože jsem ve vědeckém prostředí vyrůstala,“ říká neurovědkyně Jendelová, dcera entomologa a držitele ceny Magnesie Litera za knihu *Ohrožení hmyzem?* Jana Žďárka a výzkumnice v potravinářství Evy Žďárkové. Mezinárodnímu týmu osmapadesátileté docentky Jendelové, která jej vede spolu s emeritním profesorem z Cambridge Jamesem Fawcettem v pražském Ústavu experimentální medicíny AV ČR, se letos podařil skutečný majstrštyk v neurovědě. Do ochrnutých končetin – byt zatím jen potkanů – se jim pomocí genové terapie povedlo navrátit cit na úroveň, která se téměř rovná té před poraněním. Před nimi nikdo ničeho takového nedosáhl.

Profesor Fawcett nyní domlouvá s výzkumným ústavem v americkém San Diegu možné testování této terapie na opicích. „Pak už by byl k využití v lidské medicíně jen krůček. Ale již teď se dá díky našemu úspěchu říct, že nás od možné aplikace v lékařství nedělí desetiletí, ale roky,“ poznamenává Pavla Jendelová. To by znamenalo velký pokrok v léčení poranění míchy po úrazech například při autonehodách nebo nádorových či jiných onemocněních. Výzkumníci z Ústavu experimentální medicíny se bádání mohli věnovat na české poměry mimořádně dlouhých šest let díky Operačnímu programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, který stejně jako ERC financuje Evropská unie.

Tým Jendelové a Fawcetta se pomocí genové manipulace povedlo regenerovat poraněné neuronové výběžky v míše v délce až pěti centimetrů, což bývá právě běžný rozsah těchto poranění. Dřívější pokusy byly úspěšné jen v nedostačující délce maximálně několika milimetrů. „Když jsme viděli, že při testování potkanů se některým zvířatům do tlapek skutečně vrací citlivost, uvědomili jsme si, že to je opravdu na dobré cestě,“ líčí Jendelová. A když výsledky z laboratoře potvrdily, že poraněné místo v míše rostoucí vlákna úspěšně překonala, výzkumníci si uvědomili, že dospěli k něčemu nebývalému. Hlodavcům byla během pokusů poraněna mícha pinzetou v narkóze, poté dostávali léky proti bolesti. Celkem bylo k experimentům využito 72 laboratorních potkanů.

Docentka Jendelová ovšem chladí možný přehnaný optimismus. Její výzkum zatím ochrnuté lidi nevrací zpátky z vozíčků na nohy, „pouze“ může v případě úspěchů v dalším výzkumu probudit ztracenou citlivost v poraněném těle. Člověk se díky tomu třeba může vyhnout popáleninám v kuchyni, pozná, že ho tlačí proleženiny a že je nutné se obrátit nebo požádat pomáhající o otočení na lůžku. A cit se může tělu vrátit i v sexuálním životě.

Ústavu experimentální medicíny podle Jendelové určitě pomohla okolnost, že si její za své působiště vybral profesor Fawcett. V Cambridgeji odcházel do penze, ale pořád neměl dokončený zhruba desetiletý výzkum regenerace nervových vláken. V rámci evropského projektu přišla nabídka z Prahy, britský vědec ji využil a v české metropoli výzkum společně

s českými, slovenskými, britskými, španělskými či nizozemskými kolegy úspěšně dokončil.

Pražské pracoviště tak získalo skvělou zkušenost a posílilo své renomé. Pouze v budoucí příliv milionů – v případě pozdějšího využití v medicíně – podle Jendelové doufat příliš nemůže. „Profesor Fawcett si metodu patentoval ještě před příchodem do Prahy,“ poznamenává výzkumnice.

Když se docentky Jendelové ptám, proč česká věda nemá víc podobných úspěchů, říká, že „zdejší vědce ubíjí neustálé shánění peněz“. A to je podle ní překážkou dlouhodobého a soustředěného výzkumu. „Připadám si jako podnikatel, kterým jsem nikdy být nechtěla. Mám zodpovědnost za svůj tým a drtí mě svízelné obstarávání financí a nejistota a byrokracie s tím spojená. V listopadu často nevíte, jestli v lednu nebudete muset končit, protože ještě nemáte schválené financování na další rok.“ Čeští vědci se mohou podle ní málokdy věnovat delším projektům, protože granty, z nichž jsou placeni, se udělují jen na tři roky. „Já třeba pracuji ve vědě od roku 1988 a dodnes nemám v ústavu smlouvu na dobu neurčitou,“ upozorňuje na existenční vakuum, v němž se mnozí čeští badatelé pohybují.

Nezůstaňme na nižší úrovni výzkumu než nepřátelé

Když se HN zeptaly mluvčí Akademie věd ČR Markéty Růžičkové na největší úspěchy české vědy za rok 2023, zmínila na prvním místě šedesátimilionovou dotaci Evropské výzkumné rady, kterou obdržel fyzik Tomáš Jungwirth. Takzvaný ERC Advanced grant mu umožní věnovat se nákladnému výzkumu se svým týmem celých pět let. Pracovník pražského Fyzikálního ústavu AV ČR je prvním Čechem, jenž tento štědrý grant, udělováný pouze zásadním projektům, obdržel už podruhé.

Tomáš Jungwirth za to vděčí mimo jiné svému nedávnému objevu nového druhu magnetů, takzvaných altermagnetů, jejichž vlastnosti – stejně jako kvality dalších druhů magnetů – chce dále zkoumat. Současné technologie, včetně třeba počíta-

čových pamětí, totiž využívají klasických magnetů neboli feromagnetů. Ty známe i z domácností, když je dáváme například na ledničku. Jenže při využití feromagnetů je počítačová paměť omezená a jiné třídy magnetů by ji podle Jungwirthových zjištění mohly rozšířit a zrychlit, tedy ve finále vést k vývoji výkonnějších počítačů. Fyzik se zabývá také antiferomagnetem, které jsou už asi 100 let známé, ale v praxi zatím téměř nevyužívané.

„To, že objevíte úplně nový typ magnetismu, otevírá spoustu nových možností vědeckého výzkumu,“ poznamenává šestapadesátiletý profesor Jungwirth, bratr úspěšného chemika Pavla Jungwirtha, v rozhovoru v knihovně Fyzikálního ústavu. Dodává, že jeho výzkum je „základní“, přímým cílem tedy není spolupráce s IT firmami. Doufá ovšem, že k pokroku v technologiích jeho projekt může dospět. A to třeba i ke zdokonalení umělé inteligence, pro niž jsou co nejvýkonnější magnetické paměti zásadní.

„Samozřejmě každý nový objev s sebou nese nové příležitosti, ale také rizika,“ zamýšlí se fyzik nad dnes hojně diskutovaným nebezpečím, jež může plynout z vylepšování AI. „Pokud by to ale člověk chtěl brát absolutně, musel by přestat bádát úplně. Navíc výzkum v tomto směru určitě nezastaví druhá část světa, která je k nám stále víc nepřátelská. A také proto bychom neměli zůstat na nižší úrovni vývoje a znalostí,“ říká Jungwirth, který coby středoškolač o vědecké dráze vůbec neuvažoval. Chtěl studovat hudbu nebo jazyky. Kvůli špatnému „kádrovému profilu“ rodičů si ale v 80. letech vybral matematicko-fyzikální fakultu, protože věřil, že tam se snadněji dostane. Po roce 1989 se mu naskytla možnost studovat a pracovat v USA. „Tam jsem měl velké štěstí na profesora, díky němuž mě fyzika začala bavit,“ vypráví pražský rodák, jenž nyní působí mimo jiné jako hostující profesor na univerzitě v britském Nottinghamu.

Na otázku, proč česká věda až na výjimky za světem zaostává, nemá Tomáš Jungwirth jasnou odpověď: „Můžeme začít úrovní školství a pokračovat tím, jak jsou výzkumné institu-

Naděje pro lidi s ochrnutím Výzkum Pavly Jendelové otevírá cestu pro úspěšnou léčbu pacientů s poraněním míchy.

Foto: HN – Libor Fojtík

ce organizovány a financovány. A to ani tak nemyslím objem prostředků, ale spíš jak jsou distribuovány. Na každém kroku vidíme rozdíly s vědecky nejvyspělejším světem. A když se ty rozdíly nasčítají, výsledkem je, že jsme ve špičkovém výzkumu pořád výrazně pozadu.“

Poklad z dun

Archeolog Roman Garba v ománské poušti s pěstním klínem, který může být starý až milion let.

Foto: Matthew Meredith-Williams, La Trobe University Melbourne

Zjistíme, co děti opravdu baví

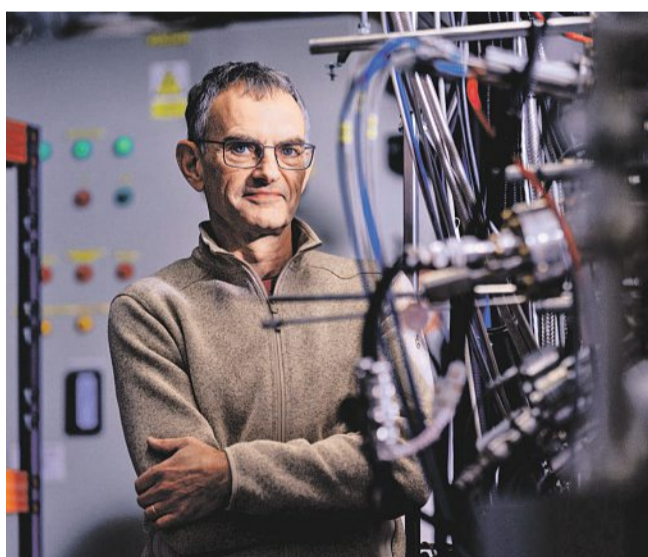
Anežka Kuzmičová je letos mezi českými držiteli grantu ERC jediným zástupcem humanitních disciplín. Na pražské Univerzitě Karlově se zabývá výzkumem čtení a podporu s názvem ERC Starting Grant ve výši zhruba 37 milionů korun získala na svůj výzkum o tom, co všechno motivuje děti ke čtení a co při tom prožívají. Tentokrát však předmětem jejího zájmu nebude beletrie, ale takzvaná nonfikce, tedy naučná či populárně-vědecká literatura, ale také nejrůznější texty v časopisech, na internetu nebo třeba i katalogy hraček či manuály.

„Vlastně se velmi málo ví, co děti ke čtení podněcuje a proč a jak by mimo jiné měla vypadat knížka, která je opravdu bude bavit,“ říká jednačtyřicetiletá Kuzmičová, která v Praze vystudovala skandinavistiku a srovnávací literaturu a má doktorát ze Stockholmské univerzity. Podle ní zájem o dětskou „nonfikci“ roste. Kuzmičová se však domnívá, že témata a podobu knih ovlivňuje především vkus rodičů, kteří četbu pro své ratolesti kupují. Svým výzkumem chce pražská rodačka zjistit, co děti skutečně zajímá, oproti tomu, co si myslí rodiče i další dospělí.

V českých školách i v generaci rodičů či prarodičů současných dětí je podle Kuzmičové zakořeněná představa, že hodnotné čtení rovná se pouze takzvaná umělecká literatura. „Tím se ale pedagogové sami střílejí do nohy. Neměli by otázku čtení zatěžovat pocíty nedostatečnosti, když dítě dává přednost četbě o tom, co ho opravdu baví, i když to jsou třeba knížky o letadlech nebo sbírání hub,“ upozorňuje matka dvou školou povinných dětí.

Školní čítanky pro první stupeň základních škol jsou podle ní „psané pro čtenáře, jejichž mentální věk je mnohem vyšší, a obsahují úryvky uměleckého textu, které nemají často zdůvodněný začátek ani konec“. „Za nejhodnotnější literaturu mnozí dospělí stále ještě považují 100 let stará či ještě starší díla jako Lovci mamutů nebo Babička, benevolentnější učitelé vezmou na milost třeba Harryho Pottera, komiks je téměř vždy považován za méněcenný,“ poznamenává. Pokud dítě čte převážně encyklopedie, kantoři i rodiče to podle ní mnohdy berou stejně, jako kdyby nečetlo vůbec. Cílem výzkumu Anežky Kuzmičové tedy je „porozumět tomu, co čtení dětem opravdu dává“. Je přesvědčena, že k tomuto porozumění zatím nedochází, a proto děti nejsou ke čtení motivovány dostatečně silně.

„Nejhmatalejší výstupem našeho bádání budou vědecky podložené principy, jak by měla z pohledu různých dětí vypadat co nejpoutavější prezentace faktů v psané podobě,“ doufá. A věří, že pětiletý – tedy na české poměry nezvykle dlouhý – grant jí umožní udělat výzkum, v němž bude možné zahrnout děti žijící v co neodlišnějších sociálních prostředích. „Díky grantu jsem nedostala v první řadě peníze. Získala jsem hlavně čas.“

Za lepší počítače

Tomáš Jungwirth zkoumá nepoužívané druhy magnetů, které mohou zdokonalit počítačovou paměť.

Foto: HN – Tomáš Nosil

Četba jinak

Anežka Kuzmičová se vědecky zabývá tím, jak napsat knížku z oblasti „nonfikce“, aby byla pro děti opravdu zajímavá.

Foto: HN – Honza Mudra

Vladimír Ševela

Když zavolá NASA

O dva přístroje českých vědců projevila zájem NASA. Jeden jí prodají, ale druhý chtějí poslat sami na Měsíc.

Srážka s meteoroidem může být pro kosmickou loď ve vesmíru fatální. Pláště vesmírných raket a satelitů nebo různé přístroje vysílané lidmi na oběžnou dráhu, na Měsíc či Mars ovšem mohou poškodit i mnohem menší mikrometeoroidy, což jsou kosmem letící částice často vážící méně než gram. Výrobci se tedy snaží vyvíjet vesmírné vehikly a přístroje z takových materiálů, aby byly odolné i vůči nárazům kosmického prachu.

Této poptávce vyšli letos vstříc výzkumníci z pražského Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, kteří vyvinuli společně s badateli z německého Lipska speciální aparaturu, jež dokáže vyrábět částice složené ním, hmotnosti a pohybem shodné právě s mikrometeoroidy. „Přístroj bude testovat poškození povrchů, k nimž by mohlo dojít u zařízení používaných ve vesmírných misích,“ říká vedoucí pražského týmu Ján Žabka. Akademie věd v listopadu oznámila, že tuto aparaturu dodají v roce 2024 americké NASA, která o generátor nanočástic projevila zájem. Hlavní zásluhu na konstrukci zařízení pojmenovaného SELINA (Selected Ice Nanoparticle Accelerator) má Žabkův ukrajinský kolega Anatolii Spesyvyi.

Tým vyvinul ještě druhý průlomový přístroj, který může analyzovat složení nerostů rovnou ve vesmíru. Nazval jej HANKA (Hmotnostní analyzátor pro kosmické aplikace) a cílem vědců je poslat miniaturní aparaturu za Česko na misi na Měsíc, kterou v roce 2027 plánuje Evropská vesmírná agentura (ESA). „Také po této technologii pokukovala NASA, ale rozhodli jsme se, že ji chceme použít sami jako první,“ usmívá se Žabka. Podle něj může HANKA otevřít cestu k těžbě surovin přímo ve vesmíru, protože dokáže díky své mimořádně citlivosti přečíst složení nerostů v kosmickém prostoru, a nebude tedy nutné čekat na analýzy v pozemských laboratořích.

HANKA je nyní ve stadiu vývoje laboratorního prototypu. Na výrobu přístroje, který zvládne fungování v kosmu, musí tým sehnat finance. Požádal o grant právě ESA. „Jako Česko máme opět šanci být v něčem první,“ poznamenává Žabka a dodává: „Teď jde o to, aby nás někdo nepředběhl.“

Průlomová aparatura Ján Žabka s analyzátozem HANKA, který by čeští vědci rádi viděli za čtyři roky na Měsíci.

Foto: Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského

Moderátor a dramaturg

Libor Bouček

Michael Mareš
michael.mares@hn.cz

Asistoval iluzionistovi Copperfieldovi, na DAMU vystudoval produkci, zvládá největší světové sportovní akce, neumí sociální sítě a trápí ho lenivější Češi a mizející kreativita. Jeden z nejúspěšnějších českých moderátorů má napilno a chystá se na novou životní etapu – chce přijít s novým formátem, který by byl adekvátní jeho věku.

Topangličtina Už odmala mu ji vštěpovali rodiče. „Kdybych přijel do Atlanty a ucházel se o místo regionálního reportéra CNN, tak bych asi neměl šanci. Nejsm rodilý mluvčí. Mám dobrou úroveň na mezinárodní angličtinu, proto se můžu uchytit u sportovních mezinárodních událostí, kde je můj střední přízvuk vlastně ideální,“ říká Libor Bouček. Moderuje i firemní akce či televizní show – na Primě je to třeba Máme rádi Česko.

Foto: HN – Honza Mudra a Marek Pátek/CNC/Profimedia

Může se zdát všudypřítomný. Tvář a hlas Libora Boučka provází tolik akcí a pořadů, že ho ve veřejném prostoru snad nelze minout. Na Primě moderuje pořady Máme rádi Česko a Inkognito, na O2 TV studio fotbalové Ligy mistrů, vidíte ho v reklamě na sázkovou kancelář Betano, v O2 areně provází parkurovou show Global Champions Prague Playoffs nebo je za mikrofonem při oslavách výročí fotbalové i hokejové Sparty či Plese jako Brno. Připočtete k tomu firemní akce pro Lidl nebo Škodu Auto a máte základní přehled toho, co zvládá v posledních týdnech. Kdybychom se ohlédli ještě dál, najdeme tam plno velkých sportovních akcí jako šampionát v hokeji či tenisové Davis Cupy a Fed Cupy. K tomu plno kulturních a zábavních akcí, dlouholeté působení na Evropě 2 nebo kratší štace v CNN Prima News či rádiu Expres.

„Když slyším ten výčet, mám pocit, že to teď asi trochu ulítlo, ale okolo roku 2015 toho bylo ještě víc,“ říká třiačtyřicetiletý Bouček. Na otázku, jak si hlídá, aby ho „nebylo příliš“, chvíli hledá odpověď. „Je důležité si to hlídat. Obecně se teď snažím si toho nepřidávat tolik. Škrtnul jsem každodenní rádio, a když pomínu Betano, které mi přibýlo loni, tak jde v podstatě jen o kontinuální věci, které dělám řadu let. Jen je toho prostě víc.“

Jeden z nejpůlárnějších moderátorů pochází z rodiny se silným ekonomickým vzděláním. Oba jeho rodiče v této branži celý život působili, i sám Bouček šel studovat Vysokou školu ekonomickou (VŠE). „Byl jsem tam asi šest měsíců, ale po seznámení s Davidem Copperfieldem jsem si pln falešného sebevědomí řekl, že mám na víc a nebudu jeden z 5100 studentů, a odešel jsem,“ vzpomíná. „Způsobil jsem tím rodičům šok, z kterého se vzpamatovali až tak před pěti lety, když pochopili, že se dokážu slušně žít jinou prací, než je zaměstnání s pravidelnou pracovní dobou.“

Jak jste se ke Copperfieldovi jako teenager dostal?

Když vystupoval v Česku, pracoval jsem pro něj jako překladatel. Pak jsem s ním pokračoval na část turné kolem roku 2000. Říkal jsem si, že se tam naučím víc než doma. Viděl jsem zblízka dokonalou hollywoodskou profesionalitu, podobně jako později třeba u Karla Gotta. Neexistuje podřadné vystoupení, pořad se musí jet na 100 procent.

Poznal by vás Copperfield ještě?

Byl jsem za ním v roce 2016. Mojí ženě říkal, že jsem šikovný. Pamatoval si mě – ještě aby ne, asi nikdy tam neměl tak mladého překladatele, jako jsem byl tehdy já. Bylo mi osmnáct a jeden den.

Na turné už asi nebylo potřeba překládat z češtiny. Co jste dělal?

Cokoliv bylo potřeba, ale hlavně jsem sledoval a učil se, jak vypadá produkce, která obstojí v globální konkurenci.

Naučil jste se od něj nějaký trik?

O tom nemůžu mluvit. Ale ano, jeden. Na představení byli vždycky muži, kteří přišli vůči Copperfieldově show skepticky naladě-

ni. Říkali si, že to je nějaký divnej chlápek a celé vystoupení nejspíš jeden velký podfuk. Přišli tam ale většinou se svou ženou, která se těšila na Davida a na to, že se nechá unášet iluzorním světem. Proto jsme vždycky dvacet minut před show pustili dynamickou muziku a dělali záběry do publika. V prvních třech řadách seděly samé krásné ženy a kamera si je záměrně vybírala. To už si ten chlap říká: Nakonec to tady není tak špatný... Tehdy jsem pochopil, že už první pocit, třeba ještě než se začne, je důležitý. Že je potřeba lidi naladit. To je to opravdové kouzlo.

Už moderujete přes 20 let. Býváte ještě nervózní?

Ano. Potí se mi ruce, pořád mi v hlavě běží vizuální film, co budou další tři kroky v programu. Čím déle to člověk dělá, tím větší má obavu, že je těžší svoji pozici, svůj status, obhájit. Zejména poslední dva tři roky to na sobě hodně cítím. Trošku se bojím, aby lidi neřekli: Ty jo, už to není takové jako dřív.

Stresujete se tím?

A jak! Dostává mě to pod tlak. Navíc u většiny akcí se snažíte inovovat, být ještě lepší, vylepšovat svou značku.

Co reprezentuje značka Libor Bouček?

Přál bych si, aby reprezentovala profesionalitu. Rád bych se viděl jako nejlepší řemeslník na trhu, který plně chápe zadání, a když si ho objedná, tak se o spoustu věcí nemusím starat, protože je dotáhne od A do Z. Zároveň to zvládne v několika jazycích.

Pomáhá vám to někdo zvládnout?

Nemám nikoho, žádnou asistentku. Jen můj chytrý telefon, kde mám kalendář s deadliny a poznámkové aplikace. Jsem celkem strukturovaný člověk, snažím se chodit včas a dodržovat termíny. Skoro bych řekl – a tím irituji okolí –, že jsem posedlý přesným časem. Na minutu.

Kdo je nejlepší moderátor na světě?

Nevím. Naše profese se hodně proměňuje a má hodně žánrů. Konference obnáší něco jiného než rozhovor nebo „hypování“ lidí.

Dobře, tak koho uznáváte, že svou práci dělá fakt dobře?

Steven Colbert je skvělý, výborný byl Anthony Bourdain. Piers Morgan je špička, hodně provokativní a možná posedlý tím, že lidi milují jeho názor. V Česku to radši nebudu hodnotit.

Zkusím to za vás. Profesně se pohybujete u podobných a prestižních akcí jako Leoš Mareš.

Známe se hodně dlouho, Leoš je o čtyři roky starší. Je šikovnej. Obdivuji, že na sebe přijal skutečně podnikatelské – nejen kreativní – riziko a vydal se do podnikatelské sféry.

Produkuje show pro sebe i pro další umělce. Vás neláká tvořit na vlastní triko?

Produkcí jsem studoval a znám tu práci. Proto se toho obávám. Já umím nejlépe moderovat – tam si věřím, že patřím k úzké domácí špičce. Ale jako producent určitě nebudu na takové úrovni, proto jsem zatím radši v pohodlí svého komfortu. I proto, že jsem se chvíli motal okolo manažerských pozic a nebyl jsem v tom prostě tak dobrý, jako jsem v moderování. Klobouk dolů před Leošem, protože ve většině případů vyprodá O2 arenu. Líbí se mi, jak se mu podařilo vytáhnout osobní brand. Podařilo se mu ze sociálních sítí vytvořit vlastní médium, které je denně propagované rádiovou stanicí. Je to vlastně monetizační win-win joint venture. Je to věc, která by se měla analyzovat a přednášet na VŠE.

Mareš má na Instagramu přes milion sledujících, vy desetkrát méně. Proč jste ho také nerozjel ve velkém?

Protože to neumím. Nemám v sobě správnou míru exhibicionismu – mám pocit, že je potřeba tam něco dávat, i když zrovna nemáte co říct. A já mám pocit, že chci něco říct tak jednou za měsíc.

Určitě je jedna věc, v níž máte nad Leošem Marešem navrch, a to je angličtina. Jak to, že ji umíte tak dobře?

Za to vděčím rodičům. Vštěpovali mi ji od pěti let, chodil jsem na jazykovou školu a léto po druháku a třetáku jsem trávil v Americe a Kanadě v rámci komunitní organizace Lions Club International. Naši se rozloučili na letišti a musel jsem si poradit sám. Od té doby se v angličtině snažím pořád zlepšovat.

Nikdy jste to nechtěl zkusit za hranicemi?

Ještě než jsme měli děti, tak jsem o tom uvažoval. Ve hře byla Austrálie, ale nakonec mi z toho vyšlo, že bych se tam neužil. Nikdy nebudu mít místní kontext, kulturní znalost, nikdy nebudu s místními na stejné vlně. Je nesmysl si myslet, že budu jen překládat stejný vtíp a ironii do dobré angličtiny a bude to fungovat. Humor není všude stejný, hlavně v sebeironii. Když přijdu v Česku na pódium a řeknu: „Nedá se nic dělat, zbyl jsem na vás zase já“, tak se lidi budou smát. Ale v Americe by si klepali na čelo, co to je za magora, tak ať jde pryč. Důvodů, proč jsem na přesun do Austrálie nesebral odvalu, bylo ještě víc.

Co třeba?

Když jsme dělali v Praze tenisový Laver Cup v roce 2017, na který přijel Federer, Nadal a další hvězdy, tak jsme to udělali s celým týmem skvěle. Všichni mě plácali po zádech a já si říkal: Až to budou dělat za dva roky v Chicagu, tak mě tam určitě vezmou znova. Už se mi nikdo nikdy neozval.

Kolik stojí vaše práce? Máte ceník?

Mám určitou představu, kolik by moje práce měla stát, ale vždycky mě víc zajímá obsah projektu – cenu jsem schopný přizpůsobit. Když mi někdo zavolá, že by mě chtěl, tak se ptám „Kolik na to máte?“, než že bych řekl „Stojí to tolik“. Možná je to špatný byznysový přístup. Takže mám svou částku, ale vše je k jednání.

Kdybych od vás chtěl moderovat klasický firemní večírek a nabídl vám 200 tisíc, co byste mi řekl?

Že to je rozhodně v pořádku.

Leoš Mareš by stál zhruba půl milionu.

To nevím, neznám jeho cenu. Ale já bych se v těchto řádech trošku bál, co po mně budou chtít.

Vraťme se na začátek příběhu. Jak jste se k moderování dostal?

Od 11 let jsem byl v Dismanově rozhlasovém dětském souboru. Když jsem ho spolu s pár kamarády přerostl, dostal jsem ve 13 letech šanci dělat jednou týdně vlastní pořad v rozhlase. Pak přišla další příležitost, a to v České televizi v dětském pořadu Ži-ra-fa.

To už jste věděl, že vás bude moderování žít?

Vůbec ne. Tehdy jsem si nemyslel, že se tomu budu naplno věnovat. Proto jsem se po Copperfieldovi vydal studovat produkci na DAMU. Chtěl jsem tam spojit ekonomické základy, které mám od rodičů, a vystupování. Moderování k tomu bylo příjemný přírůstek, ale pořád jsem si myslel, že skončím v televizní produkci.

Co vlastní show?

Možná. Bavilo by mě hledat příběhy úspěšných Čechů a dávat je jako vzory. Těch obecně moc nemáme, a když, tak se k nim často nechováme moc hezky. Je tu Jágr jako druhý nejlepší hráč hokejové historie – a my se mu tak trošku neuctivě smějeme, že ještě v padesáti hraje, trochu ho deklasujeme a srážíme z piedestalu.

Nedělá si to ale trochu sám?

Myslím si, že ne. Rozumím mu, proč hraje dál – v čemkoli, co bude dělat po skončení kariéry, nebude nikdy tak dobrý. Taký bych hrál do posledního dechu. Ale k té teoretické vlastní show...

Prosím.

V pořadu Inkognito potkávám řadu lidí, kteří v tom, co dělají, vynikají, ať je to pěstitel rajčat nebo vánočních stromků. Příběhy, které mě fascinují. Ukazují, že tu jsou lidé, kteří mají nápady a drav. Protože jinak je tu spousta lidí, kteří leží na zádech, na vše nadávají a nic nevytvářejí. Kvůli tomu padáme do propasti.

To zní dost negativně.

Počkat, abychom si rozuměli: pořad jsme krásná a bezpečná země uprostřed Evropy, jedno z nejlepších míst na planetě, kde žít.

Ale?

Ztratili jsme společnou kreativitu a sílu hledat to, čím jsme jedineční. Úspěšný je tady ten, kdo vydělal peníze, ale ne ten, kdo skutečně dělá přidanou hodnotu a něco vyrábí. Do toho jako společnost lenivíme a jsme v takové divné depresi.

Na Instagram jste napsal: „Vnímáme práci jako nástroj k zisku, vztah k ní oslabil. Zneužíváme blahobyt, z něž se stejně stává jen torzo, protože zaostáváme za tím, kam svět pádí.“

Byl jsem vychovávaný v tom, že cílem je dobře odvedená práce a až potom je zisk. Práce by se měla brát jako možnost něco vytvořit, zlepšit nebo změnit, a když to děláte dobře, zisk pak přijde. Myslím, že to souvisí s tím, jak oslabili lídři – politická scéna. Lidé, kteří uspějí, by měli dozrát a vracet úspěch do společnosti.

Jak dlouho ještě budete moderování dělat?

Dokud mi to žena bude tolerovat. To si dělám legraci. Nemám žádný horizont, u kterého bych chtěl skončit. Ovšem cítím, že už přišla potřeba něco změnit, přijít s novým formátem, který bude adekvátní mému věku. Už asi nemůžu dělat show typu SuperStar – těžko už bych s cílovou skupinou mohl komunikovat.

Nová etapa Libora Boučka?

Ano. Autorský prostor, kde uplatním svůj pohled na svět. Tím ale nemyslím, že si stoupnu před kameru a budu povídat, jaký je svět. Čím je člověk vzdělanější, tím lépe musí vědět, že si nemůže nárokovat pravdu. Nejhorší, co se může moderátorovi stát, je, když si začne myslet, že na jeho názoru záleží. Nechci Kazatelnu Libora Boučka – spíš mi jde o šanci pokládat otázky a otevírat témata, která mě zajímají.

Panika v letadle

Má za sebou velké sportovní akce jako mistrovství světa v hokeji, fotbalové Euro 2012, halové mistrovství Evropy v atletice či tenisové turnaje Laver Cup, Davis Cup i Fed Cup. Na všech Libor Bouček (43) uplatnil svou vynikající angličtinu, jenže když sedl do letadla směr Manila, kde měl moderovat (nejen) zahajovací zápas světového šampionátu v basketbalu, propadl panice.

„Poprvé jsem mířil do prostředí, kde všichni mají angličtinu jako svůj první jazyk. Říkal jsem si: Vždyť já to vlastně neumím dost dobře! Dostal jsem se do takové paranoie, že jsem si při přestupu v Dubaji stáhl podcast Angličtina pro pokročilé a druhý let jsem se učil anglicky,“ popisuje Bouček. „Po dvou hodinách jsem se uklidnil a vypnul jsem to.“

„Zbytečná panika, zvládl to naprosto perfektně,“ říká Tadeáš Drahorád, jednatel a kreativní ředitel společnosti Fandom Factory, která tzv. game experience na basketbalovém mistrovství zajišťovala a Boučka s sebou měla jako jednoho z hlavních MCs, tedy zápasových moderátorů. Ti se starali o představování týmů, přestávkové soutěže a další doprovodné aktivity. „Libor je totální profík. Děláme s ním už sedm let, takže roli sportovního moderátora dobře zná, stejně jako samotnou hru,“ dodává Drahorád.

Ve Fandom Factory se spojily zkušenosti dvou mladých tuzemských firem Go4Gold a LiveBros, které se zápasové zábavě úspěšně věnují. I proto si je basketbalová federace FIBA na zářijový turnaj v mezinárodní konkurenci vybrala. Šlo o jednu z největších akcí ve světovém sportu, která se konala v Japonsku, Indonésii a na Filipínách a podle organizátorů měla celkový zásah až tři miliardy lidí. Jen na úvodní zápas, moderovaný Boučkem, přišlo 35 tisíc lidí.

Bouček byl i součástí prezentace, s níž Fandom Factory tendr na tzv. fan experience – tedy audiovizuální kreativitu, obsah a živou produkci na místě – u FIBA vyhráli. Na místě pak těžil z dlouhodobé spolupráce s režisérem Martinem Zahálkou z LiveBros. „O deset let mladší cucáci s unikátním drivem a unikátním přístupem,“ napsal o nich Bouček na Instagramu, když odlétal z Ruzyně a dodal, že si touto akcí plní něco, o čem vždy jen bláhově snil. „Snad jim to nepokazím,“ dodal. Nepokazil. Naopak česká parta dostala od FIBA pochvalu.

Profesionál Libor Bouček moderoval letos i v Manile na basketbalovém šampionátu. Foto: Tomáš Kříž / Fandom Factory

Jaroslav Petr

Spouští plasty i nemoci mozku?

Před nanočásticemi plastů není úniku. Pronikají do organismu, podle vědců by mohly spouštět též Alzheimerovu chorobu.

Spolu s deci kávy vypijeme z jednorázového kelímku také sto miliard mikroskopických částic umělé hmoty. Přitom ještě v polovině minulého století byly plasty vzácností. Dnes se jich ročně vyrobí 460 milionů tun. Každý rok jich 400 milionů tun doslouží a skončí v odpadu. Z něj jen pětinu likvidujeme adekvátním způsobem a zbytek se páří, ukládá na skládkách nebo zůstává v životním prostředí.

Všechny plasty degradují a uvolňují se z nich mikroskopické částice. Fragmenty označované jako nanoplasty jsou menší než jeden mikrometr a vyskytují se všude. Vdechujeme je se vzduchem, polykáme je s potravou a nápoji. Není divu, že se nacházejí v lidské krvi, mateřském mléce, v placentě nebo ve varlatech a spermatu. Z krve se dostanou i do mozku, a tak se nabízí otázka, zda se nepodílejí na vzniku onemocnění, jako je Alzheimerova či Parkinsonova choroba. Tato neurodegenerativní onemocnění postihují asi 15 procent obyvatelstva naší planety a příčiny jejich vzniku zůstávají nejasné.

Průnik do neuronů Tvorbu shluků bílkoviny alfa-synukleinu startují degenerativní změny typické pro řadu vážných onemocnění. Foto: Shutterstock

Tým vedený Andrewem Westem z Duke University v americkém Durhamu testoval vliv nanočástic polystyrenu na zdraví laboratorních myší. Ve studii publikované ve vědeckém časopise Science Advances vědci prokázali, že částice pronikají do neuronů v mozku a vyvolávají tam tvorbu shluků bílkoviny alfa-synukleinu. Tvorbu těchto shluků startují degenerativní změny typické pro řadu vážných onemocnění včetně Parkinsonovy nebo Alzheimerovy choroby. Studii Westa a spol. nelze považovat za definitivní usvědčení nanoplastů ze spouštění degenerativních onemocnění mozku. Zjištění amerických vědců však nelze brát na lehkou váhu.

Je těžké se před nanočásticemi plastů nějak chránit. Otázkou pro každého ale je i to, zda chce jejich příjem zvyšovat třeba právě pitím horkých nápojů z plastových nádob. Zvláště když na mikroskopické částice plastů padá podezření z podílu na dalších onemocněních, jako jsou kardiovaskulární choroby či zhoubné nádory.

David Busta
david.busta@hn.cz

Proč je osobnostní test spolehlivý jen jako horoskop

Obliba osobnostních testů a horoskopů má společného jmenovatele: lidé se dokážou s trochou vůle najít skoro ve všem. Potíž nastane, když si firmy začnou podle podobných výstupů vybírat zaměstnance nebo lidé své partnery.

Architekti jsou introvertní, plánující analytici. Jsou nápadití, ctižádostiví, zvědaví a uzavření. Rádi plavou proti proudu, mají originální myšlenky a nejvyšší hodnotou pro ně je svoboda. První dvě věty textu pochází z nejznámějšího osobnostního testu světa, třetí z náhodného horoskopu. A určitě se v nich řada čtenářů těchto řádků začala poznávat. Osobnostní testy používají firmy a milují je lidé na seznamkách, bohužel jsou často pochybné.

Příběh nejznámějšího osobnostního testu Myers-Briggsové, který rozděluje lidi na 16 osobnostních typů, začal v období druhé světové války. Tehdy došly Katharine Briggsová a její dcera Isabel Briggsová Myersová k nápadu vytvořit osobnostní test, který by mohl pomoci rozřadit lidi například podle toho, jaké profese v armádě se hodí. Test se rozšířil do celého světa a dnes dosahuje vysoké popularity také třeba v Číně nebo Jižní Koreji.

Rozřazování lidí

Obě dámy při sestavování testu vycházely z díla Psychologické typy sepsané v roce 1921 známým švýcarským psychiatrem Carlem Gustavem Jungem. Rozřazovací kategorie jsou přitom čtyři. První dělí lidi na introverty (I) a extroverty (E), kdy introvertní lidé se obracejí do sebe a rádi mlčí a přemýšlí, extroverti mají naopak potřebu komunikovat se světem, mluvit a vyjadřovat své pocity. Dále dělí lidi na ty vnímající svět skrze smysly (S) a intuici (N).

Vnímání svět skrze smysly znamená podle Američanek zajímat se především o to, co je teď a tady, zatímco intuitivní lidé hledí do budoucnosti a přemýšlí, co bude nebo by mohlo být. Třetí třídění se zaměřuje na způsob rozhodování, kdy jedinci s převahou myšlení (T) se řídí především čísly a nezajímají je už tolik pocity druhých. Naopak citliví lidé (F) se rozhodují tak, aby se ostatní lidé cítili co nejlépe, a jsou spíše nakloněni kompromisům.

Nakonec poslední kategorie se týká životního stylu, kdy obě ženy dělí společnost na lidi usuzující (J) a vnímavé (P). První skupina si svůj život typicky plánuje, zatímco druhá řeší věci, jak přijdou. Tedy usuzující člověk má třeba jasně naplánovanou dovolenou, zatímco vnímavý typ je typickým nákupčím last minute letenek. Kombinace jednotlivých povahových rysů (písmenek) pak dává 16 možných psychologických typů.

Jedním z nich je například v úvodu zmíněný architekt, který má značku INTJ, což by měl být údajně povahový typ, který má třeba Elon Musk nebo měl filozof Friedrich Nietzsche. Ke každému osobnostnímu typu si pak lze přečíst dlouhé elaboráty, až už týkající se jejich přístupu k práci, nebo romantickým vztahům. Jenže jsou výsledky osobnostního testu Myers-Briggsové opravdu platné? Jsou pro testované lidi v něčem užitečné?

Rozřazování do kategorií probíhá na základě kladených otázek, kdy respondent volí na dané škále, k jaké odpovědi má blíže. Potíž je, že kategorie jsou binární, tedy test musí vždy člověka k nějakému typu přiřadit bez ohledu na to, jak moc má k dané kategorii blízko, tedy je jedno, jestli z 90 procent nebo jen z 51 procent. Sám Jung vychází ve své knize z vlastní zkušenosti nepodložené experimenty a na potíž s binaritou sám upozorňuje.

Jinak řečeno, Jung si dobře uvědomoval, že rozdělovat lidi do binárních kategorií nemusí být dobrý nápad, neboť každý člověk má od něčeho trochu. Málokdo je třeba čistý extrovert nebo introvert. A Jungovo upozornění potvrzují empirické výzkumy, podle nichž více než jedna třetina lidí obdrží různé čtyřpísmenné typy, pokud si test provede znovu po měsíci. Další studie ukázaly, že během pětiletého období odejde s jiným typem polovina lidí.

Výsledek záleží i na tom, v jaké náladě zrovna osoba vyplňující test je nebo zdali je k sobě dostatečně upřímná. Další výzkumy pak dochází k závěru, že výsledky testu nejsou schopné predikovat úspěch v práci, byť je firmy běžně využívají. Přes akademickou skepsi zůstává test oblíbený. Naposledy například mánie zasáhla Čínu a Jižní Koreu, kde existují i společnosti, které prodávají dovolené na základě osobnostních profilů.

Proč je tedy test vyvinutý v období druhé světové války pořád tak přitažlivý? Pro vysvětlení je potřeba se podívat pod prsty astrologům

nebo jasnovidcům. Jejich úspěch je postavený na takzvaném Forerovu efektu. Psycholog Bertram Forer v roce 1948 provedl osobnostní test na svých studentech a vždy jim oznámil, že na základě jeho výsledku jim vytvoří individuální osobnostní profil. Studenti měli následně ohodnotit, jak moc přesně se trefil.

Ve skutečnosti ale Forer všem studentům dal tentýž výstup, který byl poskládaný z různých vět vytrhaných z horoskopů. Na škále přesnosti od 0 do 5 pak studenti v průměru dávali výsledku hodnotu 4,2, tedy že posudek je nadmíru přesný. Další experimenty dopadly velmi podobně. Ukázalo se, že k sestavení dobrého výstupu je potřeba akcentovat pozitivní vlastnosti a přidat i pár negativních výroků, aby výsledek působil důvěryhodněji.

Dobrá zábava. A de facto nic víc

A jak už zmíněno, důležité je také buď explicitně ujistit, nebo vytvořit prostředí, kdy si člověk bude myslet, že výsledek je skutečně unikátně vytvořený pro něj. Psychologové jsou proto převážně názoru, že test Myers-Briggsové může být dobrou zábavou, ale to je tak asi všechno. Nicméně neznamená to, že by se sami výzkumníci o různé členění lidí podle osobnostních rysů nesnažili, jen to dělají na základě empirických dat.

Asi nejznámějším je takzvaný pětifaktorový model, který u lidí rozlišuje vlastnosti, jako je otevřenost ve smyslu hledání nových podnětů, svědomitost v podobě sebekontroly, přívětivost jako potřeba pomáhat druhým, neuroticismus vyjadřující způsob zpracovávání emocí a nakonec známá extroverze. Jde přitom o faktory, kterými se lidé od sebe podle dat skutečně výrazněji liší a podle studií lze dle nich i do jisté míry určovat schopnosti.

Nicméně psychologové varují, že daný model sice jistou předpovědní hodnotu má, ale ne nijak závratnou. V roce 2018 měla inteligence na datech 1,5 milionu lidí zjistila, že některé osobnostní typy jsou častější než jiné a často závislé na věku a pohlaví. Mladí muži měli třeba často společnou vysokou extroverzi, neuroticismus na střední úrovni a nízkou otevřenost, svědomitost a přívětivost. Nicméně interpretace je trochu složitější.

Jak upozorňuje Scientific American, je potřeba se na věc dívat jako na rozložení populace v zemi, kdy jednotlivé kapsy společných osobnostních typů jsou jako velká města, kde se shlukují lidé. Neznamená to ale, že v nich žije většina populace. Na rozdělávání lidí podle osobnostních testů by si proto měl každý dávat pozor, protože jak už psal samotný Jung, každý člověk je zpravidla výjimkou z pravidla a osobností s různě namíchanými rysy.

Nesedí to? Jedním z neduhů osobnostních testů je, že výsledek často závisí na momentální náladě testovaného. Ilustrační foto: Shutterstock

Irena Jirků
irena.jirku@economia.cz

Co mají společného Voskovec a Werich s Moulin Rouge? Nový cirkus

Nejnovější představení souboru Cirk La Putyka nabízí špičkovou akrobacii a moderní tanec, žonglování, loutky i krásnou angličtinu. Rosta Novák se s nejmladšími členy souboru noří do vln euforie.

Zatímco květen byl v Cirk La Putyka ve znamení čtyř směrů, kterými se ubíralo dosud jeho nejrozsáhlejší představení Cesty, takřka celý prosinec soubor prožívá v euforii. Doslova. Rest in Euphoria neboli Odpočívaj v euforii, tak se jmenuje představení, které mělo premiéru 7. prosince v Jatkách 78. A každý večer až do Silvestra teď tady soubor složený ze špičkových akrobatů a muzikantů kouzlí magický prostor, v němž se doporučuje nejen vypnout mobily a hodinky, ale také „deletovat“ všechny záměry, úkoly, výzvy i starosti. Stačí prostě jen být, vnímat barvy, pohyby, tváře, těla, zvuky, melodie a – nechat se tou vlnou nést.

„Tuto inscenaci jsem režíroval tak, jak bych to dělal už dříve, kdyby nebyl covid, kdyby nepřišla válka,“ řekl Rosta Novák na úvod premiérového představení. A zdůraznil, že zatímco na legendárních Cestách, jež se právě v důsledku pandemie

Rest in Euphoria Režisér Rosta Novák se inspiroval mimochodem v českém kabaretu z počátku 20. století. Foto: Lukáš Bíba

a útoku Ruska na Ukrajinu několikrát přetvářely a v nichž účinkovali mladší i starší členové souboru, na tomto představení se podílí už výhradně jen nová generace Cirk La Putyka. Například Helena Nováčková, Filip Zahradnický, Martin Kadrnožka, Mirek Kosík či Bára Halčáková společně s dalšími umělci z Velké Británie, Kanady, Dánska, Argentiny, Německa, Francie a Itálie. Ty principál vybíral při náročném konkurzu, až se sešli skuteční mistři akrobacie, a to pozemní i na laně, na tyči či kruhu, také špičkoví tanečníci, loutkáři a žongléři.

Zároveň režisér přizval kolegy ze zahraničí, kteří mají zkušenosti z Cirque du Soleil, a slovenskou zpěvačku Katarzii, která na scéně zpívá a je autorkou řady skladeb – třeba i nového aranžmá k písničce Evropa, kterou složil Jaroslav Ježek a zpívali kdysi Jiří Voskovec a Jan Werich. Mimochodem – právě v českém kabaretu z počátku 20. století se Rosta Novák inspiroval. Jak vysvětluje, hledal, co mají společného Voskovec a Werich s Moulin Rouge anebo se současným světovým kabaretem La Clique, až vznikla inscenace na pomezí kabaretu a burlesky.

Představení R.I.E. je složeno z řady scének, které ztvárňují téma euforie, přičemž novocirkusové „metody“ jsou hravé i magické, atmosféra lehce dekadentní, ale přitom se nevytrácí humor a nadhled. Soubor, který se již téměř patnáct let věnuje žánru nového cirkusu a stále přichází s něčím novým, sklídl při premiéře zase ovace vestoje. Ano, jsou to strhující představení, jež se teď každý večer v Jatkách 78 odehrávají. A není vlastně ani důležité, jestli jsme pochopili všechny záměry režiséra, jestli porozumíme všem obrazům a symbolům, jestli si dokážeme představit všechny podoby euforie. Nemusíme. Stačí plynout na jejich vlnách. Bez hodinek, bez mobilu.

Cirk La Putyka: R.I.E. – Odpočívaj v euforii
NOVÝ CIRKUS, 8.–31. prosince 2023, Praha, Jatka 78

Sejdeme se u Šmejkalovic ohrady. Rychlé šípy slaví a myslí se i na Ukrajinu

První díl legendárního komiksu Jaroslava Foglara vyšel právě před 85 lety. Narozneniny se budou na pražské Kampě připomínat celý víkend.

Tak jsou zase tady. Mirek Dušín, Jarka Metelka, Jindra Hojer, Červenáček, Rychlonožka a samozřejmě Bublina se potkají na stejném místě. Kde jinde, že? Vždyt – slovy samotného Jaroslava Foglara – „mnohé by nebylo, mnohé by se nestalo, kdyby Mirek tehdy nešel právě kolem Šmejkalovy ohrady nebo kdyby Jindra svým trýznitelům uprchl nebo kdyby Černí jezdcí nechali Jarku na pokoji, nikdy by se klub Rychlých šípů neustavil!“

Když tohle napíše autor v úvodu ke své knize, nezbyvá než se smířit s tím, že tak jako nikdy neidentifikujeme, kdo ve skutečnosti byli hlavní protagonisté, nikdy už neurčíme přesnou polohu dotyčné ohrady. To nám ale nebrání se u ní zase sejít. V sobotu 16. prosince ji totiž dobrovolníci nainstalují na pražské Kampě, v prostoru před Skautským institutem v Rybárně, aby připomněli 85. výročí Rychlých šípů. První díl tohoto legendárního komiksu vyšel 17. prosince 1938 v časopise Mladý hlasatel.

„Zveme všechny fanoušky Rychlých šípů, aby přišli na hochy zavzpomínat ke Šmejkalovic ohradě. Rádi bychom ve-

Repro: Skautská nadace J. Foglara

řejnosti nabídli místo, kam mohou lidé napsat své vzkazy,“ zve na narozeninové oslavy – a také rodinnou hru Stínadelská tajemství, k níž bude připravena speciální mapa – Roman Šantora ze Skautské nadace Jaroslava Foglara. Ta po letech sporů přece jen získala práva na Foglarovu pozůstalost a systematicky pečuje o jeho dílo a odkaz. Společně s nakladatelstvím Albatros Media vydala mimo jiné i reprint prvního souborného vydání Rychlých šípů. Původně vyšlo s ilustracemi Jana Fischera v nakladatelství Melantrich koncem roku 1940 a včetně následných dotisků dosáhlo nákladu 180 tisíc kusů. Současný reprint se toto původní vydání snaží co nejvíce napodobit, včetně použitého papíru. Nadace zároveň vyhláší i zvláštní narozeninovou sbírku: výtěžek má sloužit na vydání knihy Záhada hlavolamu v ukrajinštině.

85. narozeniny Rychlých šípů
OSLAVA + HRA, Šmejkalovic ohrada na pražské Kampě, přilehlé uličky i zákoutí na Starém Městě, 16. a 17. prosince

Vánoční knižní tipy

Justine Picardiová: COCO CHANEL. Legenda a skutečnost

Prostor, 2023

V loňském roce vydalo nakladatelství Prostor knihu Miss Dior – Múza a bojovnice, v níž britská spisovatelka Justine Picardiová rozkrývá zapomenutý příběh mladší sestry Christiana Diora. Teď se autorka do světa módy vrací s Coco Chanel a musí zase vyřešit nejednu záhadu. Světově známá návrhářka totiž svůj životopis ráda přepisovala a činila to tak systematicky, že dobat se reálných informací není dnes vůbec snadné. „Justine Picardiová hledala roky v archívech, zkoumala místa, kde Coco působila, a teď nám předkládá skutečnost zbavenou mýtů,“ říká Aleš Lederer, majitel nakladatelství Prostor.

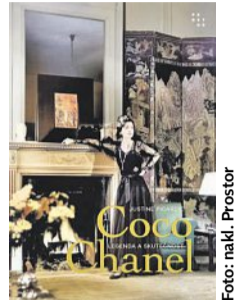

Foto: nakl. Prostor

Walter Isaacson: Elon Musk

Práh, 2023

Někdejší šéfredaktor časopisu Time a ředitel televize CNN Walter Isaacson už sepsal řadu životopisných knih – Leonarda da Vinciho, Alberta Einsteina, Benjaminu Franklina, Henryho Kissingera nebo Steva Jobse. Zvláště poslední jmenovaná kniha se stala světovým bestsellerem a podobné znaky, zdá se, vykazuje také nejnovější autorův počín. „Strávil s Elonem Muskem v podstatě dva roky života. Ať si o Muskovi myslíme cokoliv, je jednou z nejvýraznějších a nejlivnějších osobností na Zemi,“ říká Martin Vopěnka, majitel nakladatelství Práh.

Foto: nakl. Práh

Richard Biegel: Město v bouři

Karolinum, 2023

Urbanismus a architektura historického centra Prahy 1830–1970. Podtitul knihy vymezuje proces, během něhož se souměstí na Vltavě měnilo ve velkoměsto. Autor se tedy věnuje projektům, které Praze daly nábreží a promenády, zachycuje radikální asanaci starých čtvrtí, modernizaci města mezi dvěma světovými válkami i megalomanií okupantů a komunistických vlád, až dojde do roku 1971, kdy byla vyhlášena Pražská památková rezervace. „Atraktivně podaný příběh zrodu urbanismu, který zaujal i čtenáře, kteří se běžně o architekturu nezajímají,“ shrnuje Martin Janeček, zástupce ředitele nakladatelství.

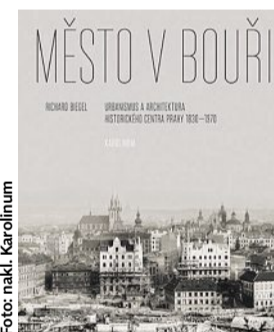

Foto: nakl. Karolinum

Knihex 13½

KNIŽNÍ JARMARK, 16. a 17. prosince, Praha

Přes 60 menších nakladatelství představí svou produkci na zimním Knihexu, který se tento víkend koná v Technologickém centru UMPRUM v Praze. Přátelský jarmark, na němž se už tradičně setkávají čtenáři s nakladateli a ti osobně prezentují své knížky, je místem, kde lze nejen pořídit kvalitní vánoční dárky, ale i strávit celý den. Doprovodný program nabízí umělecké dílny, autorská čtení, pro děti také zahrají Buchty a loutky. A do antikvárního stánku mohou lidé přinést své knihy a jiné si zase koupit.

Ilustrační foto: Knihex

Další tipy od redakce HN najdete na [HN.cz/knihy](https://www.hn.cz/knihy)

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Pískej konec. Česká pravice je prázdná a nekompetentní. A to říkám jako její volič

Pravicovní politici v Česku rozhazují podobně jako levice, jen posílají peníze na jiné adresy – svým zájmovým skupinám. Česká pravice se nestará o trh, ale o nadbílání vlastním voličům. Výsledkem je, že Česko zaostává. Jak by se měli čeští pravičáci změnit, aby skutečně hájili pravicové hodnoty?

Tohle není zaujatá kritika od levičáka. Zatím nikdy jsem ve volbách nevolil stranu, která by byla nalevo od středu. Když tedy kritizuji pravici, kritizuji něco, k čemu mám blízko. Jako když fandá svého fotbalového klubu prostě uzná – dneska jsme hráli blbě. Česká pravice hraje blbě. Dlouhodobě.

Je vlastně velmi těžké říct, co je cílem pravice v naší zemi. Tedy když pomínu snahu zůstat u moci, což je v politice zcela legitimní ambice. Ale co s touto mocí dělat, čeho jejím prostřednictvím dosáhnout? Nechci, aby měl každý politik nějakou dalekosáhlou vizi. Přílišné snilkovství je nebezpečné – kdo má vize, měl by jít k doktorovi, jak říkával někdejší německý kancléř, sociální demokrat Helmut Schmidt. Česká pravice ale nejenže nemá vize, ona je tak myšlenkově pustá, že jí často chybí i to základní, co bychom od pravice očekávali.

Čeští pravičáci ve skutečnosti excelují hlavně v umění nadbíhat spřízněným zájmovým skupinám. Ze státního rozhazují podobně jako levice, jen tyto peníze posílají jiným adresátům. Ruší EET, protože vědí, že živnostníci jsou jejich voliči. Kupují si střední třídu dotacemi, jako je odpočet úroků z hypotéky nebo státní podpora stavebního spoření. Jde o transfer peněz daňových poplatníků k lidem, kteří takovou podporu nepotřebují. Není to pravicové, pravicové je podporovat ze státního jen ty vrstvy, které si nemohou pomoci samy. ODS, spolu s hnutím ANO a SPD, zrušila superhrubou mzdu, čímž fakticky pomohla střední a vyšší třídě. Zase – poslala peníze do kapes svým voličům bez ohledu na obří díru, kterou tím ve státním rozpočtu udělala.

Idol Thatcherová

Skutečně pravicové by bylo něco jiného. Pokud snížím daně, musím říct, jaké výdaje škrtnu nebo jaké jiné daně zvýším, abych rozpočtový deficit katastrofálně neprohloubil. Nebo ještě jinak – vždyť pro pravičáky v této zemi je idolem někdejší britská premiérka Margaret Thatcherová. Ale „podstatou thatcherismu byla ekonomická reforma, která státu přinesla daňové příjmy, což politikům umožnilo snížit daně. Nikoliv v opačném pořadí,“ konstatuje analytický server EuroIntelligence. Thatcherové vlády například snížily byrokracii a usnadnily podnikání nebo reformovaly školství. Čeští pravičáci se Thatcherovou často zaklínají, ale ve skutečnosti ji neznají. Věří báchorkám o tom, že když sníží daně, příjmy státního rozpočtu se tím automaticky zvýší, protože daňové škrty stimulují ekonomický růst. To je přitom „voodoo ekonomie“, jak to nazval někdejší americký prezident George Bush starší. Tedy pravičák.

České pravici prostě jdou floskule, nikoliv činy. „V naší ekonomice něco evidentně nefunguje, trápí ji strukturální problémy. Data názorně demonstrují, že dosavadní vládnoucí strany svůj úkol nezvládnou a že česká ekonomika zůstává levnou montovnou, která si neváží vzdělání, vědy ani inovací,“ shrnul to Jan Adamec z Masarykovy univerzity.

Že jsme montovnou, konstatovala minulý měsíc i Česká národní banka. Jak upozornila, v českém vývozu převažují meziproducty, například kovové výrobky nebo součásti strojů. „Naopak podíl zboží určeného pro finální spotřebu (15 procent) je jeden z nejnižších v Evropské unii,“ napsala ČNB. Co dělá pravice ve vládě pro to, aby se to změnilo? Rozhodně se nechová tak, že by vzdělání, věda a inovace byly jejími prioritami.

Na reformy česká pravice rezignovala, k lepšímu schodku státního rozpočtu, na jehož vzniku má nemalý podíl, ji přinutila jeho neúnosná výše. Ovšem standardní odpovědí českého pravicového politika na otázku, jak na to, je kritika státních úředníků. Jsou zbyteční, vyhazujeme je. Jasně, určitě bychom našli spoustu úředníků, bez nichž by se stát obešel. Ale všimněte si, že našim pravicovým politikům jde mnohem lépe rétorika než praxe. To bylo

České pravici jde opakování ideologických frází, trpí výrazným nedostatkem kompetence. Výmluvně je, že se u příznivců pravice těší velké podpoře Miroslav Kalousek (TOP 09). Tedy muž, který jako ministr financí svým nekompetentním jednáním přivedl tuto zemi do zbytečné dvojité recese. Kdyby měli jeho nástupci na pravici kompetenci, Kalousek by byl v politickém zapomnění.

Laciné nálepky, chybějící myšlenky

České pravici chybí někdo, kdo by jí dodal myšlenkovou výbavu. V tom je na tom hůř než levice. Ta sice politicky přestala existovat, její voliče vysála prázdná nádoba jménem hnutí ANO. Ale třeba sociolog Daniel Prokop nabízí velmi koherentní středolevicové vidění světa, které reflektuje světové trendy. Takovou výraznou postavu na pravici vidět není. Je pro ni smutným vysvědčením, že snad nej-

mermans určitě udělal dost chyb. Ale jak jinak bychom tedy měli proti změnám klimatu bojovat, o tom Skopeček reálnou představu nemá.

Prakticky vše, co jsme zatím zmínili, samozřejmě není jen českou specialitou. Jestli je někdo mistrem světa ve starání se nikoliv o co nejlepší fungování trhu, ale o zájmy spřízněných skupin, je to pravice v Itálii. Když jdete v Itálii na placenou pláž (a těch je tam velká spousta), můžete si být skoro jisti, že její provozovatel za nájem státu odvádí jen naprosto drobné, ale zisky má pohádkové. A že se nájemcem nestal na základě transparentní veřejné soutěže. Jsou to ale právě pravicové strany, kdo, navzdory rozsudkům soudů, tento systém stále hájí – protože z těchto a podobných drobných podnikatelů se rekrutují jejich voliči. Stejně tak to je pravice, která pravidelně vyhláší amnestie za nezaplacené daně. Dává tak třeba živnostníkům signál – klidně státní daně okrádejte

Co si vlastně myslíme? Česká pravice nepochopila ani své největší vzory jako třeba někdejší britskou premiérku Margaret Thatcherovou. Jde jí jen opakování ideologických frází.
Foto: Facebook ODS – Občanská demokratická strana

předvolebních slibů o redukcii státní správy! To bylo předvolebních slibů o škrtnutí státních dotací! Dohromady se tím měly ušetřit stovky miliard korun. V praxi takto současná vláda ušetřila jen drobné.

Pravicové by totiž bylo udělat nejprve analýzu toho, jaké agendy stát nutně musí dělat a bez jakých by se obešel. A podle toho státní zaměstnance někde klidně nabrat, někde naopak propustit. Taková analýza by ukázala, že propouštět můžeme třeba tam, kde by to ale česká pravice připustila jen stěží – policistů máme v přepočtu na obyvatele skoro nejvíc v EU, jak nedávno upozornila Národní ekonomická rada vlády (NERV).

lépe zformuloval středopracovní program komentátor David Klimeš ve své knize Česko versus budoucnost. To, co by měly dělat různé instituty financované politickými stranami ze státních příspěvků a lidé z okolí výrazných politiků, musel sepsat novinář solitér. Kdyby tedy aspoň pravicovní politici jeho doporučení převzali. Ale nezmohli se ani na to.

Česká pravice nemá témata, a tak se vyžívá v kulturních válkách a laciných nálepkách. Kdyby tu nebyl Green Deal a Frans Timmermans, pomalu by neměla o čem mluvit. Třeba místopředseda Poslanecké sněmovny Jan Skopeček (ODS) Timmermanse veřejně nazval „zaslepeným ideologickým fanatikem“. Tim-

dál, my vám to, až zase budeme u moci, odpustíme. Britská Konzervativní strana, idol české ODS, zase loni vedla stát tak „kompetentně“, že finanční trhy záutočily na britskou měnu i státní dluhopisy, jako by Británie byla Řeckem z doby dluhové krize eurozóny.

Fanoušek se však stará hlavně o svůj vlastní klub, mně tedy víc leží na srdci česká pravice. Vzhledem k jejímu tristnímu stavu se nedívám spekulacím o vzniku nové strany, která by jen tupě neopakovala ideologické fráze, byla proevropská a reflektovala dění ve světě a byla protržní, nikoliv vehiklem pro přeposílání státních peněz spřízněným vrstvám obyvatelstva. Prostě skutečně pravicová.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

SPECIÁLNÍ PŘÍLOHA
K PODNIKATELSKÝM SOUTĚŽÍM

FIRMY A ŽIVNOSTNÍCI

Finále podnikatelských soutěží

Každý rok soutěže Firma roku a Živnostník roku vynikají velmi košatým zastoupením oborů podnikání. A to v obou kategoriích. Posuďte sami: mezi živnostníky letos uspěl bezlepkový pekař Ladislav Michalík a mezi firmami zvítězila společnost Crytur, jež se zabývá výrobou a opracováním syntetických krystalů.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

HN0629I

Firma roku

Krystaly z Turnova pomáhají při operaci očí i výzkumu v CERN. Firma roku Crytur je jejich největším evropským výrobcem

Zuzana Keményová

zuzana.kemenyova@economia.cz

Z rozžhavené pece sálá teplo tak silné, že se téměř nedá dívat průhledem dovnitř. Není divu, je v ní kolem dvou tisíc stupňů Celsia, což je ještě o 500 stupňů víc, než mají v peci skláři. Tohle je pěstovací pec, v jejím středu je zárodek krystalu, na který se postupně nabaluje tavěnina. Po čtrnácti dnech zde postupně vyroste krystal granátu vážící i deset kilogramů s výrobní cenou ve vysokých statisících korun.

Lidé, kteří to celé obsluhují, nejsou skláři, ale pěstovači krystalů. „Když jsme poprvé dali inzerát, že hledáme pěstovače, ozvali se nám místo chemiků a fyziků zemědělci,“ pousmívá se Jindřich Houžvička, ředitel a majitel společnosti Crytur.

Tahle firma z Turnova drží hned několik prvenství – je největším evropským výrobcem laserové krystalové optiky, na celém světě existuje jen pár jejích konkurentů. Je také největším světovým výrobcem detektorů pro elektronovou mikroskopii. Crytur vyrábí největší laserové monokrystaly pro silné lasery a nejdelší safírové trubice na světě pro měření teploty. Nyní si připisuje také prvenství v soutěži PwC Firma roku 2023.

Umělý granát musí být bez vad

Název Crytur je zkratkou slov krystaly Turnov a jde o firmu s dlouhou historií sahající až do roku 1943. Její byznys navazuje na původní šperkařskou tradici s přírodním českým granátem. Krystaly, jež se zde pěstují nyní, ale nejsou přírodní, nýbrž syntetické, tedy zcela bez vad. A místo na fetišku jsou v celé řadě precizních přístrojů.

V zásadě se tu v pecích pěstují dva typy krystalů. Yttrito-hlinitý granát je nejdůležitějším krystalem pro pevnolátkové lasery. „Když půjdete například na laserovou operaci očí nebo odstranění tetování, velmi pravděpodobně bude jádro toho medicínského laseru vytvořeno zdrojem světla, tedy krystalem od nás,“ podotýká Houžvička.

Druhým typem jsou krystaly wolframanu olovnatého, který se používá například pro jaderný výzkum a experimenty. Najdeme je například ve světelném pracovišti s urychlovačem částic CERN, nové krystaly jdou ale primárně do nově budovaných výzkumných infrastruktur v USA nebo v Evropě.

Krystaly z Turnova jsou také důležitou součástí pro elektronové mikroskopy, pro rentgenové kamery s vysokým rozlišením nebo pro velmi specializovanou měřicí techniku, například zmíněné safírové tyče pro měření teploty.

Tržby stabilně rostou už 25 let

Firma Crytur je celkově zajímavá i z byznysového hlediska: její obor je totiž anticyklický, tedy odolný vůči nejruznějším výkyvům. Se společností neotrásla covidová pandemie, a dokonce ani energetická krize posledního roku a půl. Jeho tržby stabilně rostou šestnáctiprocentním tempem rok co rok, křivka se vine posledních 25 let směrem vzhůru bez jediného velkého zubu. V roce 2022 Crytur dosáhl čistého obrátu přes 700 milionů korun. „Spočítali jsme, že z každé koruny tržeb odvádíme státu na daních a od-

Krystal a světlo Jindřich Houžvička firmu Crytur převzal od otce v roce 2004. Od té doby se podnik neustále rozšiřuje, nyní připravuje výstavbu nové výrobní haly se superčistými prostory ve svém areálu. Foto: HN – Honza Mudra

vodech 16 haléřů, posledních deset let stále stejně. Mezitím ale naše tržby vzrostly skoro sedmkrát. I díky tomu jsme nyní od státu získali pobídku ve výši 240 milionů pro stavbu nové výrobní haly, přestože se teď dotace firmám v konsolidačním balíčku značně seškrtyly,“ podotýká Houžvička.

Naráží tím na fakt, že díky investici do znásobení výroby se za dva roky státu dotace vrátí a pak už mu bude firma jen vydělávat. Příští rok by tak měla společnost dokončit novou výrobní halu ve svém areálu, v níž budou superčisté prostory s výrobou detektorů a elektronové optiky. Ty najdou využití mimo jiné při produkci a kontrole těch nejvýkonnějších mikročipů.

Z brownfieldu je high-tech areál

Koneckonců s budováním nových výrobních prostor má Crytur nedávno zkušenosti. V roce 2019 koupil v Turnově areál sklářské výroby, který byl mnoho let nepoužívaný. Poslední čtyři roky firma tento brownfield přestavuje a rekonstruuje, už tu má v provozu desítky svých pěstovacích pecí a například velkou, ultrapřesnou CNC výrobu.

„Naší výhodou je, že máme vše pod jednou střechou. Nejde jen o krystaly, ale především o všechno ostatní, čím krystaly obalíme a vytvoříme tak přidanou hodnotu,“ říká Houžvička a myslí tím veškeré technické komponenty, jež dohromady tvoří napří-

klad detektor pro mikroskop a další zařízení.

Přesto ale, i v Cryturu se potýkají s obtížemi. Tou hlavní je otázka, jak sehnat kvalifikované lidi. Celkem pro ně pracuje téměř 400 zaměstnanců, většina z nich úzce specializovaná. Ale vychovat třeba zdatného pěstovače krystalů trvá i rok. „Chtěli bychom přijmout absolventy matfyzu a VŠCHT, ovšem je to těžký souboj s ostatními firmami, především těmi, které jsou blíže Praze,“ posteskuje si.

Dát o sobě vědět a ukázat mladým fyzikům a chemikům, že Crytur existuje a chce je, byl také jeden z důvodů, proč se přihlásili do soutěže Firma roku.

Rozhovor

Těší nás podílet se na úspěchu firem s lokálním příběhem

David Pavlát

Společnost PwC Česká republika se v letošním roce stala titulárním partnerem soutěže Firma roku. Nejen o tom, co ji k tomu vedlo a jak může pomoci malým a středním podnikům, mluvil v rozhovoru Jiří Moser, řídicí partner PwC Česká republika.

Letos jste se stali titulárním partnerem soutěže Firma roku. Co bylo hlavním důvodem?

S touto soutěží spolupracujeme již několik let, a když jsme viděli, jak úspěšné a dynamicky se rozvíjející firmy se jí účastní, rozhodli jsme se stát jejím titulárním partnerem. Již dávno totiž neplatí, že PwC pomáhá pouze velkým korporacím,

naopak nás velmi těší podílet se na úspěchu firem s lokálním příběhem.

Portfolio vašich služeb je široké. Co byste směrem k malým a středním firmám vyzdvihl?

Tito klienti nás nejčastěji žádají o pomoc ohledně prodeje či nákupu firmy, nalezení investora či v otázce nástupnictví. Kromě toho můžu zmínit také daňové poradenství, řešení finanční funkce včetně vedení účetnictví a stále naléhavější a aktuálnější agendy automatizace dokumentů nebo kybernetické bezpečnosti. Navíc jsou tu stále nová a nová oblastí regulatorních požadavků, se kterými firmy potřebují poradit. Velké nároky přicházejí z oblasti ESG, kde začalo platit uhlíkové clo a i pro menší firmy se blíží

Jiří Moser, řídicí partner v PwC Česká republika. Foto: archiv

povinnost nefinančního reportingu. Aktuální je potom například nastavení whistleblowingu.

Jaká jsou podstatná kritéria, na něž by firma třeba ve svých začátcích měla myslet, hodlá-li být úspěšná?

V mnoha prezentacích účastníků zaznělo, že klíčové kritérium úspěchu je dlouhodobá orientace na zákazníka. Ta ale musí být v rovnováze s vytvářením pozitivního a motivujícího prostředí pro zaměstnance společnosti. Předpokladem samozřejmě zůstává zajímavý produkt či služba, které mají potenciál zaujmout na daném trhu.

Co vám z průběhu celého ročníku nejvíce utkvělo v paměti?

Znovu mě velmi pozitivně překvapilo odhodlání a hrdost vlastníků no-

minovaných firem na své podnikání. Bylo pro nás mimořádné sledovat mnohdy složité osudy podnikatelů, kteří dokázali dojít až do krajského finále soutěže. A v neposlední řadě mě zaujalo, jakou pozornost věnovala většina podniků udržitelnosti a péči o komunitu.

Co byste podnikatelům popřál do nadcházejícího roku 2024?

Myslím, že všechny firmy, které do soutěže vstoupily, se mohou považovat už nyní za vítěze. V minulých letech se dokázaly obdivuhodně vyrovnat s mnoha nepříznivými okolnostmi, od pandemie přes inflaci až po nedostatek pracovních sil. A právě sílu překonávat náročné momenty a umění radovat se z úspěchu bych všem z nich popřál do příštího roku.

Živnostník roku

Zdražovat nemusím, říká bezlepkový pekař. Slunce mi cenu za energii nezvyšuje. Do pečení chce zapojit i umělou inteligenci

Anežka Hesová

anezka.hesova@economia.cz

Vitrína pekařství Michalík v ostravské Nádražní ulici nabízí větrníky, pařížskou roládu, brownies, malinový dort a několik dalších klasických zákusků. Žádný z nich neobsahuje lepek. „Na cukrářském veletrhu v Rimini jsme se sice naučili vyrábět i méně tradiční bezlepkové dezerty, ale ukázalo se, že naši zákazníci stejně chtějí věnečky a laskonky,“ říká šéf a zakladatel bezlepkové pekárny Ladislav Michalík. Nejen za své zákusky, ale především za schopnost prosadit se v neobvyklém oboru a uvést do praxe principy udržitelného podnikání letos získal první cenu v celostátním kole soutěže Moneta Živnostník roku.

„Začátky byly strašné,“ vzpomíná vítězný podnikatel na dobu před 22 lety, kdy si v centru Ostravy otevřel svou prodejnu. Kromě toho, že nebyl vyučeným pekařem a neměl v oboru zkušenosti, se potýkal s obavami, zda v odvětví bezlepkových potravin může jako podnikatel uspět. „Byla to taková pionýrská doba, kdy ještě nebyla zdravá výživa běžně dostupná, proto mé okolí namítalo, že se jedná o slepou uličku, ale já vytrval,“ říká Michalík.

Dnes má jeho podnik jedenáctimilionový obrát, dvě pekárny a prodejnu plnou věrných zákazníků. „V našem oboru není konkurence,“ tvrdí pekař. Výrobu bezlepkového pečiva prý většina firem vzdala kvůli složitým postupům, drahým energiím a nedostatku lidí. „Proto dělám tu šílenou věc, že pořád držím stejné ceny. Nemám úvěry, nic nesplácím,

nemám důvod zdražovat,“ dodává s úsměvem.

Lidé chtějí ten ošklivý bochník

Důkaz leží v regálech jeho prodejny: balíček piškotů za 35 korun, dukátové buchtičky za 58 korun, těstoviny za 49 korun. Trvanlivé výrobky jsou zabalené v obalech, které se evidentně nesnaží o žádný mimořádný design. „Lidé ocení dobrý poměr cena-výkon,“ hodnotí zákaznické preference Michalík. A ukazuje na nevhledné pecny chleba vyskládané u pultu. „Tehle chleba už pečů přes 20 let. Nevypadá hezky. Několikrát jsem ho chtěl zrušit, ale nešlo to, zákazníci ho prostě požadovali.“

U baleného zboží Michalík hodně přemýšlí nad dopadem na životní prostředí. Vypočítal si, že snížením gramáže u obalů se mu za rok podaří ušetřit až dvě tuny fólie. Ze stejného důvodu přešel na používání recyklovaných materiálů a přestal tisknout barevné etikety.

Když v minulém roce stouply ceny energií, vyřešil to pekař tím, že si pořídil solární elektrárnu. „Na pekárně v Mariánských Horách máme dvacetikilowattovou fotovoltaiku. Ta nám pokryje 65 procent spotřeby energií,“ prozrazuje. Další výhodou je, že pekárna i prodejna se nachází na stejném, dobře dostupném místě. Co se upeče, hned se čerstvé nabízí zákazníkům, což ušetří logistické náklady. Jediné přeřazení zboží je z druhé pekárny, která je od prodejny vzdálená tři kilometry.

Pekař zkoušel spolupracovat na distribuci bezlepkového pečiva

s velkými řetězci, z toho ale raději vycouval. „Došel jsem k tomu, že mi stačí koncový zákazník. Teď prodávám pečivo jen ve své prodejně a na e-shopu,“ říká Michalík a považuje to za nejlepší podnikatelské rozhodnutí, které kdy učinil. Kontakt se zákazníky je pro něj klíčový a přímý prodej mu přináší i další úspory: „Díky tomu, že mezi výrobou a prodejem nemáme dalšího obchodníka, můžeme si dovolit držet nízké ceny,“ vysvětluje.

Svítil slunce, pečeme!

Práce v Michalíkově pekárně už se částečně řídí počasím. Když svítí slunce, musí jet pece naplno, a tak

se předpekají trvanlivé výrobky, jako jsou sušenky a balené pečivo. Zameštnanci se naučili být flexibilnější a energetické úspory byly okamžitě znát. „Zaobírám se i myšlenkou, že bych do toho plánování zapojil umělou inteligenci a pekl například v závislosti na předpovědi počasí,“ uvažuje Michalík.

Mrzí ho, že zatím nemůže přebytky solární energie posílat z Mariánských Hor do své druhé pekárny, kde na městském domě fotovoltaiku nemá. Počítá ale s tím, že se změnou energetického zákona to v budoucnu bude možné a provoz jeho pekařství se stane ještě úspornějším a ekologičtějším.

Ladislav Michalík

- V roce 1999 začal v malém stánku prodávat zdravou výživu.
- Od roku 2001 provozuje v centru Ostravy bezlepkový obchod s vlastním pečivem.
- Dnes má dvě pekárny, prodejnu a e-shop. Kromě čerstvých výrobků prodává i trvanlivé potraviny a směsi na přípravu bezlepkového pečiva. Za rok utrží 11 milionů korun.
- V soutěži Moneta Živnostník roku 2023 se stal vítězem celorepublikového kola.

Obor, ve kterém není konkurence Bezlepkovému pečení se podle Ladislava Michalíka věnuje v Česku minimum podnikatelů. Brání jim v tom drahé energie, nedostatek pracovní síly a chybějící postupy. Foto: HN – Jiří Zerzou

Rozhovor

Živnostníci i firmy dokážou strategii přizpůsobit měnící se situaci

David Pavlát

Titulárním partnerem soutěže Živnostník roku je už řadu let Moneta Money Bank. Otázky jsme proto položili Marku Dvořákovi, řediteli sekce pro živnostníky a drobné podnikatele Moneta Money Bank, který je také každoročně jedním z porotců ve finálové porotě.

Byl podle vás letošní ročník podnikatelských soutěží něčím specifický?

Reflektoval dynamiku současného podnikatelského prostředí. Finalisté se vyznačují nejen nadšením pro obor podnikání a finančním úspěchem, ale také schopností adaptovat se na nové výzvy, což bylo důležité zvláště v době pandemie. Vítězní živnostníci i firmy ukázali, že jsou schopni inovovat

a přizpůsobit své strategie měnícím se podmínkám na trhu.

Jak byste charakterizoval úspěšného živnostníka?

Úspěšný živnostník je často odolný vůči změnám, je flexibilní a schopný inovovat. Kromě toho umí efektivně řídit svůj čas a udržovat dlouhodobé vztahy, jak se zákazníci, tak i se svými spolupracovníky.

Na co by se měly firmy a živnostníci připravit v příštím roce?

Česko se oproti jiným státům z pandemie covidu vzpamatovává velmi pomalu a příští rok se kvůli aktuálním událostem ponese ve znamení mírné nejistoty. Firmy a živnostníci by se proto měli připravit na možné ekonomické výzvy.

Mark Dvořák, ředitel sekce pro živnostníky v Moneta Money Bank.

Foto: archiv

Co by mohlo pomoci rozvoji malého a středního podnikání?

Rozvoj může být podporován několika klíčovými faktory. Zlepšení dostupnosti finančních prostředků a úvěrů pro start-upy a malé firmy, podpora inovačních technologií a digitální transformace a poskytování odborného poradenství v oblasti řízení podnikání jsou klíčové aspekty.

Důležitá je také snaha o vytvoření příznivého legislativního a daňového prostředí pro podnikání.

Jaký přínos mají soutěže Firma roku a Živnostník roku?

Poskytují především platformu pro ocenění a veřejné uznání za vynikající podnikatelské úspěchy. Účast v nich může poskytnout firmám a živnostníkům větší viditelnost

na trhu a pomoci jim budovat silnější vztahy se zákazníky a obchodními partnery.

Dále je možné získat cenné zpětné vazby od odborníků a zkušených podnikatelů, což může přispět k dalšímu rozvoji jejich podnikání.

Má Moneta letos nějaké novinky, kterými můžete firmám a živnostníkům pomoci?

Banka představila v letošním roce několik inovací zaměřených na podporu podnikání. Díky stále přibývajícím možnostem v oblasti digitálních služeb mohou živnostníci a podniky efektivně spravovat svoje finance a získat přístup k potřebným informacím kdykoli a kdekoli. To napomáhá rychlejšímu rozhodování a zvyšuje konkurenceschopnost.

► Inovátor roku

Trendy nás vždy zajímají nejvíce

David Pavlát

Inovace hýbou světem, a tak není divu, že se novou doprovodnou kategorií podnikatelských soutěží letos stal Inovátor roku. O tom, proč jsou technologické novinky důležité a čím ho zaujal první vítěz tohoto ocenění, mluví Daniel Jiříčka, předseda představenstva a generální ředitel ÚJV Řež, který je partnerem této kategorie.

ÚJV Řež je tradičním partnerem krajských kol soutěží Firma a Živnostník roku. Proč je pro vás důležité sledovat inovace v regionech u malých a středních firem?

Schopnost zavádět nové nápady do průmyslové praxe je jedna z našich konkurenčních výhod, letos jsme se tím například probojovali i do finále Ceny za Průmysl 4.0 s projektem digitalizace při výrobě radiofarmak. Sledovat trendy a nové směry je pro nás velmi důležité – na domácím i mezinárodním trhu.

A za dobu, kdy jsme partnery krajských kol soutěží, jsme si ověřili, že regionální firmy své evropské konkurenty nejen sledují, ale často je v odvětvě zavádějí inovace i předčí. Je to pro nás inspirující a může nám to přinést i zajímavé partnerství.

V letošním roce byl poprvé vyhlášen Inovátor roku. Proč?

Je to asi logické vyústění naší dlouholeté účasti v porotách – trendy nás na krajských kolech vždy zajímají nejvíce. Vyzdvihnout odvážné nebo zajímavé inovátory v rámci speciální ceny se tedy v našem případě nabízí. Inovace jsou ostatně i součástí motta Skupiny ÚJV: lidé, inovace, technologie.

Co si pod pojmem inovace v malém a středním podnikání představíte?

Z pohledu naší specializace nás zajímají více technické inovace, které posouvají vpřed produkty nebo pod-

Daniel Jiříčka, předseda představenstva a generální ředitel ÚJV Řež.

Foto: archiv

porují efektivitu procesů. Ale určitě je třeba oceňovat i nové přínosy pro ekologii, udržitelnost nebo zlepšení celospolečenského klimatu.

A nejde jen o nápady. Musíme se dívat i na to, jestli se nové myšlenky dají realizovat za smysluplné náklady a jestli má inovátor vizi, jak své podnikání na tomto základě dál rozvíjet.

Čím vás zaujal letošní první vítěz kategorie Inovátor roku?

Virtuální realita, na které je založeno podnikání Virtual Lab, není sice úplnou technologickou novinkou, ale nás velmi oslovilo, že se firma rozhodla vstoupit na trh mimo lukrativní herní průmysl. Zaměření na zdravotnictví a školství je pro aplikaci virtuální reality zajímavý směr a využití technologie pro domovy seniorů v sobě nese i důležitý prvek společenské odpovědnosti. Líbí se nám také, že v back-office týmu Virtual Lab našli uplatnění lidé s handicapem.

Prezentovaná řešení jsou zaměřena na uživatelský komfort a – mnohdy specifické – potřeby jejich zákazníků. To, že firma od začátku reinvestuje své provozní zisky zpět do rozvoje, dobře ilustruje, že Virtual Lab to myslí se svým podnikáním vážně a že portfolio jejich nabídek se bude dále rozrůstat.

► Inovátor roku

Inovátorem roku je letos firma Virtual Lab, vytváří aplikace ve virtuální realitě

Českobudějovická společnost Virtual Lab vyvíjí aplikace v rozšířené a virtuální realitě, které firmám pomáhají zvyšovat zisky, snižovat náklady nebo ulehčovat procesy.

Buduje dvě vlastní značky s globálním potenciálem. První je automatická tréninková platforma pro zdravotní sestry ve virtuální realitě, která simuluje postupy na jednotce intenzivní péče bez reálného pacienta. Nyní je testována ve dvanácti státech světa na čtyřech kontinentech.

Druhým řešením je ucelený systém pro vzdělávání žáků druhých stupňů základních škol a středních

škol ve virtuální realitě. Toto řešení dnes využívá více než šedesát škol v České republice.

Dále dodává virtuální realitu pro domovy seniorů pro aktivizační a reminiscenční, tedy vzpomínkovou terapii, stavební a strojní průmysl a v neposlední řadě pro turismus.

„Za dobu našeho fungování máme na kontě téměř dvě stě realizací v řadě oblastí. Mezi naše klienty patří banky, města, kraje, výrobní firmy, globální výrobci zdravotních přístrojů, nemocnice, senior domovy, Alzheimer centra a univerzity,“ říká spolujednatel společnosti Leoš Kubíček.

Leoš Kubíček, spolujednatel společnosti Virtual Lab.

Foto: archiv

► Srdcař roku

Srdcař je ten, kdo žije pro to, co dělá

David Pavlát

V rámci podnikatelských soutěží je již tradičně vyhlášována speciální kategorie Moneta Živnostník roku Srdcař. Rozhovor se Zuzanou Filipovou, ředitelkou komunikace a udržitelnosti Moneta Money Bank, se ale stočil i na další témata.

Co je podstatou Srdcaře roku, kterého již čtvrtým rokem vyhlášíte?

Je to speciální ocenění zaměřující se na živnostníky, kteří ve svém oboru dlouhodobě podnikají a jsou své práci zcela oddáni. Smyslem podnikání srdcařů není jen zisk, ale zejména radost z odvedené práce. Do svého podnikání jsou zapálení a schopni pro něj obětovat mnohé. Leckdy musí překonat nejrůznější nástrahy nebo projít výraznou změnou ve své profesní kariéře. Mnohdy svojí činností také pomáhají druhým. Srdcař je člověk, který doslova žije pro to, co dělá, a nechává v tom kus svého srdce.

Co na podnikatele, nejen „srdcaře“, nejvíce doléhá a co jim nejvíce pomáhá?

Když pomínu všechny hrozby současného světa: covid, války, energie-

tická krize, myslím, že pro spoustu živnostníků hlavně dřívější data narození je hodně náročné stíhat rychle se měnící trh a technologický pokrok. Také jsme se setkávali hlavně u tradičních řemesel s tím, že není jednoduché najít pokračovatele, kteří budou činnost zajišťovat i pro další generace.

Jste představitelkou banky, jež myslí udržitelně. Prozradíte nám nějaké novinky z této oblasti, obecně nebo přímo u vás v bance?

Vloni v létě jsme společně s Komerční bankou spustili projekt sdílené bankomatové sítě, k níž se letos připojily další dvě banky. Přidaná

Zuzana Filipová, ředitelka komunikace a ESG v Monetě Money Bank.

Foto: archiv

hodnota z hlediska udržitelnosti je zde hned dvojitá: tím, že bankomaty sdílíme, jsme byli schopni z míst – typicky velkých nákupních center –, kde se bankomaty duplikovaly, tyto přístroje přemístit do malých obcí, kde doposud žádný bankomat nebyl. Lidé tedy ušetří spoustu času a samozřejmě i emisí za cestu k nejbližšímu přístroji.

Druhá výhoda tkví v energetické udržitelnosti: roční energetická spotřeba jednoho bankomatu je totiž přibližně stejná jako spotřeba průměrného rodinného domu, v němž se elektřinou netopí. A to je hodné. Tím, že jednotlivé banky nepožijí nové přístroje, ale navzájem je sdílí, tedy dochází k obrovským úsporám.

Připravovanou novinkou pro příští rok je pak rozšíření této sdílené sítě i na vkladomaty. To určitě ocení mnoho živnostníků, jimž výrazně pomáhají při vkladech jejich tržeb na bankovní účty. Už nyní si troufám tvrdit, že z hlediska udržitelnosti to bude jedna z událostí roku.

Čím vás zaujal letošní vítěz Srdcaře roku?

Určitě tím, jak se mu dětský koníček stal zaměstnáním a jeho muzeum Galerie minerálů, které vybudoval před třemi lety, dělá radost nejen jemu, ale i ostatním lidem.

► Srdcař roku

Srdcařem je letos Luboš Blaha, který zpracovává a dováží drahé kameny

Zabývá se zpracováním, dovozem a velkoobchodním prodejem minerálů a drahých kamenů, výrobou šperků z těchto kamenů a sběratelstvím minerálů. Luboš Blaha začal v roce 1982 jako externí spolupracovník tehdejšího podniku zahraničního obchodu Artia tím, že dodával minerály pro sběratelské účely, oni mu za ně platili, a mohl tak rozvíjet svou sběratelskou činnost.

V roce 1988 začal podnikat v oboru zpracování a prodej drahých kamenů a minerálů. A toto podnikání provozuje dodnes s tím, že ještě navíc postavil Galerie minerálů. Tam

vystavil celou svou sbírku minerálů a drahých kamenů, aby se na ně mohli chodit dívat děti i dospělí.

Nápad postavit galerii a vše vystavit veřejnosti se setkává s velkým ohlaselem, návštěvníci jsou nadšení, co všechno se dá v přírodě najít. Za první rok a půl muzeum navštívilo více než tisíc návštěvníků z Česka, Polska, Německa, Slovenska, Rakouska a dalších států. Nejvzdálenější návštěvník byl z Nového Zélandu. „Galerii minerálů jsem postavil z vlastní vize, nic není nikde okopírované, vše je originální jak prostorami, expozicemi, vitrínami, tak uspořádáním sbírky,“ říká Luboš Blaha.

Luboš Blaha, vítěz v kategorii Moneta Srdcař roku a milovník minerálů.

Foto: archiv

• Další ocenění a anketa

Titul Podnikatelské stříbro získala porcelánka Thun 1794

David Pavlát

Porcelánka Thun je v současné době nejstarší a největší český výrobce porcelánu. Funguje ve třech provozovnách – Nová Role, Klášterec nad Ohří, Concordia Lesov. Závod Nová Role byl založen roku 1921. Po druhé světové válce byl zařazen do skupiny Karlovarský porcelán. Letos firma získala titul Podnikatelské stříbro, který uděluje Česká televize.

V roce 2009 došlo v porcelánce k výrazné změně výrobní náplně. Nová Role se zároveň stala sídlem celé společnosti a v jejím areálu jsou umístěny i provoz, servis a výroba sítotisku. Ve své výrobě navazuje na více než 220letou tradici produkce porcelánu. Závod je vybaven moderními technologickými zařízeními, jako jsou izostatické lisovací, tlakové lity, glazovací komplex, rychlovýpalná pec, komorová pec, vtvavná dekorační pec. Provozovna nabízí své výrobky jak v bílém, tak v dekorovaném provedení.

V Klášterci nad Ohří byl závod založen v roce 1794 hrabětem Františkem Josefem Thunem a J. N. Weberem, jako druhá nejstarší továrna v Čechách. V 70. letech minulého století byla továrna přemístěna do nově vybudovaných prostor, ve kterých se nachází dodnes.

Výrobna je vybavena moderními technologickými zařízeními, jako jsou tlakové lity, dvě komorové pece, dvě vtvavné pece. Také disponuje velmi silným dekoračním oddělením, které je schopno aplikovat na bílý stříp veškeré dostupné druhy dekorace: sítotiskové dekory, vtvavné i naglazurové dekory, malírenské dekory s využitím drahých kovů nebo barev, stříkání.

Třetí provozovna, Concordia Lesov, byla založena v roce 1888 Ernstem Máderem. Po druhé světové válce se továrna stala součástí společnosti Karlovarský porcelán. V roce 2009 byla zakoupena společností Thun 1794 včetně ochranné známky a technologických zařízení.

Závod je vybaven zařízením na výrobu porcelánu pomocí tlakového liti, moderními komorovými pecemi a vtvavnou dekorační pecí. Závod je schopen dekorovat své výrobky pomocí klasických dekoračních technik.

Tradice dlouhá 220 let. V závodě Nová Role je umístěn provoz, servis a výroba sítotisku. Pracovnice vyrábí porcelán jak v bílém, tak i v dekorovaném provedení. Foto: HN – René Volfík

Nejlepší rodinnou firmou roku je loštická ZLKL

David Pavlát

Titul, který uděluje poradenská společnost PwC Česká republika, získala firma ZLKL z Olomouckého kraje. „V první řadě nás zaujala tím, jaký důraz kladete na využití moderních technologií a jak efektivního modelu řízení se jí podařilo dosáhnout. V druhé řadě nás oslovil její vztah k udržitelnosti, ať už to byl přístup k využití zelené energie nebo dekarbonizaci. A samozřejmě jsme nemohli přehlédnout rodinnou firemní kulturu, která podporuje ženy v manažerských pozicích, rodiče malých dětí a vychází z harmonických vztahů mezi dvěma generacemi vlastníků,“ vysvětluje rozhodnutí Jaroslav Rummler, expert na fúze a akvizice, PwC Česká republika.

Firma ZLKL nabízí svým zákazníkům širokou škálu strojírenských činností, konkrétně obrábění, lisování, svařování, povrchové úpravy, 3D kontrolu kvality a také vývoj a konstrukci. Díky své komplexnosti, kvalitě, schopnosti rychle reagovat na požadavky klienta a přijatelným cenám dlouhodobě roste tržbami i počtem zaměstnanců.

Dodává především do nadnárodních koncernů, jako je Emerson, Siemens, Miele, Daimler, a mnoha dalších firem. Přibližně 60 procent výroby směřuje na export, hlavním odbytištěm je po České republice Francie a Německo.

Většina výrobků nachází své použití v elektrotechnickém, vodohospodářském a v automobilovém průmyslu.

„Náš zákazník má většinou přesnou představu o tom, co chce, abychom mu vyrobili. Dostaneme výkres, velikost série, navrhne technologický postup, provedeme homologaci a pak se pustíme do výroby,“ říká jednatel vitézné společnosti Ladislav Brázdil.

Jelikož je portfolio strojírenské výroby široké, je firma u svých zákazníků oblíbená pro pestrou nabídku služeb. S některými zákazníky je v dlouhodobém vztahu a podílí se i na vývoji produktu. U jednotlivých projektů má speciální zlepšovatelství tým technologů, jejichž cílem je zrychlit, zjednodušit a zlevnit výrobu každého dílu při zachování vysoko nastavených kvalitativních požadavků.

Ladislav Brázdil, jednatel oceněné společnosti. Foto: archiv

Regionům by pomohla lepší dopravní dostupnost

Iveta Štočková

vedoucí komunikace a marketingu, VINCI Construction CS

Co by mohlo pomoci rozvoji podnikání?

Z pohledu našeho oboru, tedy stavebnictví, by dalšímu rozvoji podnikání v regionech zcela jistě pomohlo zlepšení dopravní dostupnosti, což obnáší kvalitní infrastrukturu, a také občanské vybavenosti, kam bezpochyby patří i objekty pro podnikání, jako jsou haly, polyfunkční objekty, ale i nemocnice a školy.

VINCI Construction CS aktuálně pracuje na stovkách projektů, ať už jde o dopravní stavby, budovy, vodohospodářská díla nebo městský mobiliář.

Co přináší soutěže Firma a Živnostník roku?

Kromě prestižního ocenění vidím jejich přínos především v možnosti prezentace svých oborů a činností, které jsou různorodé a často těžce navzájem hodnotitelné. Soutěže také nastolují témata související s podnikáním v Česku, která pak rezonují ve veřejném prostoru.

Soutěže inspirují začínající podnikatele

Traian Urban

ředitel pro inovace Hub East, EIT Urban Mobility

Jak můžete pomoci rozvoji malého a středního podnikání?

Pravidelně zveřejňujeme výzvy k předkládání návrhů na projekty v oblasti inovací a vzdělávání v mobilitě, aby se do nich mohly přihlásit všechny společnosti, které chtějí otestovat nebo rozšířit svá řešení na nové trhy. Prostřednictvím akceleračních a scale-up programů také podporujeme start-upy v průběhu jejich celého životního cyklu včetně uvedení produktu na trh. Pomáháme získat přístup k financování, koučování a nabízíme networking a účast na akcích po celé Evropě. Začínajícím podnikům s vlastním kapitálem můžeme také zprostředkovat partnerství s městy.

Co přináší soutěže Firma a Živnostník roku?

Kromě individuálního uznání pro podnikatele a podpory jeho dosavadní činnosti se tím dostává inspirace ostatním začínajícím podnikatelům. Ocenění usnadňují navazování kontaktů s potenciálními spolupracovníky, investory a mentory a vzájemnou výměnu znalostí.

Zjednodušíme víza pro cizince

Leon Jakimič

zakladatel, Lasvit

Jak můžete pomoci rozvoji malého a středního podnikání?

Dáváme šanci stovkám firem jako subdodavatelům při výrobě našich uměleckých instalací a svítidel. Naši technici a logistci pomáhají subdodavatelům, například sklárnám, vylepšit jejich výrobní procesy. Všeobecně by pomohlo méně byrokracie, větší digitalizace statní správy. Dále by pomohlo zjednodušit udělování pracovních viz pro cizince.

Co přináší soutěže Firma a Živnostník roku?

Příběhy přitahují a mohou podnikání zlidštit v očích veřejnosti a třeba inspirovat k založení nových firem či živností lidí, kteří by jinak zůstali zaměstnanci.

• Komentář

Jak digitální platby zefektivní podnikání? Přinesou snížení podílu šedé ekonomiky a nárůst HDP

Petr Polák
country manager, Visa

Nemožnost platit kartou či chytrým telefonem znamená pro firmy a podnikatele nižší zisky a vyšší náklady spojené s přepočítáváním a ukládáním peněz na účet. Právě proto byla společnost Visa jedním z iniciátorů programu Česko platí kartou, který byl spuštěn v březnu 2020.

Dle čísel, jak se zdá, se to skutečně daří. Před třemi lety připadalo v Česku 26 terminálů na tisíc obyvatel, zatímco loni tento počet vzrostl na 30 terminálů. Během tří let si program získal značnou oblibu mezi malými podniky. Dnes je díky projektu Česko platí kartou v provozu již více než šest procent všech aktivních platebních terminálů v celé zemi.

Největší úspěch má program zejména v gastronomii (15 procent všech aktivních terminálů) a v zábavním průmyslu (devět procent všech aktivních terminálů).

Co je tedy hlavní motivací přijímat platby kartou? Jedná se zejména o získání nových zákazníků a tím zvýšení svých tržeb i platební bezpečnosti. Společnost Visa ve svém průzkumu zjistila, že zpracování digitálních plateb je navíc oproti hotovosti 7x rychlejší, přičemž průměrná transakce trvá přibližně šest vteřin.

Zákazníci očekávají pohodlné, snadné a bezpečné placení a oceňují inovativní aplikace. S tím pomáháme malým podnikům, rozvíjíme jejich digitální schopnosti a zapojujeme je do naší platební sítě, čímž je propojujeme s více klienty a zlepšujeme celkovou zákaznickou zkušenost, což pomáhá zvyšovat tržby.

Čísla toto vyjádření potvrzují. Zhruba 57 procent malých a středních podniků uvádí, že zákazníci utrácejí více, když používají karty. Tyto firmy či živnostníci evidovali průměrné zvýšení tržeb o 12 procent. Další výhodou pro drobnější podniky je i fakt, že mohou mít peníze na účtu již další den, což umožňuje okamžitou investici. Zřejmě i z tohoto důvodu 74 procent malých a středních podnikatelů tvrdí, že fungují s terminály efektivněji. Díky těmto výhodám slaví program Česko platí kartou úspěch. V loňském roce si přibližně 9 z 10 obchodníků ponechalo poskytnutý platební terminál i po skončení zkušební doby, po kterou jej měli v rámci programu zdarma.

Digitální platby navíc kromě dílčích výhod pro podnikatele pomáhají i ekonomice jako celku. V Česku by 20procentní nárůst digitálních plateb v pěti po sobě jdoucích letech přinesl snížení podílu šedé ekonomiky na 11,5 procenta, což by přineslo nárůst HDP o 95 miliard korun a zvýšení daňových příjmů o 35 miliard korun ročně.

• Anketa

Bez základních investic a odstranění byrokracie se podnikání nezlepší

Zdeněk Zajíček
prezident, Hospodářská komora ČR

Co by mohlo pomoci rozvoji podnikání?

Z podstaty Hospodářské komory vyplývá, že se snažíme o vytváření co nejlepších podmínek pro podnikání firem i živnostníků. Česko se nenachází v jednoduché situaci. Ocitlo se na pomyslné křižovatce a potřebuje novou vizi a směr pro další desetiletí až 30 let. Příkladem současného nedobrého stavu jsou pomalé povolovací procesy, a to nejen ve stavebnictví, a také nedostatek investičních zdrojů, kterými by se dal nastartovat nový ekonomický růst. Pro prosperitu země a zvýšení životní úrovně obyvatelstva je nezbytné podpořit růst vyšší přidané hodnoty českých výrobků a služeb. Ale bez základu, který vidíme v investicích do energetické, dopravní, datové a další technické infrastruktury, nájemního bydlení, trhu práce a počátečního a dalšího profesního vzdělávání a učení, vědy, výzkumu a inovací a odstraňování zbytečné byrokracie a regulací to nepůjde.

Co přináší soutěže Firma a Živnostník roku?

Takovýto typ soutěží bezesporu zvyšuje povědomí o malých firmách a živnostnících nejen v regionu, ve kterém působí, ale i v rámci celé země.

Potřebujeme studenty připravené do reálného života

Jaroslav Rummler
expert na fúze a akvizice, PwC

Co by mohlo pomoci rozvoji podnikání?

Českému podnikání by nepochybně pomohly tři věci. Odstranění byrokratických překážek, digitalizace či automatizace výrobních i administrativních procesů a vzdělávací systém, který studenty dobře připraví na řešení problémů v reálném životě.

Jaký přínos vidíte v soutěžích Firma a Živnostník roku?

Myslím, že hlavní přínos těchto soutěží je v setkávání komunity majitelů firem, sdílení zkušeností a inspirací pro jejich podnikání. Přidanou hodnotou je zde také možnost setkání s odbornou porotou, která dokáže poskytnout pohled z druhé strany třeba z hlediska příležitosti dalšího rozvoje.

A samozřejmě účast v podobných soutěžích přináší velkou míru publicity, kterou mohou nejen vítězové výborně marketingově využít. Nesmíme zapomenout také na to, že představitelé firem vnímají účast ve finále jako poděkování všem zaměstnancům, kteří k tomuto úspěchu velkou měrou přispěli.

Inzerce

HN062961

UDÍLENÍ CEN HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN

FIRMA ROKU 2023 ŽIVNOSTNÍK ROKU 2023

Sledujte záznam finále 22. 12. na ČT2
nebo v iVysílání České televize.

18. ROČNÍK
SOUTĚŽE

PwC FIRMA ROKU
MONETA ŽIVNOSTNÍK ROKU

www.firmaroku.cz

